

Nr 133.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1944 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Vissa särskilda frågor.

1:o) **Uppsättande av en sjunde jaktflottilj.** I propositionen nr 185 har Kungl. Maj:t (s. 7—22 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944) föreslagit riksdagen besluta, att i flygvapnets organisation skall ingå ytterligare en jaktflottilj, Södertörns flygflottilj (F 18), med uppsättning från och med tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

1941 års försvarsutredning föreslog i sitt den 12 januari 1942 avgivna betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet under femårsperioden 1942/47, att flygvapnet skulle organiseras på — förutom bomb-, spanings- och torpedförband — sex jaktflottiljer. Av dessa funnos tre redan uppsatta, varför under femårsperioden tre nya jaktflottiljer skulle tillkomma. Försvarsutredningen framhöll emellertid, att det icke syntes utredningen osannolikt, att utvecklingen under femårsperioden kunde komma att tala för en ytterligare utökning av flygvapnet. Därvid syntes i första hand ytterligare en jaktflottilj böra tillkomma.

I yttranden över försvarsutredningens betänkande föreslogs från flera håll, bland annat av överbefälhavaren, cheferna för marinen och flygvapnet samt 1942 års försvarsberedning, att flygvapnets organisation skulle utökas med en sjunde jaktflottilj (F 18). I vissa av yttrandena angåvos därvid vissa besparingar som skulle kunna genomföras med avseende å andra delar av försvarsorganisationen för att bereda utrymme för den sjunde jaktflottiljen inom den för femårsperioden beräknade kostnadsramen för försvarsväsendet.

Vid anmälan av denna fråga i 1942 års försvarsproposition (1942: 210) framhöll departementschefen att även för honom ett starkare flygvapen framstode som betydelsefullt och att han därför i princip intet hade att erinra mot uppsättandet av en sjunde jaktflottilj. Emellertid fann departementschefen det icke nödvändigt, att beslut därom fattades redan då.

1942 års riksdag anförde i sin skrivelse nr 374 i denna fråga följande.

Riksdagen vill för sin del — med hänsyn till den utomordentliga vikten av att flygvapnet erhåller största möjliga effektivitet — ansluta sig till departe-

mentschefens sålunda uttalade uppfattning, att, därest så med hänsyn till utbildnings- och andra organisatoriska förhållanden visar sig möjligt, en sjunde jaktflottilj skall uppsättas under femårsperioden. Riksdagen, som sålunda räknar med att denna sjunde jaktflottilj kommer att ingå i flygvapenorganisationen, anser fördenskull i likhet med departementschefen, att åtgärder redan nu böra vidtagas för att säkerställa leveransen av flygmateriel för flottiljen i fråga ävensom för anordnande av flygfält för densamma. Riksdagen vill vidare understryka angelägenheten av att riksdagen senast år 1944 får sig förelagt förslag i frågan och att därvid möjligheten att åvägabringa mot de därav betingade kostnaderna svarande besparingar under femårsperioden tagas under noggrant övervägande. Riksdagen delar nämligen, såsom förut anförts, departementschefens uppfattning, att kostnadsramen icke bör utan tvingande skäl överskridas.

I enlighet med vad som förutsattes i försvarspropositionen har — sedan 1942 års riksdag därtill anvisat medel — arbeten igångsatts för iordningställande av ett krigsflygfält på Södertörn, vilket efter vissa utvidgningar avsetts skola kunna utnyttjas för en sjunde jaktflottiljs fredsförläggning.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen ha nu i gemensam skrivelse den 27 augusti 1943 — med förmälan att inom flygvapnet verkställda undersökningar givit vid handen, att den sjunde jaktflottiljen beräknades kunna uppsättas från och med budgetåret 1946/47 — hemställt om förslag till innevarande års riksdag om uppsättande av ifrågavarande jaktflottilj.

I skrivelse den 9 oktober 1943 har *överbefälhavaren* tillstyrkt framställningen och i samband därmed redogjort för en genom hans försorg verkställd utredning rörande möjligheterna att åstadkomma besparingar inom femårsplanens kostnadsram för motvägande av merkostnaderna för jaktflottiljen.

Då departementschefen funnit ytterligare undersökning i detta hänseende erforderlig, uppdrog han under hand åt överbefälhavaren att verkställa en dylik förnyad undersökning, vilken avsågs skola taga sikte på möjligheterna att reellt nedbringa kostnaderna för försvarsväsendet i angivet syfte.

Med skrivelse den 18 januari 1944 har överbefälhavaren överlämnat den sålunda verkställda utredningen, vilken begränsats till att behandla dels budgetåret 1946/47, dels den närmast därpå följande femårsperioden.

I sin skrivelse den 9 oktober 1943 har överbefälhavaren erinrat om att han i sitt yttrande över försvarsutredningens förslag framhållit såsom det mest angelägna önskemålet i fråga om förbättringar av utredningens förslag i dess helhet, att en sjunde jaktflottilj beslutades. Såväl föredragande departementschefen som 1942 års riksdag syntes ha delat denna uppfattning. Att ändock beslut om uppsättandet av en sjunde jaktflottilj icke fattats av 1942 års riksdag syntes huvudsakligen ha varit beroende av den tveksamhet, som då rått i fråga om möjligheten att inom femårsperioden medhinna även denna flygflottiljs uppsättande. Verkställda undersökningar gäve emellertid enligt flygmyndigheternas framställning vid handen, att något hinder därför icke föreläge.

Flygförvaltningen har i förenämnda skrivelse den 27 augusti 1943 — med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 ävensom från gällande normer för avskrivning av nya kapitalinvesteringar — beräknat kostnaderna för den sjunde jaktflottiljen till följande belopp.

	Under femårs- perioden 1942/47	Vid genomförd organisation
	kronor	kronor
Årskostnader	1) 8 400 000	9 900 000
Engångskostnader för anskaffning av flyg- och vapenmateriel	33 300 000	—
Engångskostnader för byggnader m. m.	7 057 000	—
Övriga engångskostnader	9 515 000	—
Summa kronor	58 272 000	9 900 000

1) Under budgetåret 1946/47.

Flygmyndigheterna ha anført, att ett uppsättande av den sjunde jaktflottiljen icke komme att beröra medelsbehoven under riksstaten för budgetåret 1944/45 i annan mån än att för anskaffning av viss flygmateriel erfordrades ett belopp av 6 900 000 kronor att utgå av anslaget till anskaffning av flygmateriel.

I sin skrivelse den 18 januari 1944 har överbefälhavaren framhållit att, om vissa av överbefälhavaren föreslagna besparingar med avseende å flygvapnets organisation genomfördes, en besparing av 200 000 kronor ernåddes beträffande årskostnaderna vid genomförd organisation för den sjunde jaktflottiljen, vilka således under nämnda förutsättning kunde beräknas till 9 700 000 kronor.

I skrivelser den 9 oktober 1943, den 18 januari 1944 och den 8 februari 1944 har överbefälhavaren redogjort för verkställda undersökningar rörande tänkbara besparingar å de för försvarsgrenarna beräknade anslagen för motvägande av merkostnaderna för den sjunde jaktflottiljen. Departementschefen har å s.11—18 i statsrådsprotokollet lämnat en närmare redogörelse för dessa besparingar. I fråga om besparingsmöjligheterna inom flygvapnet har överbefälhavaren ifrågasatt besparingar enligt två alternativ. Det ena alternativet avser viss omläggning av ammunitionsanskaffningen med en besparing av 7,6 miljoner kronor. Enligt det andra alternativet skulle därutöver tillkomma besparingar om 5,3 miljoner kronor å viss vapenanskaffning och om 6 miljoner kronor å flygmaterielanskaffningen. Å andra sidan borde från de beräknade besparingarna avräknas 1 miljon kronor, avseende vissa i försvarsbeslutet icke förutsedda kostnader för flygvapnets transportorganisation. Besparingarna enligt de båda alternativen skulle således utgöra 6,6 miljoner kronor respektive 17,9 miljoner kronor.

En sammanfattning av besparingsmöjligheterna inom de tre försvarsgrenarna visar, att å engångskostnaderna för flygvapnet under femårsperioden skulle kunna inbesparas 17 900 000 kronor samt att å försvarsgrenarnas årskostnader skulle kunna vinnas de besparingar, som angivits i omstående tablå.

Enligt den föreliggande utredningen skulle alltså under femårsperioden 1942/47 kunna inbesparas tillhopa (17 900 000 + 4 332 000 =) 22 232 000 kronor, varav 4 332 000 kronor motsvara minskade årskostnader under budgetåret 1946/47. De sammanlagda besparingarna för tiden från och med budgetåret 1947/48 skulle uppgå till 8 320 000 kronor per år.

A n s l a g	Budgetåret 1946/47 kronor	Fr. o. m. budgetåret 1947/48 kronor
<i>Armén.</i>		
Undervisningsmateriel m. m.	45 000	50 000
Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.	50 000	100 000
Truppförbandens övningar	—	500 000
Fält- och fälttjänstövningar	216 000	220 000
Understöd åt frivilligt försvarsarbete	22 000	50 000
Minskade årskostnader för värnpliktigas underhåll m. m. på grund av ökad tilldelning av värnpliktiga till flygvapnet ..	366 000	366 000
Säger för armén	699 000	1 286 000
<i>Marinen.</i>		
Beroende av minskning med 50 meniga vid kustartilleriet....	—	91 000
Sjötillägg och mathållning	—	200 000
Flottans övningar	—	775 000
Kustartilleriets övningar	—	110 000
Partysbyggnader för flottan	—	500 000
Partysbyggnader för kustartilleriet	—	65 000
Underhåll av flottans fartyg m. m.	—	600 000
Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.	—	60 000
Säger för marinen	—	2 401 000
<i>Flygvapnet.</i>		
Beroende av minskning med 36 officerare	1 723 000	1 723 000
Beroende av minskat personalbehov vid Skaraborgs flygflottilj	495 000	495 000
Beroende av minskning av antalet officersaspiranter	380 000	380 000
Beroende av minskning av antalet överfurirer	159 000	159 000
Beroende av ändrad disposition av flygtiden vid flygkadetskolan	59 000	59 000
Beroende av viss ändring beträffande flygmaterielanskaffningen	900 000	900 000
Vapen och ammunition	507 000	507 000
Merkostnader för den militära väderleksorganisationen	— 590 000	— 590 000
Säger för flygvapnet	3 633 000	3 633 000
Besparingar vid genomförande av 1942 års underbefälsutrednings förslag	—	1 000 000
Totalsumma	4 332 000	8 320 000

Överbefälhavaren har sammanfattningsvis framhållit, att reduceringar av de i försvarsbeslutet angivna årskostnaderna för de olika försvarsgrenarna självfallet måste medföra vissa mer eller mindre allvarliga konsekvenser. Sålunda försvårades möjligheterna att inom kostnadsramen bereda utrymme för sådana av utvecklingen påkallade nya anslagsbehov, som icke kunnat förutses i försvarsbeslutet. Det stode även utan vidare klart, att sådana besparingar, vilka ginge ut över organisation, utbildning och beredskap, vore förenade med större olägenheter än besparingar inom vissa andra områden. Med hänsyn till det avsevärda krafttillskott i försvarsorganisationen, som tillkomsten av en sjunde jaktflottilj skulle innebära, hade överbefälhavaren trots detta ansett sig böra ifrågasätta besparingarna. Skulle det för att säkerställa flottiljens tillkomst vara en tvingande

nödvändighet att jämväl taga i anspråk de ytterligare besparingar om sammanlagt 774 000 kronor, vilka skulle kunna åstadkommas genom minskning av flygtiden, ville överbefälhavaren icke heller motsätta sig detta trots de synnerligen allvarliga nackdelar ur såväl krigsberedskaps- som flygsäkerhetssynpunkt, som särskilt den angivna besparingen å 600 000 kronor skulle innebära.

Det borde vidare framhållas, att den för undersökningarna tillmätta tiden varit strängt begränsad och att besparingsmöjligheterna helt naturligt toge sikte på förhållandena såsom dessa nu tedde sig. Det vore av flera skäl svårt att nu överblicka budgetläget efter genomförd organisation, särskilt som fredsmässiga erfarenheter saknades. Överbefälhavaren ville därför understryka vad försvarsgrenscheferna i sina utredningar anfört angående betydelsen av att besparingsmöjligheterna icke nu slutgiltigt fastlöstes till de angivna anslagen. Det kunde nämligen i en framtid visa sig, att besparingar på ett mindre störande sätt kunde genomföras, om de militära myndigheterna erhöle handlingsfrihet att uttaga dem på sätt de funne bäst. Det syntes därför lämpligast att till grund för försvarsgrensförvaltningarnas medelsäskanden fr. o. m. budgetåret 1947/48 endast fastställdes försvarsgrenarnas kostnadsramar i stort, sedan de av den sjunde jaktflottiljens tillkomst föranledda ändringarna vidtagits.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Jämlikt 1942 års försvarsbeslut skola såvitt avser jaktflyget uppsättas tre flottiljer utöver de tre tidigare befintliga. Redan vid tiden för försvarsbeslutet stod det dock klart, att en ytterligare förstärkning av jaktflyget var i hög grad önskvärd. Emellertid var det tveksamt, om en utökning av flygvapnet med ytterligare en jaktflottilj med hänsyn till utbildningen av personal och till organisatoriska svårigheter kunde medhinnas under femårsperioden 1942/47. Därtill kom att det icke var oavvisligen nödvändigt att i samband med försvarsbeslutet taga ställning till denna fråga. Om vissa åtgärder redan då vidtoges för att trygga leveransen av erforderlig flygmateriel och för att anlägga flygfält, kunde — utan försening av flottiljens uppsättande — med det slutliga avgörandet anstå till 1944 års riksdag. Vid anmälan av 1942 års försvarsproposition förordade jag därför ett sådant uppskov. Jag räknade därvid bland annat med att det vid den tidpunkt, då beslut senast borde fattas — år 1944 — borde ha blivit klarlagt, i vad mån kostnaderna för flottiljen skulle kunna bestridas genom anlitan av de utvägar för åstadkommande av besparingar på annat håll inom försvarsväsendet, som enligt överbefälhavarens mening möjligen kunde föreligga och som vore en förutsättning för att den ifrågasatta utvidgningen skulle kunna ske inom den avsedda kostnadsramen.

Krigserfarenheterna efter försvarsbeslutet ha bestyrkt flygvapnets betydelse i nutida krigföring, och jaktflyget har därvid befunnits vara av mycket stort värde, icke minst för hemortens försvar. Jag finner det därför i och för sig angeläget, att flygvapnet förstärkes med en sjunde jaktflottilj. Innan slutlig ställning toges till denna fråga, böra emellertid först närmare klargöras förutsättningarna därför såväl ur materiel- och personalsynpunkt som med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna.

Såsom var att vänta kan nu lättare bedömas personal- och materiel-läget inom flygvapnet under de återstående budgetåren av femårsperioden 1942/47. Såsom flygmyndigheterna i sin nu föreliggande framställning anfört torde med tillhjälp av i vissa avseenden extraordinära åtgärder perso-

nalbehovet för den sjunde jaktflottiljen kunna fyllas under budgetåret 1946/47. Såvida nu föreliggande produktionsplaner kunna fullföljas, läser även flygmateriel stå till förfogande före den 1 juli 1947. Ur organisatoriska synpunkter synas alltså möjligheter i stort sett föreligga för uppsättande av flottiljen under innevarande femårsperiod.

Vad därefter angår de ekonomiska förutsättningarna för ett beslut om uppsättande av en sjunde jaktflottilj torde till en början böra behandlas frågan om *kostnaderna för den sjunde jaktflottiljen*. Flygförvaltningen har beräknat de på innevarande femårsperiod belöpande kostnaderna för flottiljen till i runt tal 58 miljoner kronor, av vilket belopp omkring 50 miljoner kronor avse engångskostnader för flottiljens uppsättande och återstoden årskostnader för budgetåret 1946/47. Vid uppskattningen av engångskostnaderna har ämbetsverket utgått från de grunder beträffande beräkningen av avskrivningsbehovet, som gälla beträffande övriga investeringar inom försvarsbeslutets kostnadsram. Årskostnaderna för den nya flottiljen vid genomförd organisation, d. v. s. från och med budgetåret 1947/48, ha av flygmyndigheterna uppskattats till 9,9 miljoner kronor. Om vissa av överbefälhavaren ifrågasatta besparingar i fråga om flygvapnets personalorganisation m. m. genomförs, komma dock kostnaderna enligt överbefälhavarens beräkningar att uppgå till 9,7 miljoner kronor. Det torde icke vara erforderligt att i detta sammanhang i detalj pröva de verkställda kostnadsberäkningarna. Därest beslut fattas om flottiljens uppsättande, bör en närmare prövning härav ske i vanlig ordning. Någon större avvikelse från de framlagda kostnadsberäkningarna läser icke vara att förvänta. Jag vill dock framhålla, att någon närmare utredning ännu icke förebegrats rörande behovet av tjänstebostäder vid flottiljen och att merkostnader för sådana bostäder icke synas osannolika.

En prövning av de ekonomiska förutsättningarna för ett beslut om uppsättande av ytterligare en jaktflottilj måste även avse möjligheterna att till motvägande av merkostnaderna för flottiljen åstadkomma *besparingar* inom andra delar av försvarsorganisationen. Vad till en början angår besparingsmöjligheterna inom den i försvarsbeslutet fastställda kostnadsramen för *femårsperioden 1942/47* vill jag erinra om den utredning rörande den beräknade belastningen å denna kostnadsram, som anmälts i årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, s. 2 ff) och enligt vilken — med utgångspunkt från den hittills fastställda organisationen — ett överskridande av försvarsbeslutets kostnadsram för femårsperioden, i runt tal 3 800 miljoner kronor, med omkring 30 miljoner kronor skulle vara att förutse. Såsom i statsverkspropositionen framhållits äro dock dessa beräkningar självfallet helt approximativa och närmast att betrakta som ett försök att med ledning av de hittills vunna erfarenheterna rörande femårsplanens genomförande och därmed förenade kostnader ställa en prognos rörande det fortsatta medelsbehovet. Ehuru beräkningarna sålunda äro preliminära, visa de dock, att ett visst överskridande av femårsplanens kostnadsram kan vara att vänta, även om flygvapnets organisation icke utökas. De förslag till besparingar inom femårsplanens kostnadsram, som överbefälhavaren i sina skrivelser den 9 oktober 1943 och den 18 januari 1944 framlade, slutade på i runt tal 10 miljoner kronor, om det av överbefälhavaren i första hand förordade alternativet beträffande besparingar inom flygvapnet valdes. Därest jämväl besparingarna enligt det andra alternativet medräknades, kunde besparingarna under femårsperioden 1942/47 beräknas uppgå till något mer än 21 miljoner kronor.

Vidkommande möjligheterna till besparingar inom försvaret för *tiden efter budgetåret 1946/47* framgår av den föreliggande utredningen, att överbefälhavaren i förenämnda skrivelser den 9 oktober 1943 och den 18 januari 1944 ansåg sig kunna räkna med dylika besparingar om i genomsnitt

9,7 miljoner kronor per budgetår under femårsperioden 1947/52, eller samma belopp som de beräknade årskostnaderna för den sjunde jaktflottiljen. Emellertid kunde vissa av de anmälda besparingarna knappast anses vara i detta sammanhang relevanta. Sålunda hade i utredningen räknats med en årlig besparing för armén med omkring 4 miljoner kronor med hänsyn till värnpliktskontingenternas minskning under ifrågavarande femårsperiod, vilken är att betrakta såsom en automatisk utgiftsminskning, som i första hand bör reserveras för mötande av ofrånkomliga utgiftsstegringar inom den fastställda organisationen. Jag vill erinra om att de för försvaret gemensamma kostnaderna under nu löpande femårsperiod beräknats överstiga de i försvarsbeslutet beräknade med omkring 45 miljoner kronor, eller med 9 miljoner kronor per år. Vissa av dessa kostnader äro av den natur, att de komma att kvarstå även efter femårsperiodens slut, och ett överskridande av de i försvarsbeslutet beräknade årskostnaderna för genomförd organisation är alltså att befara, även om försvarsgrenarnas kostnader hållas inom de belopp, med vilka räknats i försvarsbeslutet. Jämväl vissa andra i överbefälhavarens ifrågavarande utredning omförmälda besparingar voro av den natur, att de icke i detta sammanhang borde medräknas.

Sedan jag med hänsyn härtill anmodat överbefälhavaren att ytterligare undersöka möjligheterna att åstadkomma besparingar inom försvarsorganisationen till motvägande av merkostnaderna för den sjunde jaktflottiljen, har överbefälhavaren i förenämnda skrivelse den 8 februari 1944 inkommit med utredning i berörda hänseende och därvid ifrågasatt vissa besparingar utöver de tidigare angivna. Enär emellertid samtidigt frånräknats de tidigare angivna besparingar, som jag icke ansett mig kunna godtaga, ha de sammanlagda besparingarna för tiden efter budgetåret 1946/47 beräknats till allenast 8,3 miljoner kronor. Den sammanlagda kostnadsminskningen under femårsperioden 1942/47 har däremot numera beräknats till något högre belopp än tidigare, eller till 22,2 miljoner kronor.

Det torde icke vara vare sig möjligt eller lämpligt att i detta sammanhang i detalj taga ställning till de olika besparingsmöjligheter, som överbefälhavaren anvisat. Denna prövning synes böra ske i samband med anslagsanvisningarna för respektive budgetår. Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att de anvisade besparingsmöjligheterna synas i stort sett godtagbara, även om en viss tvekan kan råda i fråga om en del av dem. Huruvida det kommer att bli möjligt att minska anslagen till underhåll av flottans och kustartilleriets fartygsmateriel utan eftersättande av nödigt underhåll är sålunda för närvarande svårt att bedöma. Jämväl vissa andra besparingar, som icke direkt innebära begränsningar av organisationen, kunna måhända bli svåra att i realiteten uppnå. Jag vill vidare framhålla, såsom redan antytts vid anmälan av årets statsverksproposition, att krigserfarenheterna och den tekniska utvecklingen kunna framkalla behov av materielanskaffning och organisatoriska förändringar inom försvarsväsendet, vilka kunna medföra merkostnader i förhållande till försvarsbeslutets ekonomiska ram. I detta sammanhang vill jag framhålla, att genom framställning från chefen för armén aktualiserats frågan rörande ingenjörtruppernas organisation och pionjärutbildningen.

Den verkställda utredningen har således givit vid handen, att de besparingar, som kunna ifrågakomma under femårsperioden 1942/47, icke täcka det överskridande av kostnadsramen, som kan beräknas uppkomma även om den nya jaktflottiljen icke uppsättes, och ej tillnärmelsevis motsvara merkostnaderna under femårsperioden för jaktflottiljens uppsättande. Däremot synas de ifrågasatta besparingarna vid genomförd organisation kunna täcka större delen av flottiljens årskostnader. Vid bifall till förslaget om uppsättande

av en sjunde jaktflottilj skulle alltså totalkostnaderna för försvaret under femårsperioden 1942/47 komma att icke obetydligt överstiga den i försvarsbeslutet fastställda kostnadsramen, även om samtliga av överbefälhavaren ifrågasatta besparingsmöjligheter utnyttjas. Jämväl för tiden därefter är ett överskridande av det i försvarsbeslutet för genomförd organisation beräknade beloppet att vänta. Med hänsyn till den stora betydelse för riksförsvaret, som tillkomsten av en sjunde jaktflottilj skulle innebära, anser jag mig oaktat dessa ekonomiska konsekvenser böra föreslå, att beslut nu fattas om uppsättande snarast möjligt av en sjunde jaktflottilj. Jag har därvid jämväl beaktat 1942 års riksdags härom uttalade önskemål. Utan att nu taga ställning till de olika anslagsminskningar, som av överbefälhavaren ifrågasatts, förutsätter jag — med nyss angiven reservation — att till motvägande av merkostnaderna för den nya flottiljen besparingar inom försvarsorganisationen skola kunna ernås i ungefär den omfattning, som överbefälhavaren ansett sig kunna förorda.

Den nya flottiljen synes böra förläggas till det under anläggning varande krigsflygfältet å Södertörn och givas benämningen Södertörns flygflottilj (F 18). På Kungl. Maj:t synes böra ankomma att meddela föreskrift rörande tidpunkten för flottiljens uppsättande. Såsom redan anförts påkallar ett beslut om flottiljens uppsättande ingen ändrad anslagsanvisning under riksstatens fjärde huvudtitel för nästa budgetår. Enligt flygförvaltningens beräkningar erfordras visserligen under nämnda budgetår ett belopp av 6,9 miljoner kronor för anskaffning av flygmateriel, men då anslaget till anskaffning av flygmateriel är ett s. k. kvotanslag, som må av Kungl. Maj:t överskridas inom visst angivet belopp, kräves icke i anledning härav någon ändring av det i statsverkspropositionen för nästa budgetår föreslagna anslagsbeloppet.

Vid bifall till förslaget om uppsättande av en sjunde jaktflottilj erfordras viss utökning av det för förenämnda krigsflygfält avsedda markområdet. För detta ändamål ävensom för påbörjande av byggnadsarbetena för flottiljens förläggning erfordras medel redan under nästa budgetår. Jag har tidigare denna dag vid anmälan av propositionen angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret framlagt de förslag, som påkallas i anledning härav.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att 1942 års riksdag framhöll angelägenheten av att riksdagen senast år 1944 finge sig förelagd förslag om uppsättande av en sjunde jaktflottilj och att därvid möjligheten att åvägabringa mot de därav betingade kostnaderna svarande besparingar under femårsperioden 1942/47 toges under noggrant överbäggande. Enligt riksdagens uppfattning borde kostnadsramen icke utan tvingande skäl överskridas.

I enlighet med det av 1942 års riksdag sålunda uttalade önskemålet har Kungl. Maj:t i föreliggande proposition framlagt förslag om uppsättande av en sjunde jaktflottilj. I samband härmed hava anvisats vissa möjligheter att åstadkomma besparingar inom försvarsorganisationen till motvägande av merkostnaderna för nämnda jaktflottilj. Av den verkställda utredningen framgår dock, att de angivna besparingarna icke tillnärmelsevis motsvara merkostnaderna under femårsperioden för flottiljens uppsättande. Ehuru en utvidgning av den av 1942 års riksdag fastställda kostnadsramen måste ingiva betänkligheter, anser utskottet uppsättandet av en sjunde jaktflottilj dock vara ett så betydande försvarsintresse, att utskottet finner sig berett tillstyrka, att denna flottilj nu kommer till stånd. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t kommer att även i fortsättnigen låta undersöka möjligheterna att

finna ytterligare utvägar för åstadkommande av besparingar i syfte att så långt görligt är nedbringa ett överskridande av kostnadsramen.

Mot den föreslagna förläggningsplatsen för flottiljen har utskottet icke något att erinra. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift rörande tidpunkten för flottiljens uppsättande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att i flygvapnets organisation skall ingå ytterligare en jaktflottilj, Södertörns flygflottilj (F 18), med uppsättning från och med tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

2:o) **Vissa frågor rörande utbildningen inom marinen m. m.** I propositionen nr 185 (s. 22—38) har departementschefen under nu förevarande rubrik till behandling upptagit vissa förslag, som framlagts av sjöförsvarets utbildningskommission i ett av nämnda kommission den 27 november 1943 avgivet betänkande. De av departementschefen till behandling upptagna frågorna avse organisationen av flottans sjömansskola och vissa andra med manskapsutbildningen sammanhängande spørsmål, inrättande av en marininspektion inom marinledningen samt inrättande av en för försvarsgrenarna gemensam provningsdetalj inom centrala värnpliktsbyrån.

I fråga om organisationen av flottans sjömansskola har departementschefen inledningsvis erinrat, att 1942 års försvarsbeslut i enlighet med ett i propositionen 1942: 210 framlagt förslag innefattade, bland annat, inrättande i Karlskrona av en flottans sjömansskola, till vilken rekrytutbildningen vid flottan skulle helt centraliseras.

I ett av sjöförsvarets utbildningskommission den 31 december 1942 framlagt preliminärt förslag till ordnande av rekrytutbildningen av fast anställt manskap vid flottan hade kommissionen på anförda skäl ifrågasatt en uppdelning av skolan på så sätt, att Stockholms örlogsstations rekryter tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna skulle erhålla sin utbildning i Stockholm i stället för i Karlskrona och att även radiorekryterna skulle uppdelas på i huvudsak liknande sätt. Sedan chefen för marinen i avgivet utlåtande avstyrkt den föreslagna uppdelningen med hänvisning till fördelarna av en centraliserad rekrytutbildning vid flottan, uttalade departementschefen i propositionen 1943: 207, angående vissa sjukvårds- och förläggningsfrågor i Karlskrona, att skäl icke syntes föreligga till ett frångående av 1942 års försvarsbeslut i denna del. Departementschefen förordade sålunda en förläggning av sjömansskolan till Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern och marinen sjukhus — vilket enligt ett i propositionen framlagt förslag skulle nedläggas — och att den verkstadsskola, som skulle ingå i sjömansskolan, måtte anordnas i bland annat en av marinsjukhuset nu disponerad lokal inom sjukhusområdet, den s. k. bastionen Aurora. Denna förläggning av verkstadsskolan kunde emellertid icke komma till stånd förrän efter utgången av budgetåret

1943/44. Vad departementschefen förordat föranledde icke erinran från riksdagens sida.

Sjöförsvarets utbildningskommission har i sitt slutliga betänkande ånyo föreslagit en uppdelning av sjömansskolan och till stöd härför i huvudsak anfört, dels att rekryteringssvårigheter visat sig förefinnas vid Karlskrona örlogsstation, dels ock att antalet elever vid sjömansskolan skulle bliva så stort, att en effektiv utbildning icke skulle kunna ordnas.

Överbefälhavaren har avstyrkt utbildningskommissionens förslag, enär erfarenheterna av den redan beslutade centraliseringen först borde avvaktas.

Chefen för marinen har vidhållit sin tidigare uttalade uppfattning, att sjömansskolan borde vara gemensam för hela flottan. I samband härmed har marinchefen framhållit betydelsen av att en sporthall för marinen uppföres i Karlskrona och att sjömansskolan får tillgång till seglande fartyg, å vilka däcksavdelningens elever kunna givas sjömansutbildning, samt även framlagt vissa förslag rörande verkstadsutbildningens ordnande.

Marinförvaltningen har för sin del ansett, att en verkstadsskola om möjligt bör förläggas så, att arbetet i densamma kan bedrivas i nära kontakt med produktiv verksamhet, och att detta endast kan uppnås genom anslutning till varvsdriften. Det funnes goda utsikter att inom örlogsvarets i Karlskrona område erhålla bra och luftiga lokaler för verkstadsskolan dels genom ifrågasatt överflyttning av den å artilleridepartementet i Karlskrona bedrivna hyls-tillverkningen till någon av de under försvarets fabriksstyrelse hörande anläggningarna, dels genom den rationalisering av verkstadsrörelsen å örlogsvarven, som måste genomföras. Intill dess verkstadsskolan kunde få sin lokalfråga löst, kunde provisoriska lokaler ordnas för densamma. Förslag till dylik lösning har framlagts av marinförvaltningen, och kostnaderna för den provisoriska lösningen har beräknats till 40,000 kronor.

Vidkommande frågan om segelfartygsutbildning har departementschefen till en början erinrat, att i det av 1942 års riksdag beslutade fartygsbyggnadsprogrammet för flottan ingick byggande av ett segelfartyg, avsett för flottans manskapsutbildning.

Sjöförsvarets utbildningskommission framhöll i sitt preliminära förslag till ordnande av rekrytutbildningen för fast anställt manskap vid flottan, att kommissionen kommit till den bestämda uppfattningen, att sjömansutbildningen under den begränsade tid som stode till buds kunde göras mera effektiv och att syftet med denna utbildning bättre kunde uppnås, om den organiserades på annat sätt än som i försvarsbeslutet avsetts. Såväl anskaffningen av ett segelfartyg som den årliga driften av detta fartyg droge kostnader, som icke syntes komma att stå i rimlig proportion till de resultat, som vore möjliga att uppnå. Kommissionen förordade därför, att sjömansutbildningen skulle bedrivas på sjömansskolan i stället för på ett stort segelfartyg, varvid borde anlitas erforderligt antal mindre båtar, avsedda för rodd och segling. De medel, som beräknats för ett nytt segelfartyg, skulle säkerligen väl förslå till anskaffande av för denna utbildning erforderlig båtmaterial m. m.

I sitt slutbetänkande har utbildningskommissionen vidhållit sin uppfattning, att segelfartyget icke borde komma till utförande.

Vid anmälan av 1944 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 87) anförde departementschefen i denna fråga — under erinran att utbildningskommissionens betänkande vore föremål för remissbehandling — att någon slutlig prövning av de däri framlagda förslagen därför icke kunde i nämnda sammanhang äga rum. Departementschefen räknade tills vidare med att segelfartyget icke skulle komma till utförande, utan att detta skulle, på sätt utbildningskommissionen föreslagit, ersättas med ett antal mindre båtar för segling och rodd, avsedda att under utbildningen bibringa manskapet viss grad av sjömanskap.

Chefen för marinen har i sitt sedermera avgivna yttrande över utbildningskommissionens betänkande med skärpa framhållit vikten av att sjömansutbildningen delvis anordnas ombord å segelfartyg samt i anslutning därtill framlagt förslag om byggande av två mindre segelfartyg, vardera för 40 elever. Marinchefen har till stöd för sitt förslag, bland annat, framhållit, att det för att rätt lära känna havet och förhållandena på detsamma fordrades att leva på och med detsamma dagar och nätter utan landkänning och under skiftande omständigheter, och att detta kunde nås endast genom utbildning å utsjöfartyg. Marinchefen föresloge anskaffande av två mindre tvåmastade skolfartyg med plats å vardera för 40 elever. Kostnaderna härför beräknades preliminärt till 1,3 miljoner kronor eller samma belopp som det i 1942 års försvarsbeslut för ett större segelfartyg beräknade.

Överbefälhavaren har framhållit att, då det gällde avgörandet av en för marinen så speciell och grundläggande fråga som den här föreliggande, den ansvarige försvarsgrenschefens åsikter och sakkunskap borde tillmätas avgörande betydelse.

Svenska underofficersförbundet har likaledes framhållit betydelsen av utbildning på segelfartyg, medan däremot försvarsväsendets underbefälsförbund ansett, att segelfartygsutbildningens betydelse överskattats och att önskemålen om dess bibehållande delvis bottna i en vid flottan markerad traditionsbundenhet.

Under nu förevarande avsnitt i propositionen nr 185 hava också berörts vissa frågor rörande underbefälsutbildningen. Enligt försvarsutredningens i 1942 års försvarsbeslut godtagna förslag skulle underbefälsutbildningen endast delvis bedrivas i land. Under vinterhalvåret skulle 500 underbefälelever ilandkommenderas.

Sjöförsvarets utbildningskommission har föreslagit, att samtliga underbefälelever skola ilandkommenderas under vinterhalvåret och därutöver ungefär halva antalet under sommaren, samt har till stöd härför, bland annat, framhållit, att varken den allmänbildande undervisningen eller yrkesutbildningen på underbefälsstadiet kunde bedrivas med tillräcklig effektivitet ombord. Den brist på omkring 500 2. klass sjömän, som ombord skulle uppstå året runt vid genomförande av kommissionens förslag, kunde täckas genom att särskilt utbildade värnpliktiga ombord ersatte ilandkommenderade underbefälelever.

För att möjliggöra detta erfordrades dock en motsvarande ökning av den årliga värnpliktskontingenten.

Chefen för marinen har kraftigt förordat bifall till kommissionens förslag om underbefälsskolans förläggande i land.

Inrättande av en marininspektion har även föreslagits av sjöförsvarets utbildningskommission, som framhållit att, om utbildningsavdelningen inom marinledningen skulle ha möjlighet att fungera som ett tillräckligt initiativkraftigt ledande och samordnande organ för flottans utbildningsfrågor, den enligt kommissionens mening måste frikopplas från marininstaben. Kommissionen har med hänsyn bland annat härtill föreslagit, att ett särskilt, direkt under chefen för marinen lydande organ, flottinspektionen, skulle tillskapas för att handlägga alla frågor, som berörde ledningen av utbildningen vid flottan. Motsvarande ställning och uppgifter beträffande kustartilleriet borde tillkomma kustartilleriinspektionen, i vad avsåge dess befattning med utbildningsverksamheten. Dessa båda organ jämte vissa andra skulle utgöra marininspektionen. Någon gemensam chef syntes dock icke erforderlig för denna marininspektion.

Överbefälhavaren har ansett frågan böra underkastas en närmare granskning, innan slutgiltig ståndpunkt fattas.

Chefen för marinen har ansett erforderligt att först avvakta erfarenheterna av den nuvarande organisationen efter återgång till fredsförhållanden, men har likväl ansett erforderligt att inrätta en ny inspektörsbefattning för flottans manskapsskolor samt att en viss omorganisation av marininstaben kommer till stånd.

Den av departementschefen lämnade redogörelsen omfattar jämväl ett framlagt förslag om inrättande av en prövningsdetalj inom centrala värnpliktsbyrån.

Sjöförsvarets utbildningskommission har i olika sammanhang framhållit betydelsen av att de värnpliktiga och fast anställda underkastas psykologiska prov för utrönande av deras lämplighet för olika befattningar m. m. Proven med de värnpliktiga borde äga rum före första tjänstgöringens påbörjande. Det vore vidare angeläget, att liknande prov anordnades med dem som sökte fast anställning vid krigsmakten. Hela frågan om prövningsverksamhetens organisation och bedrivande hade genom de senaste årens ohämmade utveckling på området kommit i sådant läge, att en central reglering av dessa förhållanden framstode såsom en nödvändighet. En sådan reglering borde dock ske ej endast med hänsyn till de olika försvarsgrenarnas eller vapenslagens speciella intressen utan även med hänsyn till hela försvarsväsendets bästa. Det hade nämligen redan visat sig, att denna verksamhet, om den finge utveckla sig utan enhetlig ledning och organisation, komme att ur effektivitetssynpunkt lämna mycket övrigt att önska och tillika bliva alltför kostsam.

Enligt kommissionens mening borde lämpligen centrala värnpliktsbyrån, som enligt sin instruktion redan hade att biträda överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna vid handläggningen av ärenden rörande inskrivningsväsendet, personalredovisningen och värnpliktsrekryteringen, få denna sin uppgift

utvidgad till att gälla även för hela försvarsväsendet gemensam del av provningsverksamheten i fråga om såväl värnpliktiga som fast anställt manskap.

För att möjliggöra för centrala värnpliktsbyrån att leda och organisera denna provningsverksamhet borde vid byrån inrättas en särskild provningsdetalj. Detaljchefen, som borde vara regementsofficer, borde till sitt förfogande ha en heltidsanställd militärpsykolog. Denne syntes med hänsyn till vetenskapliga och övriga kvalifikationer böra placeras i lägst lönegrad Eo 30. För statistiskt arbete samt för biträde vid utarbetande och standardisering av prov erfordrades ett par kvalificerade assistenter. Dessa kunde lämpligen utväljas bland akademiker, vilka uttagits till stabstjänst såsom expeditionsbiträden. Erforderlig skrivhjälp m. m. borde bestridas av byrån.

Överbefälhavaren har ställt sig tveksam till kommissionens förslag om ett centralt provningsorgan.

Chefen för marinen har däremot tillstyrkt utbildningskommissionens förslag.

Chefen för armén har jämväl tillstyrkt förslaget och lämnat en redogörelse för vilka uppgifter som borde åligga det föreslagna organet. I anslutning härtill har arméchefen framlagt förslag rörande provningsdetaljens organisation, innebärande i huvudsak följande.

Chef för provningsdetaljen borde vara en regementsofficer på aktiv stat i lönegraden Oa 5 eller Oa 4. Speciell medicinsk sakkunskap måste stå till provningsdetaljens förfogande. Den vetenskapliga ledningen av detaljens verksamhet borde omhändervhas av en militärpsykolog, vilken borde hänföras till lönegraden Eo 30. Ytterligare en tjänsteman med akademisk skolning behöfde ingå i provningsdetaljen, och härför borde avses en amanuens med placering alltefter kompetens i lönegraden MEo 15—18. Såsom biträden i detaljen borde användas till stabstjänst såsom expeditionsbiträden uttagna värnpliktiga. Såsom provledare borde ett antal kvalificerade civila fackmän kunna anlitas. Även i övrigt kunde vetenskaplig expertis erfordras på olika områden. Dessa fackmän borde åtnjuta rese- och traktamentsersättning samt ett arvode mellan 20 och 40 kronor per dag. Kostnaderna för den fast anställda personalen utgjorde årligen lägst 26 550 kronor och högst 31 809 kronor, och de årliga kostnaderna för av provningsdetaljen tillfälligt anlitade fackmän kunde beräknas till 6 000 kronor.

Arméchefen har ansett, att det skulle vara önskvärt om den föreslagna provningsdetaljen kunde träda i verksamhet med ingången av budgetåret 1944/45.

Försvarets civilförvaltning har funnit förslaget om en central reglering av den ifrågavarande provningsverksamhetens organisation och bedrivande beaktansvärt. Ämbetsverket har icke ansett sig kunna bedöma behovet av att inrätta en ny beställning för regementsofficer för chefsbefattningen vid provningsdetaljen, då befattningen måhända skulle kunna tills vidare bestridas av en inkommanderad officer. Mot löneställningen för den föreslagna befattningen för en militärpsykolog, Eo 30, har intet syntts vara att erinra.

Jämväl försvarets sjukvårdsförvaltning har funnit förslaget om inrättande av

en central provningsdetalj väl grundat och ansett en dylik åtgärd utgöra en nödvändighet för hela provningsdetaljens rationella utveckling.

För egen del har *departementschefen* i nu berörda ämnen anfört följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har sjöförsvarets utbildningskommission i sitt numera avgivna slutbetänkande ånyo föreslagit en viss decentralisering av utbildningen vid sjömansskolan, innebärande att de Stockholms örlogsstation tillhörande rekryterna på maskin- och hantverkslinjerna skulle utbildas vid Stockholms örlogsstation. En förutsättning här för är enligt kommissionens förslag, att vid denna örlogsstation upprättas en särskild verkstadsskola.

Chefen för marinen har i sitt yttrande vidhållit sin tidigare hävdade uppfattning, att rekrytutbildningen borde helt centraliseras till sjömansskolan i Karlskrona och att en central verkstadsskola borde upprättas i Karlskrona i anknäpning till sjömansskolan eller å varvet.

Vid bedömandet av dessa frågor måste särskilt beaktas lokalförhållandena å de olika orterna. Enligt det för 1943 års riksdag framlagda förslaget rörande förlägningsfrågornas ordnande i Karlskrona skall sjömansskolan förläggas till Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern ävensom marinens sjukhus. Utrymme har därvid beräknats för sjömansskolan i dess helhet, och jämväl lokaler för verkstadsskolan kunna för rimliga kostnader anordnas i anslutning till ifrågavarande byggnadskomplex. Om däremot en del av sjömansskolans utbildningskontingent förlägges till Stockholms örlogsstation, måste med hänsyn till utrymmesbristen vid denna nya förlägningslokaler anordnas där eller eventuellt annorstädes i Stockholms närhet, exempelvis vid Hårsfjärden. Jag hänvisar i detta sammanhang till vad jag tidigare denna dag vid anmälan av en proposition angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret anfört rörande bristen på förlägningsutrymmen vid Stockholms örlogsstation. Sannolikt måste särskilda lokaler anordnas jämväl för verkstadsskolans räkning. Ett genomförande av kommissionens förslag skulle därför troligen medföra icke obetydliga merkostnader. Om en del av sjömansskolan förlägges invid Hårsfjärden, måste tydligen även verkstadsskolan förläggas dit, något som skulle försvåra en önskvärd kontakt mellan verkstadsskolan och Stockholms örlogsvärv.

Å andra sidan kan icke förnekas, att vissa skäl tala för en uppdelning av verksamheten på sätt utbildningskommissionen föreslagit. Det kan sålunda såsom utbildningskommissionen framhållit visa sig vara förenat med svårigheter att vid en verkstadsskola av den storleksordning, som marinchefens förslag innebär, anordna en i alla avseenden fullgod utbildning, och jämväl ur rekryteringssynpunkt synas vissa fördelar vid en decentralisering kunna vinnas.

Vid mitt övervägande av dessa frågor har jag icke kunnat underlåta att fästa stort avseende vid tidsfaktorn. Utbildningskommissionens förslag är icke så utformat, att ett slutligt beslut nu kan grundas på detsamma. Utredning saknas rörande utrymmesbehoven för den del av sjömansskolan, som skulle förläggas till Stockholms örlogsstation, och om ordnandet av skolans förläggning. Än mindre finnas några kostnadsberäkningar upprättade. När närmare utredning i dessa frågor icke kan förebringas till innevarande års riksdag, skulle ett upprivande av beslutet om centralisering av sjömansskolan till Karlskrona medföra ett uppskov med lösandet av samtliga hit hörande spörsmål till 1945 års riksdag. Det synes nämligen i sådant fall knappast tillrädligt att fullfölja det av 1943 års riksdag beslutade byggnadsprogrammet för sjömansskolans förläggning till Karlskrona. När emeller-

tid sjömannsskolan i sin helhet från och med innevarande utbildningsår förlagts till Karlskrona, skulle ett uppskov med ifrågavarande byggnadsarbeten vålla stora svårigheter, icke minst ur utbildningssynpunkt. En förutsättning för att sjömannsskolans utbildning skall kunna bedrivas tillfredsställande är nämligen, att lämpliga skollokaler stå till buds.

Med beaktande av bland annat dessa synpunkter har jag kommit till den slutsatsen, att ett frångående av förra årets beslut rörande sjömannsskolans centralisering till Karlskrona icke är tillrädligt. Skulle erfarenheten sedermera giva vid handen, att en uppdelning av sjömannsskolan är önskvärd ur utbildningssynpunkt, torde de utrymmen, som i så fall skulle frigöras av sjömannsskolans planerade etablissement, kunna utnyttjas för ökad underbefälsutbildning i land, för den händelse utbildningskommissionens förslag i denna riktning skulle vinna bifall. Huruvida sistnämnda förslag kan genomföras måste tydligen bliva beroende av icke blott förläggningsfrågornas lösande utan jämväl möjligheten att tilldela marinen ytterligare ett antal värnpliktiga, enligt utbildningskommissionens beräkningar 500. Härutinnan föreligger för närvarande ingen närmare utredning. Vid min prövning tidigare denna dag av framlagda förslag rörande byggnadsarbeten i Karlskrona har jag i enlighet med vad nu anförts utgått från att 1943 års riksdags beslut rörande vissa förläggningsfrågor i Karlskrona skall i huvudsak fullföljas.

Vid 1943 års riksdag fattades icke slutlig ståndpunkt till frågan om anordnandet av en särskild verkstadsskola i anknytning till sjömannsskolan. Det beslutade byggnadsprogrammet innebär emellertid, att lokaler för en sådan skola reserveras inom den s. k. bastionen Aurora i anslutning till sjömannsskolan. Marinförvaltningen har nu framhållit, att en verkstadsskola om möjligt borde förläggas så att arbetet i densamma kunde bedrivas i nära kontakt med produktiv verksamhet, vilket endast kunde uppnås genom anslutning till varvsdriften. Marinförvaltningen har vidare upplyst, att det föreläge goda utsikter att inom Karlskrona örlogsvarvs område erhålla goda och luftiga lokaler för verkstadsskolan, och har jämväl framlagt förslag om provisoriskt ordnande av verkstadsskolans lokalfråga i avvaktan på denna frågas definitiva lösning.

För egen del får jag i denna fråga framhålla, att förläggande av verkstadsskolan till örlogsvarvet med dess strängt begränsade utrymmen knappast kan anses tillrädligt vare sig med hänsyn till varvsdriften eller ur utbildningssynpunkt. Jag vill i sistnämnda hänseende erinra om att erfarenheterna av de s. k. varvskurserna vid örlogsvarvet, som enligt hittills gällande organisation anordnats som ett led i sjömansutbildningen, icke äro av den art, att en fortsatt anknytning till varvet kan anses lämplig. Jag har därför vid anmälan tidigare denna dag av förenämnda byggnadsfrågor ansett mig böra i huvudsak tillstyrka ett av marinförvaltningen i dess anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 framlagt förslag om verkstadsskolans förläggande i anslutning till sjömannsskolan. Självfallet utgår jag från att rekryterna under sin utbildning vid verkstadsskolan skola beredas erforderlig tid till studier jämväl av varvsdriften.

Beträffande frågan om sjömansutbildningen på segelfartyg föreligga vissa motsättningar mellan utbildningskommissionens förslag och den uppfattning som marinchefen givit uttryck åt. Vid anmälan av årets statsverksproposition framhöll jag, att någon slutlig prövning av utbildningskommissionens förslag — innebärande slopande av det i försvarsbeslutets fartygsbyggnadsprogram ingående segelfartyget och anskaffande i dess ställe av mindre båtar för segling eller rodd — i avvaktan på remissbehandlingen av kommissionens betänkande icke då kunde äga rum. Jag gav emellertid uttryck för den uppfattningen, att starka skäl syntes tala för ett slopande av segelfartyget, och räknade tills vidare med att segelfartyget icke skulle komma

till utförande. Därest det skulle visa sig erforderligt att redan under nästa budgetår anskaffa den av kommissionen förordade båtmaterielen, borde det ankomma på Kungl. Maj:t att med anlitande av anslaget till fartygsbyggnader för flottan inom viss angiven kostnadsram, förslagsvis 500 000 kronor, verkställa den anskaffning av mindre fartyg, som kunde befinnas erforderlig. Chefen för marinen har nu i sitt yttrande över utbildningskommissionens betänkande föreslagit, att två mindre segelfartyg skola byggas för sjömansutbildningen. Med den föreslagna fartygstypen torde marinchefen ha bemött åtminstone vissa av de skäl, som utbildningskommissionen anfört mot användande av segelfartyg i sjömansutbildningen. Innan slutlig ställning togs till frågan om fartygstypen, synes emellertid genom marinchefens försorg utredning böra förebringas rörande den båtmateriel, som måste anskaffas därest utbildningskommissionens förslag genomföres, ävensom kostnaderna därför. Önskvärt är även, att utbildningsprogram förebringas för belysande av de olika alternativens konsekvenser i utbildningsavseende. Det torde sedermera ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för det i försvarsbeslutet för ändamålet beräknade beloppet, 1 300 000 kronor, besluta om den fartygsanskaffning, som må befinnas mest ändamålsenlig.

I anledning av utbildningskommissionens förslag rörande inrättande av en marininspektion vill jag i likhet med chefen för marinen framhålla, att ställning därtill icke bör tagas, innan den år 1942 beslutade organisationen av marinens centrala utbildningsorgan blivit utbyggd och prövad under normala förhållanden. Vid en förnyad prövning av förevarande fråga böra självfallet erfarenheterna rörande de övriga försvarsgrensledningarnas organisation i förevarande avseende beaktas. Ehuru vissa skäl tala för den av marinchefen föreslagna förstärkningen av marinstaben med en inspektör för flottans manskapsskolor, torde jämväl med prövningen av detta förslag böra tills vidare anstå.

Däremot anser jag mig kunna redan nu förorda åtgärder i anledning av utbildningskommissionens förslag om inrättande av en särskild provningsdetalj inom centrala värnpliktsbyrån. Frågan om anordnande av psykologiska prov vid inskrivningsförrättningar berördes av mig vid anmälan av årets statsverksproposition (s. 65), i vilket sammanhang jag framhöll, att det icke vore uteslutet, att psykologisk bedömning borde såsom en normal anordning tillämpas vid inskrivning av värnpliktiga, och förutsatte, att härav föranledda kostnader skulle tills vidare bestridas från arméns förslagsanslag till inskrivnings- och färdkostnader. Med hänsyn till den betydelse, som de psykologiska proven med värnpliktiga och med dem som söka fast anställning numera visat sig ha, finner jag mig på grundval av den utredning, som sedermera framlagts, kunna förorda, att ledningen av dessa prov erhåller en fastare organisation med central anknytning. Emellertid lär, i avvaktan på närmare erfarenheter vid de fortsatta proven, organisationen kunna givas något mindre omfattning än av utbildningskommissionen och arméchefen föreslagits. Sålunda kan jag icke för närvarande tillstyrka, att en särskild regementsofficersbeställning avses för befattningen som chef för provningsdetaljen. Därest befattningen icke kan förenas med annan tjänst — vilket enligt min mening bör närmare övervägas — torde frågan tills vidare kunna lösas genom lämplig kommandering. Den fast anställda personalen vid provningsdetaljen bör åtminstone tills vidare kunna begränsas till en heltidsanställd militärpsykolog med akademisk utbildning och en amanuens. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att militärpsykologen för närvarande placeras i högre lönegrad än 27. Amanuensen lär böra tills vidare inplaceras i 15 lönegraden. Båda befattningshavarna synas i likhet med övrig civil personal vid centrala värnpliktsbyrån böra hänföras till löneplanen MEo i militära icke-ordinariereglementet.

Arméchefen har framhållit, att utöver den fast anställda personalen komme att erfordras biträde av sakkunniga, vilka borde anlitas mot viss ersättning, förslagsvis 20 à 40 kronor per dag jämte rese- och traktamentsersättning. Att behov av sådana särskilda sakkunniga kommer att föreligga torde vara tydligt. I princip har jag därför intet att erinra mot att medel beräknas för detta ändamål. Kostnaderna härför torde få bestridas från den under vederbörande försvarsgrens avlöningsanslag uppförda delposten till tillfälligt anställande av tjänstemän m. m. respektive från de under fjärde huvudtiteln uppförda anslagen till reseersättningar m. m. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att pröva i vilken omfattning medelsanvisning kan vara erforderlig.

Jag återkommer i annat sammanhang till de förändringar beträffande personalförteckningen för icke-ordinarie personal m. fl. vid armén, som betingas av de nu framlagda förslagen.

Sjöförsvarets utbildningskommission har i sitt betänkande framlagt ett flertal andra förslag av beskaffenhet att kunna påverka försvarets medelsbehov. Enär emellertid dessa icke äro i det skick, att de kunna inverka på anslagsberäkningarna för nästa budgetår, har jag ansett mig icke böra här upptaga dem till behandling. Det bör ankomma på de militära myndigheterna och vederbörande förvaltningsmyndigheter att närmare överväga dessa frågor och inkomma med de förslag, som i anledning därav må finnas påkallade.

Vad först angår frågan om *organisationen av flottans sjömansskola* får utskottet erinra, att riksdagen redan genom 1942 års försvarsbeslut i princip godkänt av Kungl. Maj:t framlagt förslag om inrättande av en flottans sjömansskola, till vilken rekrytutbildningen för flottans fast anställda manskap skulle helt centraliseras. Skolan förutsattes därvid skola förläggas till Karlskrona. Sedan den för utredning rörande utbildningsarbetet inom marinen tillsatta sjöförsvarets utbildningskommission i ett i december 1942 avgivet preliminärt förslag ifrågasatt en uppdelning av, bland annat, yrkesutbildningen för sjömanskårens maskin- och hantverksavdelningar på det sätt, att Stockholms örlogsstations rekryter skulle erhålla sin utbildning i Stockholm, fann departementschefen i samband med anmälan av proposition till 1943 års riksdag angående vissa sjukvårds- och förlägningsfrågor i Karlskrona de av utbildningskommissionen anförda synpunkterna ej giva anledning till ett frångående av den i försvarsbeslutet intagna ståndpunkten. I det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till omdisponerande av vissa militära etablissemang i Karlskrona, vilket förslag av 1943 års riksdag godkändes, förutsattes även, att en förläggning av en till Karlskrona centraliserad sjömansskola skulle ordnas genom ianspråktagande av Karlskrona kustartilleriregementes s. k. stadskasern samt marinens nuvarande sjukhus, sedan marinen beretts nya sjukvårdslokaler i anslutning till länslasarettet. I planen ingick anordnande av en verkstadsskola i, bland annat, den s. k. bastionen Aurora inom sjukhusets område, men denna fråga ansågs dock tarva ytterligare utredning innan definitivt beslut fattades.

I sitt i november 1943 avgivna slutliga förslag angående utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid marinen har utbildningskommissionen ånyo föreslagit en uppdelning av sjömansskolan på Stockholms och Karlskrona örlogsstationer. Departementschefen har emellertid i förevarande

Utskottet.

proposition funnit ett frångående av 1942 års riksdags beslut i denna fråga icke vara tillrådligt. Ehuru utskottet, såsom framgår av vad nedan anföres, icke i alla delar anser sig kunna förorda av departementschefen föreslagen lösning av lokalfrågorna beträffande den särskilda verkstadsskola, som avses skola anslutas till sjömansskolan, anser utskottet de av departementschefen anförda skälen mot en uppdelning av skolans verksamhet bärande. Utskottet får alltså tillstyrka, att skolan bibehålles såsom en till Karlskrona förlagd utbildningsenhet.

Av vad nyss anförts framgår, att 1943 års riksdag icke fattade slutlig ståndpunkt till frågan om verkstadsskolan. Departementschefen har nu förordat, att verkstadsskolan skall anordnas i anslutning till sjömansskolan och, på sätt närmare framgår av det vid propositionen 1944: 175 fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944, förläggas till bastionen Aurora, som för ändamålet skulle undergå viss ombyggnad. Enligt utskottets mening torde allvarliga erinringar kunna riktas mot detta förslag. Även efter föreslagen ombyggnad av bastionen Aurora torde de lokaler, som sålunda erhållas, komma att lämna åtskilligt övrigt att önska i fråga om ändamålsenlighet och hygieniska förhållanden. Verkstadsskolans standard synes kunna befaras från början bliva lägre än den nu för en modern civil verkstadsskola vanliga. Det framlagda förslaget har givetvis ur synpunkten av sparsamhet i fråga om kapitalinvestering sitt berättigande, men utskottet förmenar, att olägenheterna med detsamma äro så avsevärda, att denna synpunkt icke bör tillmätas avgörande betydelse. Utskottet anser sålunda, att förslaget icke bör genomföras utan att tvingande skäl kunna åberopas för detsamma. Att andra lösningar äro tänkbara synes framgå av vad marinförvaltningen anført i förlägningsfrågan. Ämbetsverket har sålunda ifrågasatt en förläggning inom Karlskrona örlogsvarvs område. Av departementschefen anförda principiella skäl mot en sådan förläggning har utskottet på nuvarande utredningsstadium icke kunnat finna övertygande. Det synes utskottet nödvändigt, att innan beslut i ämnet fattas en utredning kommer till stånd rörande lämpligheten och möjligheten av en närmare anknytning av verkstadsskolan till örlogsvarvet. Därvid torde särskild uppmärksamhet böra ägnas spörsmålet ur synpunkten av att åt verkstadsskolan bereda lokaler, som kunna tillgodose nutida krav på rationell undervisning och tillbörlig yrkeshygien.

Den fördröjning av avgörandet av frågan om verkstadsskolans slutliga utformning, som kan bliva en följd av ett beslut om ytterligare utredning, torde icke böra tillmätas avgörande betydelse. Det kan för övrigt ifrågasättas, huruvida en fördröjning i fråga om den definitiva organisationen av utbildningen därigenom överhuvud taget sker. Departementschefens förslag torde nämligen icke kunna genomföras, förrän uppgifterna för marinens sjukhus överflyttats till de nya lokalerna i anslutning till landstingets sjukhus. Dessa lokaler torde enligt vad utskottet inhämtat icke bliva färdiga förrän under år 1945. Härav framgår, att rådrum finnes för den nu ifrågasatta ytterligare utredningen och att det i allt fall torde bliva nödvändigt att även vid

en lösning enligt departementschefens förslag provisoriskt ordna utbildningen vid verkstadsskolan. Det kan givetvis vara av värde att, innan slutlig ståndpunkt tages till detta spörsmål, avvakta erfarenheterna av den provisoriska organisationen.

I detta sammanhang vill utskottet icke underlåta att framhålla önskvärheten av att den verkstadsskola, varom nu är fråga, om möjligt organiseras enligt de principer, som vunnit tillämpning för civila verkstadsskolor, och att för undervisningen utnyttjas civila lärare i största möjliga omfattning.

Beträffande frågan om *segelfartygsutbildningen* må till en början erinras, att i det av 1942 års riksdag beslutade fartygsbyggnadsprogrammet ingick byggandet av ett segelfartyg, avsett att tagas i anspråk för nämnda utbildning. I sitt preliminära förslag till ordnande av rekrytutbildningen för fast anställt manskap vid flottan förordade sjöförsvarets utbildningskommission, att sjömansutbildningen skulle bedrivas vid sjömansskolan i stället för på ett stort segelfartyg, varvid borde anlitas erforderligt antal mindre båtar, avsedda för rodd och segling. Chefen för marinen har emellertid hävdad den uppfattningen, att sjömansutbildningen borde anordnas ombord å segelfartyg samt att för ändamålet borde byggas två mindre sjögående segelfartyg. Departementschefen, som synes hava anslutit sig till marinchefens åsikt, har framhållit, att innan slutlig ståndpunkt tages till frågan om fartygstypen utredning bör förebringas rörande den båtmateriel, som måste anskaffas, därest utbildningskommissionens förslag rörande utbildningens ordnande genomföres, ävensom kostnaderna därför. Utskottet, som förordar att en sådan utredning verkställes, får uttala önskvärheten av att frågan om sjömansutbildningen snarast bringas till sin lösning. Utskottet vill med anledning av vad som i ärendet förekommit framhålla vikten av att ifrågavarande utbildning så bedrives, att eleverna bibringas erforderlig sjövana och sjörutin. För att nå detta syfte är det enligt utskottets mening nödvändigt, att sådana fartyg anskaffas, att övningar därmed kunna bedrivas utanför skärgårdslinjen.

Vidkommande frågan om *underbefälsutbildningens* förläggande i land eller ombord finner sig utskottet böra såsom sin uppfattning uttala, att det med hänsyn till vikten av att det fast anställda manskapets utbildning icke efter-sättes synes mest ändamålsenligt, att densamma ordnas i land.

Förslaget om inrättande av särskild *prövningsdetalj* inom centrala värnpliktsbyrån har utskottet icke velat motsätta sig. Utskottet förutsätter emellertid, att detaljens organisation icke slutligt bindes, innan ytterligare erfarenheter av prövningsverksamheten vunnits, och att uttagningen av de värnpliktiga till olika tjänstegrener och befattningar icke göres helt beroende av utfallet av de prov, som de komma att underkastas genom prövningsdetaljens försorg. Tvekan synes nämligen råda om dessa prov alltid giva underlag för ett riktigt bedömande av vederbörandes lämplighet.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit i anslutning till den lämnade redogörelsen för sjöförsvarets utbildningskommissions förslag har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet här ovan anfört.

3:o) **Den militära väderlektjänstens organisation.** I propositionen nr 185 har departementschefen (s. 42—47) till behandling upptagit vissa med den militära väderlektjänstens organisation sammanhängande frågor.

Vid 1943 års riksdag fastställdes i enlighet med av Kungl. Maj:t i propositionen nr 354 framlagt förslag vissa riktlinjer för den militära väderlektjänstens organisation m. m. 1943 års beslut innebär i huvudsak följande.

Inom flygledningen anordnas ett centralorgan, organiserat såsom en väderleksavdelning under chefskap av en stabsmeteorolog och utrustat med en väderlekscentral för prognosgivning vid långdistansflygning. I samband därmed avvecklas den nuvarande till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anknutna militärmeteorologiska informationstjänsten.

Den för väderlektjänsten vid flygförbanden avsedda personalen utökas, och åtgärder vidtagas för en tillfredsställande rekrytering av meteorologtjänsterna.

Det tidigare glest utbyggda observationsnätet kompletteras på sådant sätt, att ett för prognoserna tillräckligt observationsmaterial kan erhållas. Observationsnätets utbyggnad omfattar bland annat upprättande av ett antal distrikts- och observationscentraler samt vanliga observationsstationer. Därvid har förutsatts, att krigsmaktens observationsstationer samt de nya distrikts- och observationscentralerna skola underställas chefen för flygvapnet, medan de civila stationerna skola lyda under statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Personalorganisationen för den militära väderlektjänsten har genom riksdagsbeslutet i princip fastslagits, ehuru behovet av nya tjänster förutsatts skola bli föremål för ytterligare prövning i samband med befattningarnas inrättande. För den avsedda omfattningen av personalen har departementschefen lämnat en redogörelse å s. 43 i nu förevarande proposition nr 185. Löneställningen för meteorologpersonalen har icke slutligt bestämts i avvakten på resultatet av en utredning rörande meteorologpersonalen överhuvud taget.

I enlighet med vad som förutsatts i riksdagsbeslut ha redan under innevarande budgetår vidtagits vissa åtgärder för genomförande av den nya organisationen. Sålunda har Kungl. Maj:t enligt beslut den 17 december 1943 — med ändring av den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen för icke-ordinarie personal m. m. vid flygvapnet — medgivit, att vid ettvart av 15 flygförband må från och med den 1 januari 1944 dels såsom väderleksassistent i lönegraden M_{Eo} 15 anställas person med viss angiven utbildning under förutsättning att en av de för förbandet enligt personalförteckningen avsedda tjänsterna som väderleksassistent i lönegraden M_{Eo} 12 lämnas obesatt, dels ock anställas ett skrivbiträde, tillika karritare, i lönegraden M_{Ex} 4. Enligt samma beslut har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen

för flygvapnet att vidtaga vissa åtgärder för utbildning av meteorologpersonal ävensom att inrätta en distriktsväderleksstation samt ett antal observationscentralstationer och militära observationsstationer.

Åtgärder ha jämväl vidtagits för utbyggnad av det civila observationsnätet.

I skrivelse den 12 november 1943 har chefen för flygvapnet och flygförvaltningen inkommit till Kungl. Maj:t med förslag rörande personalorganisationen för den militära väderlektjänsten under budgetåret 1944/45 och därvid framhållit, att flygvapnets väderlektjänst borde organiseras från och med den 1 juli 1944 i enlighet med det av 1943 års riksdag godkända principförslaget. Inom flygstaben borde alltså inrättas en särskild väderleksavdelning och inom denna organiseras en militär väderlekscentral.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Å den av Kungl. Maj:t den 6 juni 1941 fastställda personalförteckningen för militärmeteorologisk informationstjänst finnas uppförda å ordinarie stat 1 förste militärmeteorolog i lönegraden A 24 och 2 militärmeteorologer i lönegraden A 18 samt å övergångsstat 1 föreståndare i lönegraden A 24. Vidare har såsom extra ordinarie tjänsteman upptagits 1 byrådirektör i lönegraden Eo 28. Enligt meddelad föreskrift skall förstnämnda befattning hållas vakant, så länge innehavaren av den å övergångsstat uppförda befattningen som föreståndare kvarstår i denna befattning.

I enlighet med vad som förutsatts i 1943 års riksdagsbeslut torde innehavaren av befattningen som föreståndare för militärmeteorologisk informationstjänst böra kvarstå å övergångsstat, varvid dock frågan om besättandet av tjänsterna i den nya organisationen icke bör göras beroende av om innehavaren av befattningen som föreståndare kvarstår i denna befattning. Befattningen såsom förste militärmeteorolog i lönegraden A 24 torde kunna utgå ur personalförteckningen.

Vad angår de övriga å den militärmeteorologiska informationstjänstens personalförteckning uppförda ordinarie befattningarna, såsom militärmeteorologer i lönegraden A 18, ha flygmyndigheterna anfört, att om två av de för centralorganet avsedda militärmeteorologbefattningarna uppfördes såsom ordinarie i lönegraden Ca 21, syntes dessa kunna tillsättas med de nuvarande innehavarna av befattningarna i lönegraden A 18. Med hänsyn till den försämring i anställningsform, som övergång från ordinarie till extra ordinarie anställning innebure, syntes nämnda befattningshavare icke kunna påräknas till befattning i lönegraden MEo 21. Av rekryteringsskäl vore det därför angeläget, att två av befattningarna för militärmeteorologer upptoges som ordinarie i lönegraden Ca 21.

För egen del vill jag i anledning av detta förslag framhålla, att chefen för jordbruksdepartementet, enligt vad som framgår av en den 25 februari 1944 dagtecknad proposition angående anslag till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt m. m., icke ämnar för 1944 års riksdag framlägga förslag i anledning av förenämnda betänkande med förslag angående organisationen av nämnda anstalt, och frågan om ändring av statsmeteorologernas löneställning kommer således icke nu under omprövning. Vid sådant förhållande kan jag icke för närvarande tillstyrka, att ordinarie befattningar inrättas för militärmeteorologer. För centralorganet böra i anledning härav för nästa budgetår inrättas 3 befattningar för militärmeteorologer i lönegraden MEo 21, medan de nuvarande befattningarna i lönegraden A 18 böra överföras till övergångsstat. Så länge de nuvarande innehavarna av ifrågavarande ordinarie

befattningar kvarstå å övergångsstat, bör dock endast en av de nya befattningarna få tillsättas med annan än nämnda befattningshavare.

De befattningar, som enligt vad här anförts böra uppföras å övergångsstat, böra upptagas å personalförteckning för flygvapnet. Jämväl den å militärmeteorologiska informationstjänstens personalförteckning uppförda befattningen såsom byrådirektör i lönegraden Eo 28 synes, i arvidan på omorganisationen av meteorologisk-hydrografiska anstalten, övergångsvis böra upptagas å flygvapnets personalförteckning. Dock förutsätter jag, att sistnämnde befattningshavare även i fortsättningen skall ha sin verksamhet förlagd till anstalten.

Flygmyndigheterna ha förutsatt, att en av militärmeteorologerna skall uppehålla befattningen som chef för flygstabens väderleksavdelning intill dess befattningen som stabsmeteorolog inrättas, och ha hemställt, att ett tilläggsarvode om 1 800 kronor för år måtte anvisas för ifrågavarande befattningshavare. Emellertid kan jag icke för närvarande tillstyrka detta förslag. Därest erfarenheten skulle visa, att ett särskilt arvode övergångsvis bör utgå till den befattningshavare, som uppehåller berörda chefsbefattning, torde Kungl. Maj:t av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter äga taga erforderligt belopp i anspråk.

För centralorganet läser i enlighet med flygmyndigheternas förslag böra inrättas — utöver nyssnämnda befattningar i lönegraden MEo 21 — befattningar för 1 militärmeteorolog av 1. graden i lönegraden MEo 18, 5 militärmeteorologer av 2. graden i lönegraden MEo 15 och 2 militärmeteorologer av 3. graden i lönegraden MEo 12 ävensom 8 tekniska biträden i lönegraden MEo 4 och 4 skrivbiträden i lönegraden MEo 2. Att fördelningen av personalen mellan de olika lönegraderna icke överensstämmer med den vid 1943 års riksdag förutsatta sammanhänger med rådande rekryteringsförhållanden.

Beträffande personalbehovet under nästa budgetår för de lokala väderleksorganen vid flygvapnet ha flygmyndigheterna framhållit, att i medeltal en väderleksassistent per förband måste kommanderas till utbildning under omkring ett år vid meteorologisk-hydrografiska anstalten för att planerad provisorisk utbildning av väderleksassistenter till meteorologer skall kunna genomföras. Under hänsynstagande härtill ha myndigheterna ansett erforderligt för tjänstens upprätthållande med minst 3 väderleksassistenter per flottilj samt därutöver 2 extra vid vardera av Roslagens flygflottilj och Norrbottens flygbaskår. Mot dessa beräkningar har jag icke funnit anledning till erinran. Befattningarna för de lokala organen böra i enlighet med flygmyndigheternas förslag uppföras i lönegraderna MEo 15 och MEo 12.

Enär personal med den kompetens, som förutsatts för anställning som militärmeteorolog av 2. och 3. graderna, icke torde kunna uppbringas i erforderlig omfattning redan under nästa budgetår, bör chefen för flygvapnet erhålla bemyndigande att övergångsvis anställa väderleksassistenter i lönegraderna MEo 15 och MEo 12 eller motsvarande lönegrader i löneplanen MEx militära icke-ordinariereglementet under förutsättning att motsvarande antal befattningar för militärmeteorologer av 2. respektive 3. graden hållas vakanta.

För vart och ett av de lokala organen bör vidare upptagas 1 befattning som skrivbiträde, tillika kartritare, i lönegraden MEo 4.

Med hänsyn till rådande rekryteringssvårigheter torde inga för marinen avsedda befattningar kunna upptagas å personalförteckningen för marinen nästa budgetår.

Den nya organisationens utbyggande kräver en omfattande utbildning av meteorologer. För nästa budgetår har i detta syfte avsetts anordnande av en specialkurs vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt för utbildning

av nuvarande militära väderleksassistenter. Med hänsyn till att förslaget om omorganisation av meteorologisk-hydrografiska anstalten icke kommer att föreläggas årets riksdag synas dessa kostnader — vilka av chefen för meteorologisk-hydrografiska anstalten beräknats till omkring 25 000 kronor och huvudsakligen avse utbildning till militärmeteorologer — böra bestridas från flygvapnets anslag till övningar. De torde utan anslagshöjning kunna rymmas inom berörda anslags i årets statsverksproposition föreslagna belopp. Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande de arvodesbelopp m. m., som böra utgå i anledning av berörda utbildnings anordnande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår innebar 1943 års riksdags beslut bland annat inrättande av ett antal distrikts- och observationscentralstationer. Vid anmälan av propositionen 1943: 354 föreslog jag, att kostnaderna därför, för budgetåret 1943/44 beräknade till 45 000 kronor, skulle få bestridas från flygvapnets övningsanslag. Jag framhöll emellertid, att ifrågavarande kostnader från och med nästa budgetår möjligen borde överföras till flygvapnets avlönings- och omkostnadsanslag. I brist på närmare utredning rörande fördelningen av ifrågavarande kostnader på berörda anslag föreslår jag, att kostnaderna jämväl för nästa budgetår skola få bestridas från flygvapnets övningsanslag. Jag förutsätter emellertid, att denna fråga närmare utredes i myndigheternas anslagsäskanden för budgetåret 1945/46.

Det av departementschefen framlagda förslaget rörande den militära väderlekstjänstens utbyggnad under budgetåret 1944/45, som i huvudsak överensstämmer med 1943 års riksdags organisationsbeslut i ämnet, har icke givit utskottet anledning till någon erinran. Utskottet tillstyrker alltså, att de av departementschefen förordade nya befattningarna inrättas och att ifrågavarande befattningshavare erhålla föreslagen löneställning. Det angivna sättet för bestridande av vissa avlönings- och utbildnings- m. fl. kostnader har icke heller föranlett utskottet till någon erinran.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 föreslagit och anfört rörande den militära väderlekstjänstens organisation under budgetåret 1944/45.

Centrala förvaltningsmyndigheter.

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING.

4:o) **Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till årets riksdag har Kungl. Maj:t, fjärde huvudtiteln (punkt 3), föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 1 080 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 (s. 48—54) föreslagit riksdagen att

dels godkänna vissa av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarets civilförvaltning,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45.

dels ock till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

Försvarets civilförvaltnings avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 532 500 kronor, avseende andra hälften av budgetåret.

För nästa budgetår föreslår departementschefen i anslutning till av civilförvaltningen framlagda förslag, att den extra-ordinarie personalen hos ämbetsverket skall ökas med en revisor i lönegraden Eo 21, två expeditionsvakter i lönegraden Eo 5 samt två telefonister, varav en i lönegraden Eo 4 och en i lönegraden Eo 2. Den föreslagna nya revisorsbefattningen är avsedd för arbetsuppgifter, som sammanhånga med att civilförvaltningen skall hava att verkställa granskning av blanketter, som skola begagnas inom försvaret, i syfte att därigenom nedbringa blankettkostnaderna. Övrigt behov av arbetskraft för ändamålet avses skola tillgodoses genom tillfälligt anställande av personal. Med hänsyn till rådande disproportion mellan antalet expeditionsvakter med mera fast anställning och befattningshavare tillhörande samma kategori, vilka i lösligare former knutits till ämbetsverket, föreslås inrättande av två extra-ordinarie expeditionsvaktsbefattningar i lönegraden Eo 5. De föreslagna befattningarna för telefonister äro en följd av att ämbetsverket fått installerat en automatisk telefonväxel. I övrigt föreslås ingen annan ändring beträffande den ordinarie och extra-ordinarie personalen vid ämbetsverket än att, i överensstämmelse med vad som förutsatts för statsförvaltningen i övrigt, tjänstebenämningarna notarie och sekreterare skola utbytas mot byråsekreterare respektive förste byråsekreterare.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har av departementschefen beräknats till 1 100 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningen för civilförvaltningen och har ej funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av civilförvaltningens avlöningsanslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för försvarets civilförvaltning under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra ytterligare en revisor i lönegrad Eo 21 ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angivna ändringar beträffande i personalförteckningen intagna tjänstebenämningar,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor	437 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	1 236
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	516 000
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	145 364
Summa kronor		1 100 000

c) till *Försvarets civilförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

5:o) **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 3), föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 54—58) föreslagit riksdagen att till Försvarets civilförvaltning: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetårs andra hälft uppfört med ett belopp av 40 000 kronor.

I det av den nyorganiserade civilförvaltningen upprättade slutliga förslaget till anslagsäskanden för dess egen verksamhet under nästkommande budgetår har ämbetsverket hemställt om anvisande för omkostnader av 315 000 kronor och därvid utgått från de förhållanden, som kunde beräknas bli rådande efter beredskapens upphörande. Ämbetsverket har sålunda beräknat: till sjukvård 6 000 kronor, till resekostnader 20 000 kronor, till expenser 285 000 kronor och till publikationstryck 4 000 kronor. Av det för expenser beräknade beloppet ha 85 000 kronor beräknats för övriga expenser för eget behov samt 175 000 kronor för övriga expenser för annat än eget behov, varav 125 000 kronor hänföra sig till kostnader för försvarsväsendets löneutbetalningar och 50 000 kronor till kostnader för blanketter, som skola tillhandahållas andra myndigheter.

Departementschefen har framhållit, att de på ämbetsverket belöpande omkostnaderna under rådande beredskapsförhållanden uppgå till avsevärt högre belopp än de på riksstaten för ändamålet anvisade medlen och att uppskattningen av medelsbehovet efter återgång till fredsförhållanden icke kan grundas på någon erfarenhet. Vissa osäkerhetsmoment måste därför vidlåda beräkningarna. Departementschefen har funnit civilförvaltningens beräkningar av medelsbehovet under nu förevarande anslag kunna i stort sett godtagas. Departementschefen har funnit lämpligt att även under fredstid bibehålla det i nuvarande läge tillämpade systemet med utbetalning av månadslöner till arméns personal med anlitan av postgiroörelsen och att detta

system bör utsträckas även till marinen och flygvapnet. Då utredningen givit vid handen, att systemet lämpligen kan och bör tillämpas även i fredstid, har departementschefen alltså funnit sig böra godtaga det för gäldande av ersättning till postgiorokontoret för dess bestyr med utbetalning av ifrågavarande löner av ämbetsverket beräknade beloppet av 125 000 kronor. Kostnaderna för blankettryck hava hittills bestritts av medel under såväl de centrala förvaltningsmyndigheternas omkostnadsanslag som försvarsgrenarnas anslag till övriga expenser m. m. Då på civilförvaltningen synts böra ankomma att tillhandahålla de blanketter, som erfordras för redovisningsväsendet inom samtliga försvarsgrenar, har departementschefen funnit lämpligt att ett belopp i förevarande sammanhang beräknas för ändamålet. I avvaktan på närmare erfarenheter har medelsanvisningen för ändamålet dock ansetts böra begränsas till 35 000 kronor. I samband med framläggande av anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 bör det, framhåller departementschefen, ankomma på vederbörande förvaltningsmyndigheter att avgiva förslag till den minskning av försvarsgrenarnas anslag till övriga expenser m. m., som härav kan påkallas.

Departementschefen har sålunda funnit anslaget till omkostnader för civilförvaltningen böra beräknas till 300 000 kronor för nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka departementschefens förslag rörande beräkningen av civilförvaltningens omkostnadsanslag och har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i samband därmed anfört och föreslagit. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande anslagets disposition.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSFÖRVALTNING.

6:o) **Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 3), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 202 000 kronor.

I propositionen nr 185 (s. 58—64) har Kungl. Maj:t sedermera föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen föreslagna ändringar i personalförteckningen för försvarets sjukvårdsförvaltning,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels ock till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

I skrivelse den 14 januari 1944 angående medelsbehovet för nästa budgetår har sjukvårdsförvaltningen framlagt vissa förslag om utökning av verkets personal.

Sålunda har verket föreslagit inrättande av befattningar såsom hälsovårdsinspektör i lönegraden Ca 17, sjuksköterskeinspektis i lönegraden A 15 och expeditionsvakt i lönegraden A 6. Beträffande den icke-ordinarie personalen har sjukvårdsförvaltningen vidare föreslagit en betydande ökning, beräknad efter behovet i fredstid.

Departementschefen har ansett frågan om inrättande av en hälsovårdsinspektörsbefattning böra bli beroende på ytterligare överväganden, enär behovet av dylik befattningshavare i fredstid icke syntes på övertygande sätt styrkt. Ej heller har departementschefen ansett sig kunna nu taga ståndpunkt till förslaget om inrättande av en permanent befattning för sjuksköterskeinspektis. Då det under nuvarande beredskapsförhållanden emellertid är uppenbart, att inom sjukvårdsstyrelsen behov finnes av en sjuksköterska, har departementschefen ansett hinder icke böra föreligga att detta behov tillgodoses — i den mån en tjänstepliktig sjuksköterska icke står till förfogande — genom inrättande av en arvodesbefattning med anlåtande av vederbörligt å förskottsstaten för försvarsväsendet uppfört anslag till löpande utgifter. Till sjukvårdsförvaltningens förslag om inrättande av en ordinarie expeditionsvaktstjänst har departementschefen anslutit sig.

I överensstämmelse med vad som anförts vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har departementschefen funnit tjänstebenenämningen notarie i personalförteckningen böra utbytas mot byråsekreterare.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle sålunda för nästa budgetår upptagas med ett belopp av 107 300 kronor, innebärande en ökning av 3 300 kronor i förhållande till det under innevarande budgetår för helt budgetår beräknade beloppet.

För att möjliggöra ökning av den icke-ordinarie personalen föreslår departementschefen, som funnit en dylik ökning ofrånkomlig, men väsentligt begränsad i förhållande till sjukvårdsförvaltningens förslag, att avlöningsposten för nästa budgetår skall upptagas med ett belopp av 51 000 kronor mot 23 000 kronor för andra hälften av innevarande budgetår.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages av departementschefen med ett belopp av 29 100 kronor. Övriga poster beräknas efter samma grunder som under innevarande budgetår.

Departementschefen har alltså uppskattat medelsbehovet under sjukvårdsförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1944/45 till, i avrundat belopp, 210 000 kronor.

I likhet med departementschefen har utskottet funnit, att förslagen om inrättande av befattningar vid sjukvårdsförvaltningen för hälsovårdsinspektör och sjuksköterskeinspektis böra bli föremål för ytterligare överväganden. Såsom departementschefen anført bör dock under rådande beredskapsför-

hållanden en sjuksköterska tjänstgöra inom sjukvårdsförvaltningen. Utskottet har icke något att erinra mot att en arvodesbefattning härför inrättas och att arvodeskostnaderna bestridas med anlåtande av vederbörligt anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet. Utskottet tillstyrker vidare, att en expeditionsvaktbefattning i lönegraden A 6 nyinrättas och uppföres å sjukvårdsförvaltningens personalförteckning.

Vidkommande den icke-ordinarie personalens antal delar utskottet departementschefens uppfattning, att denna bör tills vidare begränsas i avvakten på erfarenheter rörande fredsbehovet av dylik personal. Anslagsposten till ifrågavarande personal bör för nästa budgetår upptagas till det av departementschefen beräknade beloppet.

Departementschefens beräkningar i övrigt av sjukvårdsförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för försvarets sjukvårdsförvaltning under rubriken Tjänstemän å ordinarie stat ytterligare uppföra en expeditionsvakt i lönegraden A 6 ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angiven ändring beträffande viss i personalförteckningen intagen tjänstebemärkning,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	107 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	47 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	51 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29 100
		<hr/>
	Summa kronor	235 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	25 000
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	210 000

c) till *Försvarets sjukvårdsförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor.

7.o) Försvarets sjukvårdsförvaltning: Omkostnader. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 185 (s. 64 och 65) framlagda förslag och under erinran, att förevarande anslag för andra hälften av innevarande bud-

getår beräknats till ett belopp av 20 000 kronor samt att anslaget i statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 3), upptagits med ett beräknat belopp av 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets sjukvårdsförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 kronor.

KRIGSMATERIELVERKET.

8:o) **Krigsmaterielverket: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 3), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 65—89) föreslagit riksdagen att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med tidpunkt, som må av Kungl. Maj:t bestämmas,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas under budgetåret 1944/45,

dels ock till Krigsmaterielverket: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

Krigsmaterielverkets avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 2 160 000 kronor.

I 1943 års riksdags beslut angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning förutsattes, att krigsmaterielverkets organisation icke kunde betraktas såsom i alla detaljer slutgiltig. Med hänsyn till att verket vore nytt, räknades med att jämkningar i praktiken skulle visa sig erforderliga.

I anslutning härtill utfärdade Kungl. Maj:t den 30 juni 1943, i avbidan på att verkets organisation skulle vinna stabilitet, vissa provisoriska föreskrifter rörande verksamheten inom krigsmaterielverket. Förslag till fullständig instruktion för ämbetsverket har utarbetats och varit föremål för remissbehandling, men fastställandet av instruktionen har ansetts böra anstå i avvaktan på riksdagens beslut i anledning av nu i propositionen nr 185 framlagt förslag.

I skrivelse den 25 september 1943 har krigsmaterielverket framlagt förslag rörande tillgodoseende under budgetåret 1943/44 av ämbetsverkets personalbehov. I anslutning därtill har krigsmaterielverket jämväl föreslagit vissa jämkningar i fråga om *verkets organisation och arbetsuppgifter* samt vissa därmed sammanhängande förändringar beträffande sammansättningen av verkets högre personal.

Över krigsmaterielverkets förslag ha utlåtanden avgivits av överbefälhava-

ren, arméförvaltningens tyg-, intendentur- och civila departement, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarets forskningsnämnd, försvarsförvaltningens organisationsnämnd, allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd, statskontoret samt riksräkenskapsverket, varjämte försvarets civila tjänstemannaförbund inkommit med en skrift i ämnet.

Krigsmaterielverkets ifrågasatt förslag innebär i huvudsak följande.

Enligt 1943 års riksdagsbeslut i förvaltningsfrågan skulle krigsmaterielverket under generaldirektören organiseras på fem byråer, nämligen centralbyrån, tekniska byrån, anskaffningsbyrån, kontrollbyrån och förrådsbyrån. Byråerna förutsattes uppdelade i sektioner, vilka i sin tur skulle kunna uppdelas i grupper och detaljer.

Ämbetsverket har nu förordat, att den i centralbyrån ingående centralplaneringen skall utbrytas ur byrån och inordnas inom anskaffningsbyrån, som i samband därmed bör benämnas industribyrån. Återstående på centralbyrån ankommande arbetsuppgifter — allmänt administrativa, juridiska och kamerala ärenden — böra förbliva sammanförda till en byrås handläggning och denna bör benämnas civilbyrån och uppdelas på tre sektioner, nämligen en administrativ sektion, en juridisk sektion och en ekonomisektion.

Under beredskaps- och krigsförhållanden bör byråorganisationen vidare förstärkas med ytterligare en byrå, förslagsvis benämnd krigsbyrån med vissa närmare angivna uppgifter.

Inom industribyrån bör sektionen för mekanisk industri på grund av sin betydande omfattning lämpligen uppdelas i en ammunitionssektion och en manufaktursektion. Den till tekniska byrån förlagda sektionen för mätverktyg bör enligt ämbetsverkets mening uppdelas på olika organ allt efter uppgiftens beskaffenhet, innebärande att vissa av sektionens uppgifter böra uppdelas å industri- och kontrollbyråerna och återstående ärenden förläggas till tekniska byråns konstruktionssektion. Patent- och därmed sammanhängande ärenden böra enligt krigsmaterielverkets förslag handhas av en särskild sektion inom tekniska byrån, men inrättandet av denna sektion bör tills vidare anstå.

Vidare bör bildas en särskild teknisk delegation för handläggning av aktuella konstruktionsärenden, i vilken delegation skola ingå representanter för vart och ett av de försvarsorgan, som uppkommande problem beröra. Förslag rörande delegationens arbetssätt och befogenhet har samtidigt framlagts.

Krigsmaterielverket har även ifrågasatt inrättande av en särskild standardiseringsdelegation i anslutning till tekniska byrån, vilken delegation skall ha till uppgift att biträda försvarsmyndigheterna i standardiseringsfrågor. Den bör bestå av åtta ledamöter, representerande ämbetsverket (två ledamöter), överbefälhavaren, försvarsgrenscheferna, försvarets fabriksstyrelse och Sveriges standardiseringskommission. Till ledamöterna bör få utgå ersättning enligt kommittékungörelsen.

Kontrollbyrån har avsetts uppdelad på två sektioner, varav den ena skall utgöras av de i 1943 års beslut beräknade tre sektionerna, vilka alltså

skulle sammanföras till en, och den andra av den till byrån överförda mätverktygssektionen.

Inom förrådsbyrån bör sektionsindelningen i viss mån ändras.

Den av krigsmaterielverket föreslagna jämkade organisationen har i remissttrandena i huvudsak icke mött erinran.

Departementschefen har härefter lämnat en närmare redogörelse dels för kontrollbyråns arbetsuppgifter dels ock för tekniska byråns konstruktionsuppgifter, vilken redogörelse finnes intagen å s. 70—73 i propositionen och till vilken utskottet får här hänvisa.

I fråga om *principerna för avlöningskostnadernas bestridande* har krigsmaterielverket föreslagit viss ändring. Enligt 1943 års riksdags beslut avses verkets samtliga lönekostnader skola bestridas från de å verkets avlöningsstat upptagna posterna. Ämbetsverket har nu förordat en uppdelning av lönekostnaderna i sådana, som hänföra sig till verkets fredsmässiga personalorganisation, samt sådana, som avse på grund av verkets ansvällning under beredskap och krig anställd personal. Förstnämnda kostnader ha av ämbetsverket ansetts böra utgå av de å avlöningsstaten för verket upptagna posterna, medan kostnaderna för den tillfälligt anställda personalen ha ansetts böra gäldas av anslag under förskottsstaten för försvarsväsendet. Mot detta förslag ha några väsentliga invändningar icke rests av remissmyndigheterna.

Förslag rörande *krigsmaterielverkets personaluppsättning under fred* har framlagts i anslutning till de av ämbetsverket förordade jämkningarna i organisationen. Även vissa andra ändringar i den gällande personalförteckningen hava föreslagits.

Ämbetsverkets förslag i fråga om personalorganisationen under fredstid innebär i huvudsak följande.

Till följd av att centralbyråns arbetsuppgifter delvis överföras till annan byrå, medan återstoden av byrån skall bilda en civilbyrå, bör den i personalförteckningen upptagna befattningen såsom chef för centralbyrån i lönegrad C 8 utgå ur förteckningen. Befattningen såsom byrådirektör och chef för centralbyråns kanslisektion i lönegraden Eo 28 bör förändras till en befattning såsom chef för civilbyrån i lönegraden Eo 30 med tjänsttiteln byråchef. Såsom chef för den administrativa sektionen inom civilbyrån beräknas en sekreterare i lönegraden Eo 26 och för ekonomisektionen en kamrerare, likaledes i lönegraden Eo 26. Frågan om befattningshavare såsom chef för juridiska sektionen inom civilbyrån har ansetts böra tills vidare lämnas öppen i avvaktan på närmare erfarenheter rörande arbetsuppgifterna efter återgång till fredsförhållanden. För civilbyrån har vidare beräknats en befattning för pensionerad underofficer med arvode motsvarande lönen i löneklassen UO 7, vilken befattningshavare skulle biträda vid skriftväxling med försvarets stabsorgan och förvaltningsmyndigheter.

Chefen för industribyrån har tills vidare bibehållits i lönegraden C 10 — nu benämnd anskaffningschef och chef för anskaffningsbyrån — men ansetts böra erhålla tjänsttiteln överdirektör.

Vidkommande sektionscheferna i industribyrån har ämbetsverket före-

slagit, att chefen för planeringssektionen skall tilläggas tjänstetiteln byrådirektör men bibehållas i lönegraden Eo 27. För befattningen såsom chef för ammunitionssektionen inom byrån har beräknats en förste byråingenjör i lönegraden Eo 27, såsom chef för kemiska sektionen har beräknats en byråingenjör i lönegraden Eo 26 och såsom chef för textil- och lädersektionen en förste byråassistent i lönegraden Eo 24. I övrigt har beräknats en byråingenjör i lönegraden Eo 24 för industribyråns planeringssektion; för befattningen såsom chef för manufaktursektionen har icke tills vidare räknats med någon särskild befattningshavare.

I fråga om befattningarna såsom sektionschefer vid tekniska byrån har ämbetsverket föreslagit vissa ändringar. En byråingenjör i lönegraden Eo 26 har sålunda ansetts böra avses såsom chef för standardiseringssektionen och en byråingenjör i Eo 24 såsom chef för konstruktionssektionen.

Befattningen såsom chef för kontrollbyrån har tills vidare ansetts böra uppehållas av en till ämbetsverket kommenderad officer. Utöver lönen har denne ansetts böra erhålla ett tilläggsarvode å förslagsvis 1 200 kronor. I stället bör den i personalförteckningen upptagna befattningen såsom kontrollchef i lönegraden Eo 30 hållas vakant. Befattningen bör emellertid angivas såsom byråchefsbefattning. Frågan om löneställningen för chefen för mätverktygssektionen inom kontrollbyrån har ansetts böra ställas på framtiden i avvaktan på erfarenheter rörande arbetsuppgifterna. Såsom chef för kontrollsektionen har verket beräknat en byråingenjör i lönegraden Eo 26.

Befattningen såsom chef för förrådsbyrån har ansetts böra tills vidare uppehållas på samma sätt som chefsbefattningen vid kontrollbyrån, och tilläggsarvode har även ansetts böra utgå till förrådsbyråchefen. Den nu i personalförteckningen upptagna befattningen för biträdande förrådschef har ansetts kunna utgå. Den för byråns förråds- och leveranssektion beräknade chefsbefattningen i lönegraden Eo 27 har ansetts böra få alternativt disponeras för placering vid sammansättningssektionen. I personalförteckningen har befattningen ansetts böra upptagas under benämningen förste byråingenjör eller byråintendent, beroende på placeringen såsom chef för den ena eller den andra av de båda nämnda sektionerna. I detta sammanhang har krigsmaterielverket jämväl till behandling upptagit frågorna om personalbehovet vid förrådsbyråns lokala organisation, nämligen de centrala ammunitionsförråden och de till dessa anslutna sammansättningsverkstäderna. För de lokala förråden borde avses pensionerade officerare, benämnda förrådsintendenter, med arvoden motsvarande lönen i löneklassen Oa 10. Vidare borde vid varje förråd finnas en förvaltare, och av dessa borde två placeras i lönegrad Eo 17 och övriga i lönegrad Eo 15. Vidare erfordrades förmän i lönegraden Eo 11, kontorister i Eo 9, portvakter i Eo 5 och skrivbiträden i Eo 2. Nu vid förråden tjänstgörande, å tygstaten uppförd civilmilitär ordinarie personal borde i stället avvecklas successivt. För sammansättningsverkstäderna erfordrades 2 verkmästare i lönegraden Eo 17 och ett visst antal verkstadsförmän i lönegrad Eo 12.

I skrivelse den 10 februari 1944 har krigsmaterielverket hemställt, att för

avlönande av 6 kopister och 14 kontorsbud måtte beräknas ett belopp av 43 800 kronor. Ämbetsverket har vidare erinrat, att vid verket tjänstgjorde viss angiven personal från ammunitionsfabriken Marieberg, från försvarsväsendets kemiska anstalt samt från arméförvaltningens tygdepartement och att verket avlönar denna personal med anlåtande av sina avlöningsmedel. Denna personal har ansetts böra tills vidare bibehållas i tjänstgöring vid verket. Kostnaderna för dess avlöning ha uppskattats till 34 428 kronor, med vilket belopp anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ansetts böra uppräknas.

I remissyttrandena hava vissa erinringar framställts mot krigsmaterielverkets förslag rörande personalorganisationen och befattningshavarnas löneställning. För innehållet i yttrandena har en redogörelse intagits å s. 79 och 80 i propositionen, till vilken här hänvisas.

Slutligen har krigsmaterielverket föreslagit, att militärassistenter, förslagsvis en ur varje försvarsgren, måtte ställas till verkets förfogande. Härför erforderliga beställningar borde uppföras å försvarsstabens stat. Beställningarna borde upptagas alternativt i lönegraden Oa 3 eller Oa 4.

I krigsmaterielverkets förenämnda skrivelse ha upptagits jämväl vissa andra förslag, som av departementschefen omnämnts å s. 81 och 82 i propositionen.

För egen del har *departementschefen* rörande krigsmaterielverkets organisation och personalbehov m. m. anfört i huvudsak följande.

De förslag till jämkningar i krigsmaterielverkets organisation, som innefattas i ämbetsverkets förenämnda förslag, vore icke av den art, att de rubba de grundvalar för ämbetsverket, som lagts genom 1943 års förvaltningsbeslut.

Vad angår krigsmaterielverkets byråindelning finge framhållas, att den i förra årets beslut förutsatta centralbyrån hade sin direkta motsvarighet i den centralavdelning, som ingick i statens krigsmaterielnämnd. En rationalisering skulle ernås, om sektionen för central planering på sätt krigsmaterielverket föreslagit utbrötes ur centralbyrån och överfördes till anskaffningsbyrån. Departementschefen har icke velat motsätta sig förslaget i denna del. Anskaffningsbyrån borde med hänsyn till utvidgningen av dess arbetsområde, såsom ämbetsverket föreslagit, erhålla den ändrade benämningen industribyrån. Ej heller vore något att erinra mot att återstoden av centralbyrån sammanhålles till en byrå, benämnd administrativa byrån. Mot den av ämbetsverket förordade sektionsindelningen för sistberörda byrå hade departementschefen intet att erinra. Den tidigare förutsatta benämningen kanslisektionen syntes emellertid böra bibehållas.

Att inrätta en särskild krigsbyrå har syntes departementschefen åtminstone för närvarande icke erforderligt. Det slutliga avgörandet av hithörande spörsmål borde få ankomma på Kongl. Maj:t och i första hand få bliva beroende på de närmare undersökningar, som pågå inom ämbetsverket.

I fråga om den planerade sektionsindelningen inom verket, i vad den samma icke redan i det föregående berörts, kunde departementschefen i stort sett ansluta sig till krigsmaterielverkets förslag. Handhavandet av ärenden rörande patent och därmed sammanhängande spörsmål borde emellertid för-

läggas till konstruktionssektionen Någon särskild patentsektion borde således i varje fall icke för närvarande inrättas. Beträffande sektionsindelningen i övrigt har departementschefen förutskickat, att densamma bör kunna jämkas genom tillkomst av nya sektioner eller omfördelning av arbetsuppgifter mellan befintliga sektioner.

En anordning med tekniska delegationer, tillfälligt inrättade för lösande av aktuella konstruktionsproblem och med växlande sammansättning alltefter problemens art, har syntts departementschefen ägnad att befordra samordningen av konstruktionsverksamheten inom försvaret.

Till förslaget om inrättande av en särskild standardiseringsdelegation har departementschefen anslutit sig.

Ersättning till ledamot i teknisk delegation eller standardiseringsdelegationen syntes böra utgå enligt de i kommittékungörelsen angivna grunderna, dock endast om ledamoten icke kan anses ha att i egenskap av statstjänsteman fullgöra ledamotskapet såsom ämbetsåliggande.

Vad angår kontrollbyråns arbetsuppgifter hade Kungl. Maj:t den 28 januari 1944 meddelat föreskrifter.

Vad angår tekniska byråns konstruktionsuppgifter syntes krigsmaterielverkets befogenheter härvidlag kunna generellt angivas så, att verket skall under särskilt beaktande av tillverknings- och standardiseringssynpunkter samverka med övriga försvaret tillhörande centrala förvaltningsmyndigheter i vad avser krigsmaterielens tekniska vidareutveckling.

Den av krigsmaterielverket förordade uppdelningen av verkets lönekostnader i sådana som hänföra sig till verkets fredsmässiga personalorganisation samt sådana som avse ökningen i personalbehovet under beredskap och krig har syntts departementschefen rationell och bättre än nu rådande ordning överensstämmande med det system, som eljest inom försvarsförvaltningen tillämpas för bestridande av avlöningskostnader i nuvarande läge. Från och med budgetåret 1944/45 borde därför förstnämnda kostnader utgå av de å avlöningsstaten för ämbetsverket upptagna posterna, medan kostnaderna för den för beredskapstid tillfälligt anställda personalen gäldas av förskottsanslaget Övriga utgifter (Gb). Motsvarande uppdelning borde tillämpas beträffande verkets kostnader i övrigt. Det borde emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma omfattningen av den tillfälligt anställda personalen.

Beträffande krigsmaterielverkets personaluppsättning i fred framginge av den i det föregående lämnade redogörelsen, att ämbetsverket föreslagit vissa ändringar i den av förra årets riksdag godkända personalförteckningen för verket. En följd av den av departementschefen i det föregående förordade jämkningen av verkets byråorganisation måste bliva, att befattningen såsom chef för centralbyrån får utgå ur personalförteckningen. I stället bör därå tillkomma en befattning såsom byråchef i lönegraden Eo 30, avsedd för administrativa byrån. Denne befattningshavare bör åtminstone tills vidare med fullgörandet av byråchefssysslorna förena den direkta ledningen av juridiska sektionen. Kanslisektionen bör ställas under ledning av en förste byråsekreterare i lönegrad Eo 26. Kamrerarebefattningen bör uppflyttas från lönegrad Eo 24 till Eo 26.

Tillräckliga skäl för inrättande av en arvodesbefattning för pensionerad underofficer, avsedd för civilbyrån, ha enligt departementschefens mening icke förebragts.

Departementschefen har ansett sig icke böra motsätta sig förslaget att chefen för industribyrån tilläggas tjänstetiteln överdirektör.

I fråga om övrig personal å industribyrån har krigsmaterielverket föreslagit, att chefen för centrala planeringssektionen skulle tilläggas tjänstetiteln byrådirektör, att befattningen såsom biträdande anskaffningschef i lönegrad Eo 28 skulle ersättas med en förste byråingenjör i lönegrad Eo 27, avsedd såsom chef för ammunitionssektionen, samt att tre befattningar såsom respektive byråingenjör i lönegrad Eo 26, avsedd såsom chef för kemiska sektionen, förste byråassistent i lönegrad Eo 24, avsedd såsom chef för textil- och lädersektionen, och byråingenjör i lönegrad Eo 24, beräknad för planeringssektionen, skulle tillkomma. Till dessa förslag har departementschefen funnit sig kunna giva sin anslutning med den modifikation, att befattningen såsom chef för textil- och lädersektionen bör kunna uppehållas av militär beställningshavare och att befattningen i fråga med hänsyn härtill skall kunna hållas vakant tills vidare. Emellertid bör befattningen icke för närvarande uppföras på verkets personalförteckning i avvaktan å närmare utredning rörande löneställningen för befattningen, varom viss tvekan kan råda.

Vad angår personalen å tekniska byrån har krigsmaterielverket i skrivelsen den 25 september 1943 föreslagit bland annat ett utbyte av befattningen såsom chef för konstruktionskontoret i lönegrad Eo 30 mot en befattning såsom byråingenjör i lönegrad Eo 24 samt av befattningen såsom chef för standardiseringssektionen i lönegrad Eo 28 mot en tjänst såsom byråingenjör i lönegrad Eo 26. I den senare ingivna promemorian har förutsatts, att frågan om löneställningen för chefen för konstruktionssektionen (motsvarande konstruktionskontoret) tills vidare skulle lämnas öppen. Departementschefen har för sin del föreslagit, att såsom chef för standardiseringssektionen avses en befattningshavare i lönegrad Eo 26 samt att befattningen såsom chef för konstruktionskontoret (konstruktionssektionen) i lönegrad Eo 30 bibehålles, lämpligen med titeln förste byrådirektör, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, om så skulle visa sig erforderligt eller lämpligt, förordna om sistnämnda befattningsuppehållande tills vidare antingen genom kommendering av lämplig militär beställningshavare eller ock genom arvodesanställning av civil tekniker med anlåtande av de besparade lönemedlen.

Det av krigsmaterielverket föreslagna utbytet av benämningarna kontrollchef och förrådschef mot tjänstetiteln byråchef har departementschefen icke velat motsätta sig. Ifrågavarande befattningar böra, oavsett om de besättas med civila eller militära innehavare, vara uppförda i lönegrad Eo 30. Tillfälligt böra befattningarna kunna uppehållas genom kommendering eller placering av militära beställningshavare, därest så visar sig lämpligt. Särskilt tilläggsarvode syntes dock icke därvid böra utgå. Även beträffande vissa andra chefsbefattningar syntes det vara lämpligt, att möjligheter för en dylik anordning hållas öppna.

Till krigsmaterielverkets förslag, att såsom chef för kontrollsektionen inom kontrollbyrå bör avses en byråingenjör i lönegrad Eo 26, har departementschefen anslutit sig. Huruvida en särskild extra ordinarie befattning för chef för mätverktygssektionen skall inrättas syntes få bli beroende på en framtida prövning av förslag i ämnet från krigsmaterielverket, sedan hållpunkter vunnits för bedömande av befattningens löneställning. Någon ändring i den nu tillämpade ordningen för bestridande av kostnaderna för avlöning åt verkets kontrollanter har åtminstone i nuvarande läge syntes departementschefen icke böra ifrågakomma.

I enlighet med krigsmaterielverkets förslag bör befattningen såsom biträdande förrådschef i lönegrad Eo 28 utgå och befattningen såsom chef för förråds- och leveranssektionen utbytas mot en befattning för sektionschef i lönegrad Eo 27 med alternativ benämning förste byråingenjör eller byråintendent, avsedd för chefskapet över endera av förrådsbyråns båda sektioner. Frågan om inrättande av ytterligare en sektionschefsbefattning å denna byrå har syntes departementschefen få bli beroende av ytterligare någon tids erfarenhet. På sätt förut antytts syntes även beträffande förrådsbyrå böra förutskickas, att militär befattningshavare skall kunna ifrågakomma för bestridande av sektionschefsbefattning, vilken i sådant fall bör hållas vakant.

Det av krigsmaterielverket framlagda förslaget i vad avser den lokala förrådsorganisationen har departementschefen i huvudsak biträtt. De pensionerade officerarna syntes dock böra benämnas förrådschefer och den ifrågavarande extra ordinarie personalen har tills vidare ansetts kunna begränsas till 3 förrådsförvaltare (1 i Eo 18 och 2 i Eo 15), 4 förmän (Eo 11), 3 kontorister, vilka icke torde böra placeras i högre lönegrad än Eo 8, 3 portvakter (Eo 5) samt 4 skrivbiträden (Eo 2). Den vid förråden tjänstgörande, tygstaten tillhörande civilmilitära ordinarie personalen har på de av krigsmaterielverket anförda skälen i mån av avgång eller omplacering till befattningar utom verket syntes böra avvecklas. Härtill återkommer departementschefen i det följande vid behandlingen av tygstaten.

För de till förråden anslutna sammansättningsverkstäderna har departementschefen beräknat 2 verkmästare i lönegraden Eo 17 och 3 verksstadsförmän i lönegraden Eo 12.

För det fall, att det skulle befinnas önskvärt att bringa den personalförteckning, som förelägges riksdagen, i tillämpning redan före ingången av nästa budgetår, har det syntes departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för ikraftträdandet.

Med stöd av riksdagens bemyndigande har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning avseende extra ordinarie befattningar i 20 eller lägre lönegrader vid krigsmaterielverket, att gälla tills vidare intill den 1 juli 1944. I enlighet med riksdagens önskemål har därvid en stark återhållsamhet iakttagits i avvaktan på att fullt säkra hållpunkter för bedömandet av ämbetsverkets fredsmässiga personalbehov skola erhållas. Antalet extra ordinarie befattningshavare i berörda lönegrader har sålunda ansetts kunna tills vidare begränsas till 72. För nästa budgetår räknar departementschefen i första hand med bibe-

hållande av nämnda antal extra ordinarie befattningshavare men förutsätter att, i den mån som ytterligare uppgifter planenligt tillföras krigsmaterielverket, jämväl antalet extra ordinarie befattningshavare må kunna undergå en ökning, som svarar mot den i fredstid på dessa nya uppgifter belöpande arbetskvantiteten. Att nu på förhand uppskatta det sålunda stegrade personalbehovet har icke synts låta sig göra. Det syntes därför böra få ankomma på Kungl. Maj:t att successivt pröva och avgöra sådana personalfrågor samt att, därest så skulle visa sig oundgängligen erforderligt, besluta om överskridande av ifrågasvarande anslagspost.

Kostnaderna för bestridande av avlöning åt kopister och kontorsbud syntes i fredstid kunna avsevärt begränsas.

Departementschefen har intet att erinra mot att avlöningar till vissa i det föregående angivna innehavare av befattningar på någon av löneplanerna MEo och MEx bestridas från krigsmaterielverkets avlöningsmedel.

Vad angår krigsmaterielverkets framställning, att 3 militärassistenter, avsedda att ställas till ämbetsverkets förfogande, skola uppföras å försvarstabens stat, har departementschefen ansett sig icke kunna tillstyrka, att försvarstabens personalförteckning för nämnda ändamål utökas med dessa nya beställningar. Tills vidare har ifrågasvarande personalbehov synts departementschefen kunna tillgodoses genom kommenderingar.

Den tid, som förflutit efter krigsmaterielverkets inrättande den 1 juli 1943, hade så långt det varit möjligt tillvaratagits i syfte att giva verket ökad stadga. Det låge emellertid i sakens natur, att det icke varit möjligt att på denna korta tid vinna sådana erfarenheter, som kunna bilda underlag för en i alla detaljer slutgiltigt utformad organisation. Den Kungl. Maj:t genom 1943 års riksdagsbeslut tillagda befogenheten att under verkets uppsättningstid vidtaga sådana organisatoriska förändringar och omflyttningar av personal som kunna genomföras inom den givna kostnadsramen har därför synts departementschefen böra även i fortsättningen få bibehållas.

Departementschefen har beräknat avlöningskostnaderna för den ordinarie personalen till 61 000 kronor. För arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har beräknats ett belopp av 60 000 kronor, medan posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppskattats till 600 000 kronor. Till rörligt tillägg har departementschefen beräknat 104 000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda erfordras ett belopp av 825 000 kronor, varifrån avgå pensionsmedel om uppskattningsvis 50 000 kronor. Nettoutgiften blir således 775 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebära vissa jämkningar i den av 1943 års riksdag beslutade organisationen av krigsmaterielverket och i samband därmed också åtskilliga ändringar i fråga om verkets personaluppsättning i fred.

Utskottet.

Utskottet vill med anledning härav erinra, att 1943 års riksdag i likhet med departementschefen förutsatte, att jämkningar i krigsmaterielverkets organisa-

tion skulle visa sig erforderliga, allteftersom praktiska erfarenheter vunnas och verksamheten stabiliserades.

Med hänsyn härtill och då de av departementschefen föreslagna ändringarna i ämbetsverkets byrå- och sektionindelning synas vara ägnade att öka verkets effektivitet, har utskottet funnit sig böra tillstyrka desamma. Utskottet har även funnit sig böra tillstyrka förslagen om inrättande av tekniska delegationer och av en standardiseringsdelegation inom verket och har icke något att erinra mot de av departementschefen förordade grunderna för beredande av ersättning till ledamöterna av dessa delegationer.

I likhet med departementschefen finner utskottet lämpligt, att verkets lönekostnader uppdelas i sådana, som hänföra sig till verkets fredsmässiga personalorganisation, samt sådana, som avse ökning i personalbehovet under beredskap och krig. De förstnämnda lönekostnaderna böra alltså utgå av de å avlöningsstaten för ämbetsverket upptagna posterna, medan kostnaderna för i anledning av beredskap och krig anställd personal böra belasta förskottsanslag. Kungl. Maj:t bör emellertid, såsom departementschefen förutsatt, bestämma omfattningen av den tillfälligt anställda personalen. Liknande uppdelning bör jämväl komma till stånd beträffande övriga kostnader för verket.

De av departementschefen föreslagna ändringarna i verkets personaluppställning i fredstid, innebärande bland annat att chefen för industribyrån skall erhålla tjänstetiteln överdirektör, och att vissa nya befattningar skola tillkomma medan andra skola indragas, har utskottet funnit sig kunna tillstyrka liksom de för de olika befattningshavarna, som skola upptagas å personalförteckningen, föreslagna lönegradsplaceringarna. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för den ändrade personalorganisationens genomförande.

Antalet extra ordinarie befattningshavare i 20 och lägre lönegrader vid krigsmaterielverket bör även under nästa budgetår bestämmas av Kungl. Maj:t, och i samband därmed bör Kungl. Maj:t äga att, därest så finnes erforderligt, besluta om överskridande av anslagsposten till avlöningar åt dylik personal.

När det gäller personaluppställningen för verket, förutsätter utskottet, att i personalförteckningen upptagna befattningar icke tillsättas och att andra extra ordinarie befattningar icke inrättas, förrän det på grund av vunna erfarenheter är ådagalagt, att stadigvarande behov av befattningarna ifråga förefinnes i fredstid. Utskottet förutsätter givetvis, att återhållsamhet också skall iakttagas, då det gäller att bestämma det antal befattningshavare, som tillfälligt må anställas vid verket under olika förhållanden.

Utskottet tillstyrker departementschefens hemställan om fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att under verkets uppsättningstid vidtaga sådana organisatoriska förändringar och omflyttningar av personal, som finnas påkallade och kunna genomföras inom den givna kostnadsramen för ämbetsverket.

Mot departementschefens beräkningar av krigsmaterielverkets avlöningsanslag för nästa budgetår har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med tidpunkt, som må av Kungl. Maj:t bestämmas:

Personalförteckning.		
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 generaldirektör		C 16
1 överdirektör		C 10
1 överingenjör		C 8
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.		
3 byråchefer		Eo 30
1 förste byrådirektör		Eo 30
1 byrådirektör		Eo 28
1 förste byråingenjör		Eo 27
1 förste byråingenjör eller byråintendent		Eo 27
3 byråingenjörer		Eo 26
1 förste byråsekreterare		Eo 26
1 kamrerare		Eo 26
1 byråingenjör		Eo 24

b) godkänna följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	61 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	60 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ¹	»	600 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	104 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>825 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 000
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>775 000</u>

¹ Anslagsposten må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

c) till *Krigsmaterielverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

9:o) **Krigsmaterielverket: Omkostnader.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 3), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Omkostnader för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 89 och 90) föreslagit riksdagen att till Krigsmaterielverket: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 650 000 kronor.

I enlighet med förslag av krigsmaterielverket har departementschefen förordat att från och med nästa budgetår från förevarande anslag skola bestridas allenast de verkets omkostnader, vilka hänföra sig till verksamheten under normala förhållanden. De ytterligare omkostnader, som föranledas av beredskapsförhållanden, hava synts departementschefen böra avföras å anslag under förskottsstaten för försvarsväsendet. I anslutning härtill har departementschefen för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 300 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som tillstyrker, att förevarande anslag beräknas med utgångspunkt från medelsbehovet för omkostnader, vilka äro hänförliga till normala förhållanden, har icke funnit anledning till erinran mot det för ändamålet beräknade beloppet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Krigsmaterielverket: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

10:o) **Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 4), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m. för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

I propositionen nr 185 (s. 91 och 92) har Kungl. Maj:t sedermera föreslagit riksdagen att till Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor.

Å riksstaten för innevarande budgetår finnes under rubriken D. Vissa till försvaret hörande institutioner uppfört ett anslag av 3 170 000 kronor till Driftkostnader vid vissa förråd m. m. Anslaget avses för bestridande av kostnader, som sammanhånga med driften vid vissa provisoriska och permanenta förråd m. m. Det har förutsatts, att kostnaderna för de permanenta förråden, i den mån verksamheten är att hänföra till normal fredsdraft, skola inräknas i försvarsbeslutets kostnadsram.

Krigsmaterielverket har anmält, att lönekostnaderna vid verkets förråd under fred beräknas till 651 749 kronor och att driftkostnaderna under nästa budgetår för de centrala ammunitionsförråden under fred beräknas till 276 000 kronor, och har i samband därmed närmare angivit huru kostnaderna uppskattats.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot dessa beräkningar men ansett summan böra avrundas till 930 000 kronor. Anslaget har ansetts böra betecknas såsom förslagsanslag. Stat för detsamma har synts böra få fastställas av Kungl. Maj:t.

Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning för ändamålet och icke haft något att erinra mot vad departementschefen i samband härmed anfört, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor.

11:o) **Krigsmaterielverket: Vissa beredskapskostnader.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 185 (s. 92—94) föreslagit riksdagen att till Krigsmaterielverket: Vissa beredskapskostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

Departementschefen har rörande förevarande medelsbehov anfört, bland annat, följande.

De medel, om vilka här är fråga, äro avsedda att täcka utgifter för underhåll, uppvärmning, bevakning, lokalhyror, arrenden m. m. för vissa statliga, till enskilda företag anslutna produktionsmedel. Dylika kostnader inräknas i första hand i priset på de produkter, som genom krigsmaterielverkets försorg framställas med anlåtande av dessa produktionsmedel. I den mån produktionen inskränkes, minskas möjligheterna att i sådan ordning täcka berörda utgifter, vilka till stor del äro fasta. Med hänsyn härtill har det, såsom jag i propositionen 1944: 2 framhållit, visat sig erforderligt att anvisa särskilda medel för bestridande av utgifter av angiven art, vilka icke kunna belasta produktionen. Vid totalt nedläggande av ifrågavarande drift ha nämnda utgifter av krigsmaterielverket uppskattats till i runt tal 1,15 miljoner kronor årligen. För innevarande budgetår ha utgifterna för ändamålet i nyssnämnda proposition beräknats till 275 000 kronor. Krigsmaterielverket har för nästa budgetår räknat med en något större begränsning av ifrågavarande produktion och i följd därav med en till 625 000 kronor ökad medelsanvisning. Självfallet är det, på grund av den mångfald osäkra faktorer, som här göra sig gällande, vanskligt att någorlunda tillförlitligt bedöma medelsbehovet. Med detta förbehåll har jag ansett mig böra uppskatta utgifterna för ändamålet till 500 000 kronor. Ovissheten bör emellertid föranleda till att det särskilda anslag, som för nästa budgetår bör anvisas, uppföres såsom förslagsanslag. Jag förutsätter emellertid, att anslaget skall disponeras enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande.

1944 års riksdag har i anledning av i propositionen 1944: 2 framlagt förslag medgivit, att det å riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget till driftkostnader vid vissa förråd m. m. må tagas i anspråk för täckande av

Utskottet.

krigsmaterielverkets löpande kostnader för statliga produktionsmedel, i den mån dessa kostnader icke kunna täckas genom tillägg å priserna å framställda produkter, varvid förutsatts att särskilda anslagsmedel för framtiden skola anvisas för ändamålet ifråga. Under erinran härom får utskottet, som icke haft något att invända mot Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Krigsmaterielverket: Vissa beredskapskostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

ARMÉNS FORTIFIKATIONSFÖRVALTNING.

12:o) **Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 5), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 (s. 94—100) föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels ock till Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 297 000 kronor.

Förevarande avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 80 800 kronor, avseende avlöningskostnaderna under andra hälften av budgetåret.

I skrivelse den 14 januari 1944 angående medelsbehovet för nästa budgetår har arméns fortifikationsförvaltning hemställt om vissa utökningar av den för rent administrativa sysslor och kontorsgöromål avsedda icke-ordinarie personalen. Vidare har ämbetsverket föreslagit ändrad löneställning för chefen för ämbetsverkets värmeingenjörskontor.

I detta sammanhang har departementschefen även anmält, att fråga uppkommit om att till fortifikationsförvaltningens personalförteckning överföra vissa å försvarsstabens stat upptagna befattningshavare, vilkas arbetsuppgifter hänföra sig till förvaltningen av militärstabsbyggnaden i Stockholm.

Slutligen har departementschefen i samband med beräkningen av detta anslag erinrat om tidigare uppkommen fråga om överflyttning av vissa avlöningskostnader från omkostnads-, underhålls- eller anskaffningsanslag till avlö-

ningsanslag, vilken fråga även berörts av riksdagens revisorer i deras berättelse över den år 1943 av dem verkställda granskningen.

Departementschefen har för egen del anfört följande rörande arméns fortifikationsförvaltnings avlöningsanslag för nästa budgetår.

I samband med förra årets förvaltningsreform gjordes vissa om än begränsade personalökningar i fråga om flertalet centrala ämbetsverk inom försvarsförvaltningen. Fortifikationsstyrelsen utbröts emellertid ur arméförvaltningen och omvandlades till ett fristående ämbetsverk utan att några ordinarie eller högre extra ordinarie befattningar inrättades. Med hänsyn till att vissa nya arbetsuppgifter vid övergången måst påläggas ämbetsverkets civilbyrå och då, enligt vad verket framhållit, den förskjutning i proportionen mellan högre och lägre befattningshavare, som de senaste åren inträtt, vållat betydande olägenheter med avseende å rekryteringen av amanuens-tjänsterna, synes det mig ofrånkomligt, att fortifikationsförvaltningen beredes möjlighet till någon förstärkning av den administrativa personalen. Härtill kommer, att det knappast är lämpligt, att ekonomiskt så betydelsefulla uppgifter som ledningen av ämbetsverkets sektion för markförvärv och av dess fastighetsarkiv omhänderhavas av en amanuens. Jag tillstyrker därför, att en befattning såsom byråsekreterare i lönegrad Eo 21 inrättas i stället för nämnda amanuens samt att med hänsyn till de nytillkomna arbetsuppgifterna medel beräknas för anställande av ytterligare en amanuens i lönegrad Eo 15.

I förevarande sammanhang böra i anslutning till vad som anförts vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tjänstetitlarna sekreterare och kamrerare respektive notarie i personalförteckningen utbytas mot förste byråsekreterare respektive byråsekreterare. I enlighet med förslag av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga och försvarsförvaltningens organisationsnämnd torde vidare tjänstetiteln bokhållare böra utbytas mot revisor.

Till det av lönenämnden tillstyrkta förslaget att ombilda den sedan 1937 förefintliga, med arvode förenade tjänsten såsom chef för värmeingenjörskontoret till en befattning i lönegrad Eo 30 kan jag ansluta mig. Till frågan om innehavarens löneklassplacering torde Kungl. Maj:t framdeles på särskild framställning få taga ståndpunkt.

Otvivelaktigt är den ordinarie och den från avlöningsanslag avlönade extra ordinarie kvinnliga kontorspersonalen hos verket även med tanke på fredsförhållanden alltför knappt tilltagen. Jag vill i betraktande härav och för att icke äventyra verkets rekrytering förorda någon utökning även av sistnämnda personalkategori. Medelsanvisningen bör för sådant ändamål ökas med 8 400 kronor, motsvarande vad ämbetsverket i sådant hänseende begärt.

Beträffande frågan om överförande av viss för närvarande från sakanslag avlönad personal till redovisning under avlöningsanslag får jag hänvisa till mina i det föregående återgivna uttalanden i förra årets förvaltningsproposition, mot vilka riksdagen icke gjorde erinran. Riksdagens revisorer ha för sin del ansett att, i den mån personal för framtiden icke längre erfordras i samma utsträckning som hittills, avlöandet av icke-ordinarie personal från sakanslag kunde medföra risk för att sådan för mera tillfälligt behov avsedd personal bibehölls alltför länge vid sin anställning. Lämpligheten av att utan vidare överflytta avlöningskostnaderna för ifrågasatt personal till avlöningsanslag synes mig emellertid kunna ifrågasättas. En sådan överflyttning torde böra föregås av en närmare undersökning rörande personalbehovets varaktighet i olika fall och övriga på spörsmålets bedömande inverkan omständigheter. I anslutning till vad jag i samband

med förra årets behandling av förvaltningsreformen anförde ämnar jag föranstalta om utredning av hithörande frågor. I avbidan på resultatet härav synes mig med avgörandet av den utav fortifikationsförvaltningen väckta frågan om överförande av viss kontorspersonal från sakanslag till avlöningsanslag böra anstå.

Framhållas må vidare, att de sammanlagda årliga avlöningskostnaderna för byggnads- och reparationsberedskapens fredsorganisation i årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 6) beräknats till 120 000 kronor under uppbyggnadstiden, motsvarande budgetåret 1944/45. Beträffande dispositionen av detta belopp torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Med nämnda belopp torde anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra uppräknas.

Jag förutsätter, att kostnaderna för fortifikationsförvaltningens byggnadskontor liksom hittills jämväl under nästa budgetår skola bestridas från vederbörliga för byggnadsföretag beviljade anslag.

Det torde böra ankomma på fortifikationsförvaltningen att till närmare övervägande upptaga frågan om överflyttning av viss personal från försvarstabens stat till ämbetsverkets samt att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 framlägga de förslag, som kunna därav föranledas.

Från nu angivna utgångspunkter skulle för fortifikationsförvaltningen erfordras, för avlöningar till ordinarie tjänstemän förslagsvis 50 800 kronor, för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis 81 850 kronor, för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal (65 500 + 120 000 =) 185 500 kronor samt för rörligt tillägg förslagsvis 29 650 kronor eller tillhopa 347 800 kronor. Inkomsterna av inflytande pensionsmedel uppskattas till förslagsvis 50 800 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslag skulle således kunna uppskattas till 297 000 kronor.

Utskottet.

På av departementschefen anförda skäl finner sig utskottet kunna tillstyrka de föreslagna ökningarna av personalen vid arméns fortifikationsförvaltning ävensom att chefen för värmeingenjörskontoret, som hittills varit anställd mot åtnjutande av arvode, beredes extra ordinarie anställning och inplaceras i lönegraden Eo 30.

Utskottet har icke något att erinra mot att det tills vidare, i avvaktan på resultatet av bebådad utredning, får anstå med att överföra kostnaderna för avlöning till viss icke-ordinarie personal från sakanslag till avlöningsanslag, men vill såsom sin uppfattning uttala, att denna utredning snarast bör verkställas.

I likhet med departementschefen finner utskottet lämpligt, att avlöningskostnaderna för byggnads- och reparationsberedskapens fredsorganisation, beräknade till 120 000 kronor under uppsättningsperioden, d. v. s. under budgetåret 1944/45, beräknas under anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Kostnaderna för fortifikationsförvaltningens byggnadskontor torde, såsom departementschefen förutsatt, jämväl under nästa budgetår liksom hittills böra bestridas från vederbörliga för byggnadsföretag beviljade anslag.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit och anfört under nu förevarande punkt har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 krigsråd	A 30
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråsekreterare	A 21
1 revisor	A 21
1 expeditivakt	A 5
1 kontorsbiträde	A 4
Tjänsteman å övergångsstat.	
1 kansliskrivare	A 11
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
1 värmeingenjör	Eo 30
1 byråsekreterare	Eo 21

b) godkänna följande avlöningsstat för arméns fortifikationsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	81 850
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29 650
<u>Summa kronor</u>		347 800

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 800
<u>Nettoutgift kronor</u>		297 000

c) till *Arméns fortifikationsförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 297 000 kronor.

13:o) **Arméns fortifikationsförvaltning: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 185 (s. 100 och 101) framlagda förslag, vilket överensstämmer med det i årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 5), för ändamålet beräknade beloppet, och med förmålan att av det

äskade anslagsbeloppet 45 000 kronor äro avsedda till omkostnader för byggnads- och reparationsberedskapen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arméns fortifikationsförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

ARMÉFÖRVALTNINGEN.

14:o) **Arméförvaltningen: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 7), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 (s. 101—111) föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels ock till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

För arméförvaltningens verksamhet i dess nya organisation under andra hälften av budgetåret 1943/44 har avsetts ett belopp av 165 000 kronor, motsvarande för helt år 330 000 kronor.

I skrivelse den 13 januari 1944 angående anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 har arméförvaltningen till behandling upptagit frågor om — förutom överflyttning av vissa avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag — dels inrättande av nya befattningar för ordinarie och icke-ordinarie personal samt för pensionerad personal i arvodesbefattning, dels ock viss jämkning i löneställningen för vissa nu inrättade befattningar.

Departementschefen har föreslagit följande ändringar i personaluppsättningen för ämbetsverket.

En extra ordinarie befattning såsom byråsekreterare i lönegraden Eo 21 nyinrättas och i utbyte mot en expeditionsvaktstjänst i lönegraden A 5 inrättas en befattning såsom förste expeditionsvakt i lönegraden A 7, vilken sistnämnda befattning dock icke bör få tillsättas med mindre ledighet uppkommer å en av de nuvarande expeditionsvaktsbefattningarna i lönegrad A 5, vilken i sådant fall skall indragas.

Tjänstetiteln notarie och sekreterare föreslås utbytta mot byråsekreterare respektive förste byråsekreterare och tjänstetiteln bokhållare mot revisor.

Vidare har departementschefen föreslagit, att avlöningskostnaderna för det i personalförteckningen för icke-ordinarie personal m. fl. vid armén uppförda skrivbiträdet i lönegrad MEO 2 vid remonteringsnämnden från och med nästa budgetår skall bestridas från arméförvaltningens avlöningsanslag, enär arvo-

dena till pensionerad personal i arvodesbefattning vid remonteringsnämnden tidigare överförs till arméförvaltningens avlöningsanslag.

För att tillgodose behovet av en utökning av antalet lägre icke-ordinarie befattningshavare har departementschefen ansett erforderligt, att anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal ökas med 16 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1944/45 har av departementschefen beräknats till 370 000 kronor.

Departementschefens förslag rörande personalförteckning och avlöningsstat för arméförvaltningen för budgetåret 1944/45 har icke givit utskottet anledning till någon erinran.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Personalförteckning.

Beställning (Befattning).	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
<i>Militär personal.</i>	
1 souschef	Ob 5
<i>Civil personal.</i>	
1 överingenjör	C 8
1 krigsråd	A 30
1 förste byråsekreterare	A 26
1 förste byråsekreterare	A 24
1 revisor	A 21
1 kontorist	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7 ¹
3 expeditionsvakter	A 5 ¹
4 kontorsbiträden	A 4
Tjänstemän å övergångsstat.	
1 ombudsman	A 26
1 bokhållare	A 21
1 kansliskrivare	A 11
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
2 byråsekreterare	Eo 21

¹ Befattningen såsom förste expeditionsvakt må icke tillsättas med mindre ledighet uppkommer å en af befattningarna såsom expeditionsvakt, vilken i sådant fall skall indragas.

b) godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 128 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 273 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 80 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 69 600
	<hr/>
	Summa kronor 552 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 182 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 370 000

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

15:o) **Arméförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 185 (s. 111 och 112) framlagda förslag och under erinran, att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 7), föreslagit riksdagen att för ändamålet beräkna samma belopp som det nu äskade samt att anslaget för andra hälften av innevarande budgetår beräknats till 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arméförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

MARINFÖRVALTNINGEN.

16:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 7), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 368 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 (s. 112—116) föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

dels ock till Marinförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

Under innevarande budgetår har för andra hälften av året för marinförvaltningens avlöningar avsetts ett belopp av 184 000 kronor, motsvarande för helt år 368 000 kronor.

Departementschefen har anmält, att Kungl. Maj:t den 22 oktober på framställning medgivit, att en namngiven person finge med visst förbehåll anställas såsom chef för den inom marinförvaltningen förefintliga nybyggnads- och kontrollsektionen för tiden högst intill den 1 juli 1944 mot ett för heltidsanställning beräknat arvode av, i ett för allt, högst 16 000 kronor för år, att bestridas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår anhållit om viss ökning av antalet extra-ordinarie befattningshavare hos ämbetsverket, nämligen med en tjänsteman i lönegrad Eo 21, avsedd för fullgörande av notariegöromål å fortifikationsavdelningen, och med två befattningshavare i lönegrad Eo 18, avsedda för tjänstgöring å ingenjör- och vapenavdelningarna.

Departementschefen har icke ansett sig kunna tillstyrka inrättande av den av marinförvaltningen föreslagna nya extra-ordinarie befattningen i lönegraden Eo 21. Då emellertid anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för närvarande vore väl knappt beräknad, har departementschefen ansett sig böra föreslå, att posten höjes med 10 000 kronor för nästa budgetår.

Då jämväl under nästa budgetår behov kommer att föreligga av en chef för nybyggnads- och kontrollsektionen inom marinförvaltningens fortifikationsavdelning, har departementschefen förutsatt, att arvode även då må utgå till innehavaren av denna befattning och att detta i fortsättningen bör bestridas av sakanslag.

Det sammanlagda anslagsbehovet för avlöningar vid marinförvaltningen för nästa budgetår har av departementschefen beräknats till 370 000 kronor.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag till beräkning av medelsbehovet under marinförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Utskottet.

Mot bibehållande under nästa budgetår av befattningen såsom chef för nybyggnads- och kontrollsektionen inom marinförvaltningens fortifikationsavdelning har utskottet icke något att erinra. Löneförmånerna torde liksom hittills böra utgå i form av arvode och kostnaderna för befattningshavarens löneförmåner böra, såsom departementschefen uttalat, i fortsättningen bestridas av sakanslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor 166 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i>	» 134 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kronor	92 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 57 000
	<hr/>
	Summa kronor 149 500

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 80 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 370 000

b) till *Marinförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

17:o) **Marinförvaltningen: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 185 (s. 116—120) framlagda förslag och under erinran, att anslaget i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med ett belopp av 325 000 kronor samt att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 7), föreslagit riksdagen att för ändamålet beräkna ett förslagsanslag av 450 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

FLYGFÖRVALTNINGEN.

18:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 9), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 382 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 121—134) föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1944/45,

dels ock till Flygförvaltningen: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 412 000 kronor.

Under andra hälften av innevarande budgetår har för nu ifrågakörande ändamål avsetts ett belopp av 187 000 kronor, motsvarande för helt år 374 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1943 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1944/45 har flygförvaltningen till en början till behandling upptagit frågan om lämpligheten av att å ämbetsverkets personalförteckning

redovisa löner för militära och civilmilitära beställningshavare och på anförda skäl föreslagit, att vissa beställningar från och med nästa budgetår skulle överföras från flygförvaltningens personalförteckning till flygvapnets personalförteckning för ordinarie tjänstemän.

Flygförvaltningen har vidare framlagt förslag om vissa personalförstärkningar å ämbetsverkets intendenturavdelning. Sedermera har ämbetsverket föreslagit inrättande av en befattning såsom revisionsassistent i lönegrad Eo 18 för förrådskontrollen.

Även i fråga om civilbyråns personaluppsättning har flygförvaltningen föreslagit åtskilliga utökningar.

Vid beräkningen av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har flygförvaltningen förutsatt, att — därest tilläggsarvoden om vardera 600 kronor alltjämt skulle utgå till visst antal kompaniofficerare vid armé- och marinförvaltningarna — dylika arvoden jämväl skulle utgå till 19 kompaniofficerare vid flygförvaltningens materielavdelning.

En närmare redogörelse för flygförvaltningens sålunda framlagda förslag och för över desamma avgivna remissutlåtanden finnes intagen i propositionen nr 185.

För egen del har *departementschefen* anfört i huvudsak följande.

Gällande personalförteckning för flygförvaltningen upptog icke blott civila befattningar utan även vissa militära och civilmilitära tjänster.

Flygförvaltningen hade nu — med hänvisning till vissa svårigheter, som yppat sig och enligt ämbetsverkets mening även framdeles och särskilt under flygvapnets utbyggnadsperiod komme att yppa sig — väckt förslag om överflyttning av vissa tjänster från flygförvaltningens personalförteckning till flygvapnets personalförteckning för ordinarie tjänstemän. Då ifrågavarande system varit i tillämpning för flygförvaltningens del endast sedan den 1 juli 1943, syntes det lämpligast att avbida ytterligare någon tids erfarenhet därav. I varje fall för närvarande kunde flygförvaltningens förslag om ändring i angivna hänseende icke tillstyrkas.

Vad härefter angår frågan om vissa personalförstärkningar å flygförvaltningens intendenturavdelning kunde förslaget om inrättande av en arvodesbefattning för underofficer, avsedd för handhavandet av flygvapnets centrala fotografimaterieförråd, tillstyrkas. I avbidan på prövning av frågan om centralisering av vissa bok- och blankettförråd inom försvarsväsendet kunde förslaget om inrättande av en arvodesbefattning för skötseln av flygvapnets till intendenturavdelningen förlagda blankettförråd icke nu förordas. Någon förändring i personaluppsättningen för förrådskontrollen borde tills vidare icke vidtagas.

Vidkommande de föreslagna utökningarna av den för ämbetsverket beräknade civiladministrativa personalen har *departementschefen* framhållit, att väsentliga delar av den flygförvaltningens civilbyrå tidigare åvilande verksamheten i samband med förvaltningsreformens genomförande överflyttats till försvarets civilförvaltning, och att detta förhållande gäve anledning till att vid bedömandet av spörsmålet om förstärkning av nu ifrågavarande personal iakttaga stor försiktighet, särskilt i nuvarande läge, innan den nya organisationen vunnit stadga.

En centralisering av flygförvaltningens personalärenden på sätt ämbetsverket avsett har synts departementschefen ägnad att åvägabringa önskvärd större enhetlighet i hithörande hänseenden. Då emellertid — såsom flygförvaltningen framhållit — de dispositioner, som träffats i fråga om personalfrågornas handläggning, tills vidare äro att betrakta såsom en provisorisk anordning på försök och med hänsyn till ovissheten om verksamhetens omfattning i fredstid syntes dock med inrättande av de för ändamålet föreslagna befattningarna i lönegraderna Eo 21 och Eo 11 böra anstå i avbidan på närmare erfarenheter. Jämväl i övrigt syntes behovet av biträden vid personalfrågornas handläggning tills vidare få tillgodoses genom tillfälligt anställande av personal.

Flygförvaltningen hade vidare liksom för innevarande budgetår föreslagit inrättande av en extra ordinarie sekreterarbefattning i lönegrad Eo 24, avsedd för administrativa göromål å ämbetsverkets materielavdelning. Vid framläggandet av propositionen 1943:235 räknade departementschefen med att, sedan ombudsmannaärendena överflyttats till det till civilförvaltningen knutna advokatfiskalskontoret, den inom civilbyrån placerade civila personalen skulle kunna bestrida å materielavdelningen förekommande sekreterargöromål. Flygförvaltningen hade nu framhållit, att den ansvallning av arbetsuppgifter, ej minst av administrativ art, som ägt rum å materielavdelningen och som tenderade att än mer öka, gjorde det otänkbart, att dessa uppgifter skulle kunna handhas av personal, avsedd att ingå i civilbyrån. Det hade jämväl erinrats, att den på övergångsstat överförde sekreteraren och ombudsmannen i huvudsak tagits i anspråk för göromål å byggnadsavdelningen. Med hänsyn härtill och då på marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning placerats en sekreterare i lönegrad Eo 24, har departementschefen icke velat motsätta sig, att en kvalificerad administrativ arbetskraft i denna lönegrad ställes jämväl till materielavdelningens förfogande.

I enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor borde den i personalförteckningen under rubriken Ordinarie tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 förekommande tjänstetiteln sekreterare ersättas med förste byråsekreterare.

Flygförvaltningen har med hänsyn bland annat till den avsedda centraliseringen av dispositionsbokföringen föreslagit inrättande av en befattning såsom revisor och bokhållare i lönegrad A 21. I likhet med lönenämnderna har departementschefen ansett, att för ändamålet bör avses allenast en befattning i 18 lönegraden. Tills vidare har departementschefen funnit befattningen böra upptagas såsom extra ordinarie.

Då nu gällande personalförteckning för flygförvaltningen upptager en förste expeditionsvakt men icke någon ordinarie expeditionsvakt, har det synts departementschefen befogat att i enlighet med ämbetsverkets förslag 2 befattningar för expeditionsvakt i lönegrad A 5 inrättas.

Flygförvaltningens förslag om ändring av förste expeditionsvaktbefattningen hos ämbetsverket till en tjänst såsom materialförvaltare i lönegrad A 15 har departementschefen icke kunnat biträda och ej heller förslaget om uppflyttning av den befattningshavare, på vilken ansvaret för souschefens expedition vilar, i lönegrad Eo 11.

Departementschefen har icke haft något att erinra mot flygförvaltningens förslag att till avlöningsanslag överföra kostnaderna för två tidigare från saksanslag avlönade icke-ordinarie befattningshavare, en kontorsskrivare och ett kontorsbiträde, vilka i samband med centraliseringen av dispositionsbokföringen överflyttats från materielavdelningen till civilbyrån. Departements-

chefen har ej heller funnit anledning till erinran mot förslaget om överflyttning av en telefonvakt från flygförvaltningen till flygstaben. Till sistnämnda fråga återkommer departementschefen vid behandlingen av flygvapnets avlöningsanslag.

Det behov av arbetsbiträden, som kan föreligga utöver vad i det föregående förutsatts, har ansetts böra tillgodoses genom tillfälligt anställande av personal.

Med hänsyn till det ovissa läge, vari frågan om reglering av de militära arvodena befinner sig, har departementschefen icke kunnat tillstyrka flygförvaltningens förslag om inrättande av vissa tilläggsarvoden till kompaniofficerare vid flygförvaltningens materielavdelning.

Då den å övergångsstat uppförda kassören numera lämnat flygförvaltningens tjänst, har ifrågavarande befattning jämte den till befattningen såsom kansliskrivare fogade noten ansetts böra utgå ur personalförteckningen.

Kostnaderna för den å personalförteckningen redovisade ordinarie personalen har av departementschefen uppskattats till 218 000 kronor. För arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har beräknats 123 700 kronor. Utgifterna för den icke-ordinarie personalen ha beräknats till 95 000 kronor. Posten för rörligt tillägg har uppskattats till 62 300 kronor. Inflytande pensionsmedel slutligen ha beräknats till 87 000 kronor. Efter avdrag av sistnämnda post skulle medelsbehovet under flygförvaltningens avlöningsanslag komma att uppgå till 412 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningen för flygförvaltningen. Då utskottet ej heller funnit skäl till erinringar mot de av departementschefen framlagda beräkningarna rörande medelsbehovet under flygförvaltningens avlöningsanslag, får utskottet hemställa, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må

Utskottet.

a) å personalförteckningen för flygförvaltningen under rubriken Ordinarie tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra 2 expeditionsvakter i lönegrad A 5 och en förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24 samt ur personalförteckningen utesluta en under rubriken Tjänstemän å övergångsstat — som i samband därmed ändras till Tjänsteman å övergångsstat — uppförd kassör i lönegrad A 11 jämte den till en befattning såsom kansliskrivare fogade not 3 ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angiven ändring beträffande viss i personalförteckningen intagen tjänstbenämning,

b) godkänna följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.*Utgifter:*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	218 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	123 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...	»	95 000
<i>Anm.</i> Därest befattningen såsom chef för materielavdelningens normaliebyrå besättes med innehavare i lönegrad Ca 28, skall av denna post innehållas ett belopp, beräknat efter 11 600 kronor för helt budgetår.		
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	62 300
		<hr/> Summa kronor 499 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor	87 000
		<hr/> Nettoutgift kronor 412 000

c) till *Flygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 412 000 kronor.

19:o) **Flygförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 185 (s. 134), vilket innebär en ökning med 25 000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslagsbeloppet, och under erinran att anslaget i årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 9), upptagits med ett beräknat belopp av 275 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Försvarskrafterna.

FÖRSVARSTABEN.

20:o) **Försvarstaben: Avlöningar.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 10), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarstaben: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 2 715 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 135—142) föreslagit riksdagen att

dels å personalförteckningen för försvarstaben uppföra vissa av departementschefen angivna nya befattningar,

dels besluta, att i avlöningsstaten för försvarstaben skola med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1944/45 vidtagas av departementschefen förordade ändringar,

dels ock till Försvarstaben: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 845 000 kronor.

Försvarstabens avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 2 715 000 kronor, vari jämväl inräknats avlöningskostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt.

Departementschefen har i samband med beräkningarna av försvarstabens avlöningsanslag för nästa budgetår anmält, att verkställda undersökningar rörande möjligheterna att rationalisera expeditionstjänsten inom staben givit vid handen, att tre arvodesbefattningar för pensionerade officerare med arvoden motsvarande löneklass Oa 10 kunde indragas och att antalet värnpliktiga expeditionsbiträden och ordonnanser minskas med omkring 25, men att en ny befattning såsom extra-ordinarie vaktmästare i lönegrad MEo 5 borde tillkomma. Mot dessa förslag har departementschefen icke haft något att erinra, då de medföra kostnadsbesparing.

En för militärassistent vid telegrafstyrelsen avsedd majorsbeställning i lönegraden Oa 4, som finnes uppförd på signaltruppernas stat, har av departementschefen föreslagits överförd till personalförteckningen för försvarstaben, å vilken förteckning övriga militärassistentbefattningar för aktiva officerare finnas uppförda. Vidare har departementschefen föreslagit, att en ny arvodesbefattning för pensionerad officer i löneklass Oa 10 skall beräknas å försvarstaben och avses för militärassistent vid vattenfallsstyrelsen. Denna befattning uppehålls nu av en pensionsavgången kapten, vilken av vattenfallsstyrelsen åtnjuter tilläggsarvode med 4 380 kronor för år. I samband med att arvode motsvarande löneklassen Oa 10 för denne militärassistent beräknas å försvarstabens avlöningsstat har departementschefen förutsatt, att det nu från vattenfallsstyrelsen utgående arvodet skall indragas.

I anslutning till en verkställd utredning rörande personal för bestridande av kassagöromålen vid försvarstaben och arméstaben har departements-

chefen föreslagit, att en regementskassörstjänst av 1. klassen i lönegrad UO 3 och en arvodesbefattning såsom materielredogörare i löneklass UO 7 uppföras för försvarsstaben, medan i stället en kontorsskrivare av 1. klass i lönegrad MEO 13 och ett skrivbiträde i lönegrad MEO 2 indragas.

Vissa av chefen för försvarsstaben framlagda förslag om ändringar i försvarsstabens organisation m. m. har departementschefen ansett sig icke för närvarande kunna tillstyrka.

Departementschefen har i anslutning till ovanstående förslag angivit de ändringar i fråga om olika anslagsposters belopp, som böra vidtagas, och därjämte föreslagit vissa ändrade belopp för särskilda löneförmåner till försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer. I avlöningsstaten har departementschefen också ansett böra upptagas en särskild anslagspost till flygtillägg m. m. med hänsyn till gällande bestämmelser rörande ersättning i anledning av olycksfall vid flygning till extra ordinarie och extra tjänstemän vid försvarsstabens fotoanstalt. Posten har ansetts böra uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp av 200 kronor. För försvarsstabens del har departementschefen räknat med, att avlöningskostnaderna i förhållande till innevarande budgetår komma att ökas med 5 000 kronor.

Beträffande beräkningarna av lönekostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt utmyнна dessa i förslag till anslagshöjning med 125 000 kronor. Av detta belopp belöpa omkring 30 000 kronor på överflyttning av kostnader från arméns mathållningsanslag och 65 000 kronor på merkostnader för anställande av 17 telegrafister, vilka i enlighet med i propositionen nr 143 angående införande av långtjänstunderbefälsbeställningar m. m. vid armén framlagt förslag böra tillföras radioanstalten för nedbringande av manskapskadern vid signaltrupperna.

Departementschefen har sålunda beräknat det sammanlagda medelsbehovet under försvarsstabens avlöningsanslag för nästa budgetår till (2 715 000 + 5 000 + 125 000 =) 2 845 000 kronor.

Utskottet.

Mot det av departementschefen framlagda förslaget att för militärassistenten i vattenfallsstyrelsen skall beräknas en arvodesbefattning i löneklass Oa 10 å försvarsstabens stat i stället för att denne militärassistent skall erhålla fyllnad i sin pension av medel från vattenfallsstyrelsen har utskottet icke funnit skäl till erinran, men anser likväl, att ifrågavarande militärassistent, så länge befattningen uppehålls av dess nuvarande innehavare, bör bibehålla det särskilda arvode av 1 200 kronor för år, som av vattenfallsstyrelsens medel utgår till honom jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 24 november 1939 (kommunikationsdepartementet), enär han eljest skulle komma att lida inkomstminskning. Huruvida arvodet ifråga bör utgå, om befattningen kommer att tillsättas med annan innehavare, torde böra bliva föremål för ny prövning.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit och anfört i samband med beräkningen av försvarsstabens avlöningsanslag har icke givit utskottet anledning till någon erinran.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för försvarsstaben under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Militär personal uppföra ytterligare 1 major, militärassistent, i lönegraden Oa 4 samt 1 regementskassör av 1. klassen i lönegraden UO 3,

b) besluta, att i avlöningsstaten för försvarsstaben skola med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1944/45 vidtagas de ändringar, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 3 mars 1944 angivits,

c) till *Försvarsstaben: Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 845 000 kronor.

21:o) **Försvarsstaben: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 185 (s. 142 och 143), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär en minskning med 30 000 kronor, och under erinran att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 10), upptagit anslaget med ett beräknat belopp av 680 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

ARMÉN.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

22:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 12), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 70 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 143—186) föreslagit riksdagen att

dels för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid armén, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela ej mindre särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 och den 30 juni 1943 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar budgetåren 1942/43 och 1943/44, än även de särskilda före-

skrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning till högre löneklass för personal, som i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag om befälskadrens utökning må komma att överflyttas från övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet;

dels medgiva, att anställning å civilanställningsstat enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser må under budgetåret 1944/45 medgivas dels manskap, som avgått från beställning på aktiv stat med utgången av anställningsåret 1938/39 eller senare anställningsår och därvid erhållit anställning å civilanställningsstat (motsvarande) men som på grund av rådande förhållanden måst i särskild ordning tagas i anspråk för militärtjänstgöring och till följd därav icke kunnat beredas tjänstledighet i civilanställningssyfte, dels ock manskap, som i omedelbar anslutning till anställning på aktiv stat innehaft anställning över stat och som i övrigt uppfyller fordringarna för anställning på civilanställningsstat;

dels godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	46 400 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, förslagsvis	»	50 000
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, förslagsvis	»	100
4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, förslagsvis	»	5 725 000
5. Avlöningar till fänriker, förslagsvis	»	1 290 000
6. Avlöningar till volontärer över stat, förslagsvis	»	740 000
7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, förslagsvis	»	3 280 000
8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis:		
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, förslagsvis	kronor	4 670 000
b) bataljonsläkare vid fältläkarkåren, förslagsvis	»	120 000
c) bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren, förslagsvis	»	20 000
d) betjäningpersonal m. fl., förslagsvis	»	46 000
e) musikelever	»	57 000
f) extra sjuksköterskor m. m., förslagsvis	»	32 000

g) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., förslagsvis	kronor 150 000	kronor	5 095 000
9. Avlöning till civil handräckningspersonal		»	2 750 000
10. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän		»	214 481
11. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		»	836 855
12. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden, förslagsvis		»	24 000
13. Dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap, förslagsvis		»	90 000
14. Avgånget manskaps anställning & civilanställningsstat, förslagsvis		»	75 000
15. Rörligt tillägg, förslagsvis		»	9 009 564
		<u>Summa kronor</u>	<u>75 580 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor 3 880 000
	<u>Nettoutgift kronor 71 700 000</u>

dels ock till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 71 700 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *G. Andrén m. fl.* (I: 294) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindberg m. fl.* (II: 486), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att beställningen såsom chef för hemvärnet från och med budgetåret 1944/45 skall vara hänförd till lönegraden Ob 2 eller Ob 3;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Holmström m. fl.* (I: 296) och den andra inom andra kammaren av herr *K. Magnusson i Skövde m. fl.* (II: 485), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att chefen för arméinspektionens trängavdelning från och med budgetåret 1944/45 skall hänföras till lönegraden Ob 1 i militära avlöningsreglementet;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Holmström* (I: 297) och den andra inom andra kammaren av herr *F. Kyling* (II: 483), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att beställningen som fälttygmästare från och med budgetåret 1944/45 skall vara uppförd i lönegraden Ob 1;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Holmström* (I: 289) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Wiberg* (II: 468), i vilka hemställts, att riksdagen ville, i enlighet med chefens för armén budgetäskande den 30 juli 1943, besluta att för befattningen såsom chef för arméhundskolan upptages en beställning för alternativt major eller kapten (ryttmästare);

dels och två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Holmström m. fl.* (I: 52) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Nilsson* i Göingegården *m. fl.* (II: 112), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville föreslå, att hemvärnsområdesbefälhavarnas årliga arvode fastställas till 200 kronor i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän, till 300 kronor i område med över 100 och högst 300 hemvärnsmän och till 400 kronor i område med över 300 hemvärnsmän samt att dessa arvoden måtte utgå med oförändrade belopp även i fred.

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 294, I: 296, I: 297, I: 289 och II: 112.

Arméns avlöningsanslag är i riksstaten uppfört med ett belopp av 63 730 000 kronor.

I arméns avlöningsstat för nästa budgetår har departementschefen föreslagit en ny anslagspost för avlöningar till vård- och ekonomipersonal. Förslag till personalförteckningar för budgetåret 1944/45, upptagande flertalet av de beställningar och befattningar, som böra avses för olika staber, truppförband m. m., ha i vanlig ordning överlämnats till statsutskottet.

Den utökning av den från förevarande anslag avlönade personalen, som departementschefen föreslagit för nästa budgetår, är i huvudsak en direkt följd av det successiva genomförandet av den av 1942 års riksdag beslutade fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter. Utan omedelbart samband härmed är det förslag till överflyttning till förevarande anslag av avlöningskostnaderna för köks- och servisbiträden vid arméns matinrättningar från arméns mathållningsanslag, som föranlett departementschefen att föreslå upptagande i avlöningsstaten av en särskild anslagspost för avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

I fråga om de viktigaste organisatoriska förändringar, som avses skola genomföras under nästa budgetår och äro av natur att påverka personalbehovet, har departementschefen framhållit den fortsatta utbyggnaden av Göta pansarlivgarde, Bergslagens artilleriregemente, Stockholms luftvärnsregementes kompani på Gotland, Signalregementets kompanier i Kristianstad och Skövde samt Andra och Tredje tygkompanierna.

I likhet med vad som skett för innevarande budgetår ha i vederbörliga personalförteckningar för budgetåret 1944/45 synts departementschefen böra upptagas alla de beställningar och befattningar, vilka beräknas skola tillsättas under budgetåret, även om viss beställning eller befattning planenligt icke skall tillsättas redan från och med budgetårets ingång. Det har synts departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med personalförteckningarnas fastställande eller annorledes meddela beslut om tidpunkten för nya beställningars eller befattningars tillsättande. Riksdagens bemyndigande härtill har ansetts böra inhämtas.

Under de senaste åren ha förelegat vissa svårigheter beträffande möjligheterna att besätta samtliga de å personalförteckningen uppförda kaptensbeställningarna. Med hänsyn härtill har inhämtats riksdagens medgivande att,

därest ledig kaptensbeställning icke kunnat besättas med därtill kompetent beställningshavare, ett mot uppkommande vakanser svarande antal löjtnanter i stället får tillsättas. Samma anordning har syntes erfordras jämväl för nästa budgetår. Medgivande av denna innebörd har av departementschefen ansetts böra intagas i form av anmärkningar i vederbörlig personalförteckning.

I fråga om antalet beställningar för långtjänstunderbefäl vid armén och antalet övriga beställningar för manskap under nästa budgetår har departementschefen hänvisat dels till propositionen 1944: 143 angående inrättande av beställningar för långtjänstunderbefäl vid armén och kustartilleriet m. m. dels ock till de upprättade förslagen till personalförteckningar.

I fråga om de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för armén inhämtas av propositionen nr 185 i huvudsak följande.

I. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Under denna anslagspost har departementschefen beräknat medelsbehovet för arméns ordinarie personal, vilken sammanförts i en särskild personalförteckning, som underställts riksdagen för godkännande.

I fråga om *generalstabskåren* har departementschefen framhållit, att antalet kaptensbeställningar vid kåren med hänsyn till befordringsläget vid generalstabskåren m. m. för tiden intill den 1 oktober 1944 bör få bibehållas vid 48 i stället för att nedbringas till 47, såsom avsett varit i samband med att en beställning för överstelöjtnant eller major, avsedd för sjukvårdsförvaltningen, tillkommit.

Under rubriken *arméstaben* ha uppförts ytterligare 1 beställning för kapten och 1 för löjtnant i flygtjänst, båda såsom innehavare av arvodesbeställningar. Härigenom uppbibras antalet dylika beställningar till det i 1942 års försvarsbeslut beräknade antalet.

I vad gäller *militärområdena m. m.* har någon ändring icke föreslagits för nästa budgetår.

För *truppförbandens* del innebär det nu framlagda förslaget till personalförteckning i huvudsak följande.

Vid infanteriet tillkomma 21 kaptener, 2 löjtnanter och 1 fanjunkare, varigenom antalet officerare och underofficerare, utom i vad angår kaptener, uppbibras till de i försvarsbeslutet för genomförd organisation beräknade.

Kavalleriet får en ökning med 2 fanjunkare och 3 sergeanter. Antalet officerare och underofficerare vid kavalleriet har därefter uppnått det i försvarsbeslutet beräknade antalet.

För pansartrupperna beräknas planenligt nya beställningar för 3 majorer, 8 kaptener, 2 löjtnanter, 6 fanjunkare och 10 sergeanter.

Ökningen för artilleriet har ansetts böra omfatta beställningar för 2 majorer, 10 kaptener, 14 styckjunkare, 7 sergeanter och 1 förrådsvakmästare. För den beslutade musikkåren vid Bergslagens artilleriregemente upptagas nya beställningar för 1 musikkapten, 2 musikstyckjunkare och 3 musiksergeanter jämte vissa manskapsbeställningar.

Luftvärnets personal föreslås planenligt utökad med beställningar för

1 major, 10 kaptener och 19 löjtnanter. Antalet löjtnantsbeställningar uppbringas härigenom till det i försvarsbeslutet beräknade.

Ingenjörstruppernas personalstater föreslås jämkade på det sätt att en löjtnantsbeställning utbytes mot en kaptensbeställning.

För signaltruppernas del upptages planenligt nya beställningar för 2 kaptener, 1 löjtnant, 1 fanjunkare och 3 sergeanter. Majorsbeställningen, som avsetts för telegrafverkets militärbyrå, har å andra sidan överförts till försvarsstabens personalförteckning.

Trängtrupperna ha föreslagits skola planenligt tillföras nya beställningar för 2 kaptener, 11 löjtnanter, 6 fanjunkare och 6 sergeanter. Därjämte minskas antalet majorsbeställningar med 1 i utbyte mot en beställning för överstelöjtnant eller major, avsedd för försvarets sjukvårdsförvaltning.

I detta sammanhang har departementschefen till behandling upptagit frågan om löneställningen för avdelningschefen vid arméinspektionens trängavdelning, vilken fråga upprepade gånger varit föremål för statsmakternas prövning. Denna beställning är hänförd till lönegraden Oa 6 men har av arméförvaltningen föreslagits uppflyttad till högre lönegrad. Departementschefen har emellertid funnit sig fortfarande förhindrad tillstyrka, att nämnda befattning uppflyttas i högre lönegrad, bland annat, med hänsyn till att frågan om arméledningens organisation inom en nära framtid syntts böra på grundval av vunna erfarenheter bliva föremål för ytterligare överväganden.

I fråga om fältskygkåren har departementschefen uttalat, att i avvaktan på resultatet av försvarsväsendets ingenjörutredning allenast sådana nya beställningar böra beräknas, vilka nödvändigt betingas av organisatoriska förändringar, som fastställts i försvarsbeslutet. Den personalökning, som erfordras för tygtruppernas uppsättande, har beräknats till 1 fanjunkare och 4 sergeanter. För tygförvaltningsskolan har departementschefen i avvaktan på ingenjörutredningens slutförande icke heller ansett lämpligt att beräkna nya ordinarie beställningar. Skolans personal bör dock ökas med en ingenjör — lärare — i lönegraden MEo 24 och en vaktmästare i lönegraden MEo 5. Ett förslag om uppflyttning av fältygmästaren till lönegraden Ob 1, vilken fråga tidigare varit föremål för riksdagens prövning i anledning av vid 1943 års riksdag väckt motion och då förutsatts skola bliva föremål för Kungl. Maj:ts övervägande, har departementschefen ansett sig icke kunna tillstyrka, bland annat, med hänsyn till riktlinjerna för årets budgetarbete. I detta sammanhang har departementschefen erinrat om tidigare beslut, varigenom antalet beställningar vid fältskygkåren i lönegraden Oa 6 — bortsett från fältygmästarens beställning — under de senaste åren minskats från tre till två, och att därjämte på grund av meddelad föreskrift gäller, att endast en av beställningarna för närvarande må vara besatt, då innehavare av sådan beredes tjänstledighet i samband med förordnande å överingenjörsbefattning vid försvarets fabriksverk. Då antalet beställningar i de lägre lönegraderna samtidigt ökats, har detta förhållande emellertid medfört, att befodringsläget inom fältskygkåren blivit mycket ogynnsamt. På grund härav har departementschefen nu föreslagit den jämkningen i de nyssberörda bestämmelserna,

att hinder ej må möta för vikariatsförordnande på den överstebeställning, som innehas av överingenjören vid gevärsfaktoriet. För att någon utökning av fälttygkårens personal icke skall äga rum har departementschefen ansett föreskrift böra meddelas därom, att en beställning i lägre lönegrad vid inträffande ledighet på grund av förordnande i högre lönegrad icke må uppehållas på förordnande.

Vad angår tygstaten har departementschefen dels anmält, att i enlighet med 1943 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t de två departements-skrivarbeställningarna i lönegraden Ca 17 från och med den 1 januari 1944 utbytts mot 2 beställningar för tygförvaltare av 1. klassen, dels föreslagit planenlig utökning med beställningar för 1 tygverkmästare av 1. klassen, 2 tygförvaltare av 2. klassen, 7 tygverkmästare av 2. klassen, 5 tyghantverkare av 1. klassen och 13 tyghantverkare av 2. klassen.

Av de å personalförteckningen för innevarande budgetår under rubriken Vid försvarets fabriksverk uppförda beställningarna har en tygförvaltarebeställning av 1. klassen avförts på grund av att dess innehavare avgått och att beställningarna i samband därmed skola indragas. Den vid krigsmaterielverkets förråd, tygstaten tillhörande personalen, som i mån av avgång eller omplacering till befattningar utom krigsmaterielverket förutsättes skola avvecklas, har i den nya personalförteckningen upptagits under särskild rubrik och vid uppkommande ledighet å ifrågavarande befattningar förutsättes frågan om deras återbesättande skola underställas Kungl. Maj:ts prövning.

För fortifikationskårens del har någon ändring icke nu föreslagits av departementschefen.

För tillgodoseende av behovet av förbättrade befordringsmöjligheter inom intendenturkåren och med hänsyn till de arbetsuppgifter och ansvar, som åvila vissa befattningshavare vid kåren, har departementschefen föreslagit en utökning av kåren med beställningar för 1 överstelöjtnant, 1 major och 1 fanjunkare men å andra sidan en minskning med 2 kaptensbeställningar och 1 sergeantsbeställning.

Av fältläkarkårens nuvarande beställningar utgå beställningarna för generalfältläkaren och överfältläkaren samt för 1 regementsläkare, vilka minskningar äro föranledda av att försvarets sjukvårdsförvaltning numera organiserats.

I fråga om fältveterinärkåren har departementschefen icke föreslagit någon ändring.

Vad angår personalen vid vissa utbildningsanstalter har departementschefen föreslagit, att befattningen såsom studierektor vid arméns underofficersskola skall utgå ur personalförteckningen, enär denna numera ersatts av befattningen såsom rektor för försvarets läroverk. Den för artilleriskjutskolan avsedda personalen minskas med 4 styckjunkare, enär beställningarna för dessa i stället upptagits å vissa artilleriets truppförband.

Ett av arméchefen framlagt och av arméförvaltningen biträtt förslag om att den under rubriken arméhundväsendet upptagna befattningen såsom

chef för arméhundskolan, för vilken nu avses en beställning såsom kapten eller ryttmästare, måtte beräknas en beställning för alternativt major eller kapten (ryttmästare) har departementschefen, ehuru vissa skäl talade för det samma, icke ansett sig kunna tillstyrka, enär det skulle innebära ett frångående av den i försvarsbeslutet beräknade löneställningen för ifrågavarande befattningshavare.

Medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle, enligt departementschefen, därest samtliga å förteckningen uppförda beställningar komme att vara besatta under hela budgetåret 1944/45, med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder uppgå till ett belopp av 46 300 000 kronor. Med hänsyn till vakanser å beställningar och lägre löneklassplacering än normalt för vissa beställningshavare har departementschefen dock uppskattat de verkliga lönekostnaderna till ett belopp av 45 500 000 kronor. Härtill komma kostnaderna för vissa i lönereglementena omförmälda fasta lönetillägg, vilka kunna beräknas draga en kostnad av omkring 900 000 kronor. Departementschefen har alltså räknat med ett sammanlagt medelsbehov under förevarande anslagspost av 46 400 000 kronor.

I detta sammanhang har departementschefen framhållit, att Kungl. Maj:t synes böra äga befogenhet att medgiva underofficerare och underbefäl på aktiv stat vid armén, marinen och flygvapnet, som kommenderas till officersutbildning, att helt, delvis eller för viss begränsad tid bibehålla med beställningen på aktiv stat förenade löneförmåner. Enligt gällande bestämmelser skola dessa under kommenderingen — med avstående av de med beställningen förenade löneförmånerna — uppbära värnpliktigs löneförmåner, så framt ej Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande försörjningsplikt annorlunda förordnar. Departementschefen har nu framhållit, att hänsyn i förevarande avseende jämväl bör kunna tagas till andra ekonomiska förhållanden, främst skattebörd.

För personal, som i samband med personalstaternas utökning vid armén, marinen och flygvapnet under budgetåret 1944/45 överflyttas till aktiv stat från övergångsstat, reservstat och reserv bör, har departementschefen slutligen framhållit, Kungl. Maj:t — liksom fallet varit i samband med kaderökningarna under budgetåren 1940/44 — äga meddela bestämmelser om löneklassplacering av samma innehåll som de under innevarande budgetår gällande.

2. Avlöningar till personal å avgångsstat.

Departementschefen har föreslagit, att anslagsposten till avlöningar till personal å avgångsstat för budgetåret 1944/45 upptages med ett belopp av förslagsvis 50 000 kronor mot 175 000 kronor under innevarande budgetår. Det minskade medelsbehovet sammanhänger delvis med att vissa beställningshavare av nu förevarande kategori förordnats å för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar.

3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat.

Anslagsposten föreslås för nästa budgetår upptagen med allenast ett formellt belopp av 100 kronor. I samband härmed har departementschefen anmält, att hittills icke någon beställningshavare överförts till disponibilitetsstat.

4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Departementschefen har anmält, att det visat sig vara förenat med svårigheter att alltid tillsätta arvodesbefattningarna för pensionerad personal med från aktiv stat pensionerad personal, och att andra personalkategorier måst tagas i anspråk för förordnande å dylika befattningar. Härav uppkomma merkostnader och dessa beräknas av departementschefen till 500 000 kronor för år. Det kan emellertid finnas anledning antaga, att ökad tillgång till pensionerad personal för förordnande å dessa befattningar kan visa sig förefinnas efter en återgång till fredsförhållanden, och med hänsyn härtill har det icke syntts lämpligt att nu verkställa någon utredning om möjligheten att ersätta vissa av dessa befattningar med befattningar för civila tjänstemän.

Följande förändringar i personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning föreslås av departementschefen för nästa budgetår.

För pansartruppförbandens skjutfält å Utö samt vid Ravlunda och Kråk upptagas befattningar för skjutfältsunderofficerare med arvoden enligt löneklass UO 7, och för Wendes artilleriregemente beräknas planenligt ytterligare en befattning såsom tygunderofficer med arvode enligt samma löneklass. De nuvarande befattningarna vid regementet för biträde åt mobiliseringsofficern och furageuppbördsman avföras från personalförteckningen.

Den för remonteringsnämnden i nu gällande personalförteckning upptagna personalen har överförts till arméförvaltningens avlöningsanslag, enär ledningen av remonteringsväsendet numera enligt 1943 års riksdags beslut infogats i nämnda ämbetsverk.

Avlöningskostnaderna för nästa budgetår under nu ifrågavarande anslagspost hava av departementschefen beräknats till i runt tal 5 725 000 kronor mot 5 650 000 kronor under innevarande budgetår. Pensionsmedlen, som arvodesinnehavarna hava att avstå och som skola upptagas såsom särskilda uppbördsmedel å avlöningsstaten, skulle om samtliga arvodesbefattningar vore besatta med från aktiv stat pensionsavgången personal uppgå till cirka 4 380 000 kronor. Med hänsyn till att vissa befattningar på grund av rekryteringsvårigheterna måste uppehållas av annan än pensionsavgången personal har departementschefen uppskattat minskningen i pensionsmedlen, som uppkommer i nuvarande läge, till för helt budgetår i runt tal 500 000 kronor. Departementschefen har alltså ansett de pensionsmedel, vilka skola upptagas såsom särskilda uppbördsmedel i avlöningsstaten, böra beräknas till ett belopp av 3 880 000 kronor.

5. Avlöningar till fänrikar.

Medelsbehovet under denna anslagspost har för nästa budgetår beräknats till 1 290 000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 60 000 kronor.

6. Avlöningar till volontärer över stat.

Under denna anslagspost beräknar departementschefen ett medelsbehov för nästa budgetår av 740 000 kronor mot 820 000 kronor för innevarande budgetår. Minskningen sammanhänger med att nyrekryteringsbehovet beräknas komma att nedgå till följd av föreslagen ändring i manskapskaderns sammansättning.

7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

Denna anslagspost är ny och med anlitande av densamma skola bestridas avlöningskostnaderna för köks- och servisbiträden och för sjukvårdsbiträden. Departementschefen har räknat med att under nästa budgetår extra ordinarie köks- och servisbiträden skola finnas till ett antal av 1 078 och att avlöningskostnaderna för dessa kunna uppskattas till 1 970 000 kronor. För tillfälligt anställda biträden har departementschefen räknat med medelsbehov av 1 100 000 kronor. Avlöningskostnaderna för dessa extra ordinarie och extra biträden hava hittills belastat mathållningsanslaget.

Vidare har departementschefen i enlighet med förslag av arméförvaltningen under denna avlöningspost beräknat medel för avlöning till sjukvårdsbiträden, vilka avses skola nyanställas vid truppförbandssjukhusen. Antalet har av departementschefen beräknats till 115, och de avses skola inplaceras i lönegraden MV d. Medelsbehovet för dessa har beräknats till 210 000 kronor.

Under förevarande anslagspost har departementschefen sålunda beräknat ett sammanlagt medelsbehov för nästa budgetår av 3 280 000 kronor.

8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

a) Extra ordinarie och extra tjänstemän.

Ifrågavarande delpost har i avlöningsstaten för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av förslagsvis 4 050 000 kronor. För nästa budgetår har departementschefen beräknat motsvarande kostnader till förslagsvis 4 670 000 kronor.

För budgetåret 1944/45 har departementschefen föreslagit i huvudsak följande ändringar i förhållande till innevarande budgetår.

Under arméstaben upptagas för centrala värnpliktsbyråns räkning följande nya befattningar, vilka inrättats enligt av Kungl. Maj:t den 24 september 1943 lämnat medgivande, nämligen 1 maskinoperatör i lönegraden MEo 7, 2 kontorsbiträden i MEo 4 och 10 skrivbiträden i MEo 2, och vidare för den prövningsdetalj, som skall inrättas inom byrån, 1 militärpsykolog i lönegraden MEo 27 och 1 amanuens i MEo 15. Den i arméinspektionen anställda studierektorn, som för närvarande åtnjuter arvode av 12 153 kronor, motsvarande avlöning enligt lönegraden Eo 30, löneklass 32, har ansetts böra beredas extra ordinarie

anställning, och befattningen har därför uppförts i personalförteckningen och inplacerats i lönegraden MEO 30.

För II. och V. militärområdena beräknas två nya vaktmästarbefattningar i lönegraden MEO 5.

Vid tredje tygkompaniet tillkomma planenligt nya befattningar för 2 förrådsmän i lönegraden MEO 5 och 1 skrivbiträde i MEO 2, medan 2 för första tygkompaniet avsedda förrådsmanbefattningar föreslås skola utgå.

För vissa utbildningsanstalter, nämligen arméns underofficersskola och tygförvaltningsskolan, har departementschefen föreslagit ändrat antal extra ordinarie befattningar, vilka ändringar dels genomförts under budgetåret 1943/44 enligt av Kungl. Maj:t meddelade beslut dels avses att komma till stånd under nästa budgetår.

Under rubriken sjukvårdsväsendet tillkomma 27 nya befattningar för sjuksköterskor i lönegraden MEO 7, varav behov visat sig förefinnas vid truppförbandssjukhus.

Remontdepåernas personaluppsättning i vad gäller extra ordinarie befattningshavare har enligt av Kungl. Maj:t den 21 januari 1944 meddelat beslut undergått viss jämkning, och antalet befattningshavare har nu upptagits i den nya personalförteckningen i enlighet med detta beslut.

I fråga om ingenjörspersonalen föreslås nya befattningar för 2 motoringenjörer, den ena vid Göta pansarlivgarde och den andra vid Bergslagens artilleriregemente, samt 2 signalingenjörer för Signalregementets kompanier i Kristianstad och Skövde. En av dessa befattningar anses böra hänföras till lönegraden MEO 24 och övriga tre till lönegraden MEO 21. Vid tygförvaltningsskolan beräknas, såsom i samband med behandlingen av fälttygkåren anmälts, skola tillkomma en ingenjörbefattning i lönegraden MEO 24.

Kostnaderna för avlöningar m. m. till den extra ordinarie personal, som sålunda beräknats skola finnas uppförd å personalförteckning för nästa budgetår, hava beräknats till omkring 4 600 000 kronor. Härtill böra emellertid, har departementschefen framhållit, läggas kostnaderna för avlöande av extra telefonister i lönegraden MEx 2, som äro erforderliga för betjänande av vissa växelbordsanläggningar vid truppförbanden, och dessa kostnader uppskattas till i runt tal 20 000 kronor. Vidare har departementschefen ansett sig böra beräkna ett belopp av 50 000 kronor för avlöning till extra tjänstemän, som anställas såsom vikarier för extra ordinarie personal.

I samband härmed har departementschefen anmält vissa av Kungl. Maj:t meddelade beslut om anställande av extra vaktmästare vid krigsskolan och av ett antal civila eldare, vilkas löneförmåner bestämts i form av arvode.

Delposten till extra ordinarie och extra tjänstemän har i enlighet med det föregående i avlöningsstaten för nästa budgetår ansetts böra upptagas till 4 670 000 kronor.

b) Bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Antalet bataljonsläkare vid fältläkarkåren föreslås för nästa budgetår ökat med en till 39. Delposten upptages dock med oförändrat belopp, 12 000 kronor.

c) Bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren.

Antalet bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren föreslås ökat med 2 till 8, och anslagsposten höjd med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

d) Betjäningpersonal m. fl.

Ifrågavarande delpost, som under innevarande år är upptagen med 27 000 kronor, föreslås för nästa budgetår höjd till 46 000 kronor.

e) Musikelever.

Antalet musikelever har beräknats skola ökas med 5 till 157, och medelsbehovet har beräknats till 57 000 kronor eller 2 000 kronor högre belopp än under innevarande budgetår.

f) Extra sjuksköterskor m. m.

Förevarande delpost har av departementschefen upptagits till förslagsvis 32 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande år innebär en minskning med 34 000 kronor, föranledd av förslaget om tillkomsten av nya extra ordinarie sjuksköterskebefattningar.

g) Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Medelsbehovet under denna delpost har för nästa budgetår beräknats till 150 000 kronor, innebärande en ökning med 97 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Ökningen är delvis föranledd av att kostnaderna för sådan extra personal, som erfordras på grund av periodiskt återkommande anhopning av arbetsuppgifter, avses skola bestridas av denna delpost i stället för av delposten till extra ordinarie och extra tjänstemän.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har sålunda av departementschefen beräknats till 5 095 000 kronor.

9. Avlöningar till civil handräckningspersonal.

Med hänsyn till tillkomsten under nästa budgetår av 25 civila remontskötare beräknas medelsbehovet under denna anslagspost behöva höjas med 100 000 kronor till 2 750 000 kronor..

10. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Enligt den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen utgå arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän med tillhoppa 200 160 kronor.

Departementschefen har anmält, att fortsatt utredning pågår rörande frågan om reglering av vissa militära arvoden. För nästa budgetår har departementschefen räknat med ett medelsbehov för ändamålet av 214 481 kronor, och därvid föreslagit ökat belopp för arvoden vid vissa utbildningsanstalter, medan vissa andra arvodesbelopp föreslagits skola indragas eller minskas. En närmare redogörelse i ämnet finnes intagen å s. 177—179 i propositionen nr 185.

11. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

För innevarande budgetår fastställd förteckning å arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, slutar å ett belopp av 827 308 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet under förevarande anslagspost till 836 855 kronor. Beträffande de föreslagna ändringarna i förhållande till innevarande budgetår har departementschefen hänvisat till särskild förteckning, och därjämte i propositionen nr 185 lämnat redogörelse för vissa ändringar (s. 179—181). Här må allenast framhållas, att någon ändring icke föreslagits i fråga om arvodena till hemvärnsområdesbefälhavarna.

12. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden.

Denna anslagspost, för innevarande budgetår 40 000 kronor, har för nästa budgetår ansetts kunna nedsättas till 24 000 kronor.

13. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskap.

Anslagsposten föreslås för nästa budgetår minskad med 10 000 kronor till 90 000 kronor.

14. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat.

Medelsbehovet under denna anslagspost har för nästa budgetår beräknats till 75 000 kronor mot 100 000 kronor för innevarande budgetår. Liksom under innevarande budgetår har det syntts departementschefen, att anställning å civilanställningsstat även under budgetåret 1944/45 bör enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser få, med hänsyn till de av beredskapsförhållandena föranledda svårigheterna vid samtliga försvarsgrenar att bevilja manskap tjänstledighet i civilanställningssyfte och till omläggningen av anställningstiden, medgivnas även i annan ordning än enligt i gällande avlöningsförfattningar givna föreskrifter. Vad som på förevarande område gällt under budgetåret 1943/44 bör sålunda få äga giltighet jämväl under nästa budgetår.

15. Rörligt tillägg.

För detta ändamål har departementschefen med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder funnit ett belopp av i runt tal 9 000 000 kronor (nu 8 301 532 kronor) erforderligt för nästa budgetår. Anslagsposten har emellertid för avjämnande av avlöningsstatens slutsumma beräknats till 9 009 564 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 har av departementschefen sålunda beräknats till 71 700 000 kronor.

Mot departementschefens förslag att i avlöningsstaten skall upptagas en ny anslagspost för avlöningar till vård- och ekonomipersonal har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Vad härefter angår det av departementschefen framlagda förslaget till personalförteckning för ordinarie tjänstemän ha motionsvis yrkats vissa ändringar.

Vidkommande först de likalydande motionerna I: 294 och II: 486 har i dessa yrkats, att beställningen för hemvärnschefen, vilken för närvarande är uppförd i lönegraden Ob 1, måtte från och med budgetåret 1944/45 uppflyttas till lönegraden Ob 3 eller Ob 2. Även enligt utskottets mening förefinnas numera skäl för att åt hemvärnschefen beredes högre löneställning. Hemvärnsorganisationen har nämligen blivit icke oväsentligt större än som beräknades vid dess tillkomst. Enligt vid innevarande års riksdag fattat beslut skall därjämte det särskilda driftvärn, som skall inrättas, ingå i hemvärnsorganisationen. Redan dessa förhållanden motivera enligt utskottets uppfattning, att hemvärnschefen uppflyttas i beställning över regementschefen. Härtill kommer, att särskilda krav måste ställas på hemvärnschefen med hänsyn till mångsidigheten i hans arbetsuppgifter. Beredandet åt hemvärnschefen av en högre ställning än den nuvarande är vidare ägnat att för hemvärnets män giva uttryck åt hemvärnets betydelse för landets försvar. Utskottet har på grund härav funnit sig böra i så måtto tillstyrka motionerna i ämnet, att utskottet föreslår uppflyttning av beställningen för hemvärnschefen från lönegraden Ob 1 till lönegraden Ob 2, d. v. s. till samma lönegrad som den för truppslagsinspektörer vid armén och för ställföreträdande militärbefälhavare m. fl. gällande.

Vad därefter angår det i de likalydande motionerna I: 296 och II: 485 gjorda yrkandet, att den för avdelningschefen vid arméinspektionens trängavdelning avsedda överstebeställningen måtte uppflyttas från lönegraden Oa 6 till lönegraden Ob 1, vill utskottet erinra, att denna fråga var föremål för riksdagens prövning senast år 1943 i anledning av då väckta motioner och att riksdagen därvid fann frågan böra bliva föremål för ny prövning av Kungl. Maj:t. Då departementschefen därefter haft frågan under omprövning men funnit sig fortfarande förhindrad tillstyrka befattningens uppflyttning till högre lönegrad med hänsyn till, bland annat, att frågan om arméledningens organisation inom en nära framtid avses bliva föremål för ytterligare överväganden på grundval av vunna erfarenheter, kan utskottet icke nu tillstyrka motionerna i fråga.

I motionerna I: 297 och II: 483 har på anförda skäl yrkats, att fälttygmästaren måtte uppflyttas från lönegraden Oa 6 till lönegraden Ob 1. Jämväl denna fråga har varit föremål för 1943 års riksdags prövning i anledning av då väckt motion utan att föranleda någon riksdagens åtgärd. Med hänsyn härtill och till de skäl, som förestavat departementschefens ståndpunkts-tagande till det av arméförvaltningen därefter framlagda förslaget om löne-reglering för denne befattningshavare, har utskottet funnit sig icke kunna nu tillstyrka motionerna, oaktat utskottet finner vissa skäl tala för den av motionärerna föreslagna lönegradsuppflyttningen.

Det i motionerna I: 289 och II: 468 framlagda förslaget om att för chefen

för arméhundskolan skall upptagas en beställning för alternativt major eller kapten (ryttmästare) i stället för den nuvarande beställningen för kapten (ryttmästare) har även varit föremål för departementschefens övervägande med anledning av ett av vederbörlig myndighet framlagt förslag av samma innebörd som det nu motionsvis framställda. Enligt utskottets mening tala goda skäl till förmån för motionärernas förslag, särskilt det förhållandet att hundskolan fått en väsentligt större omfattning och betydelse än vad som förutsågs, då löneställningen för skolans chef bestämdes vid 1942 års riksdag. Utskottet är emellertid det oaktat icke berett att nu föreslå riksdagen frångå 1942 års försvarsbeslut i denna del men förutsätter, att frågan om skolchefens löneställning blir föremål för förnyat övervägande i samband med medelsäskandena för nästa budgetår. Utskottet finner sig därför böra för närvarande avstyrka motionärernas förslag.

Utskottet har sålunda funnit sig icke böra i anledning av de väckta motionerna föreslå riksdagen vidtaga annan ändring i den av departementschefen föreslagna personalförteckningen för ordinarie tjänstemän, än att beställningen för hemvärnschef upptages i lönegraden Ob 2. Då departementschefens förslag till ändringar i personalförteckningen ifråga i förhållande till den för innevarande budgetår gällande i huvudsak äro en följd av det successiva genomförandet av 1942 års försvarsbeslut och 1943 års beslut i fråga om organisationen av försvarets förvaltningsmyndigheter, har utskottet funnit sig böra tillstyrka desamma.

Utskottet har icke haft något att erinra mot vad departementschefen anfört i fråga om avlöningsförmåner för underofficerare och underbefäl på aktiv stat vid samtliga försvarsgrenar, vilka kommenderas till officersutbildning, eller mot fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser ifråga om dels löneklassplacering för personal, som kan komma att överflyttas till aktiv stat i samband med tillsättandet av de vid de olika försvarsgrenarna under budgetåret 1944/45 nytillkommande officers- och underofficersbeställningarna, dels ock beredande av anställning på civilanställningsstat för visst fast anställt manskap.

Vidkommande därefter det i motionerna I: 52 och II: 112 gjorda yrkandet rörande förhöjda årsarvoden till hemvärnsområdesbefälhavarna, finner utskottet, att dessa arvoden, som enligt beslut av 1942 års riksdag under nuvarande förhållanden utgå med 100 kronor i områden med högst 100 hemvärnsmän, med 150 kronor i områden med över 100 och högst 300 hemvärnsmän samt med 200 kronor i områden med över 300 hemvärnsmän, äro väl låga. Det har nämligen visat sig vara förenat med svårigheter att numera få de lämpligaste hemvärnsmännen att emottaga förordnande såsom hemvärnsområdesbefälhavare. På grund härav får utskottet i anledning av motionerna föreslå riksdagen, att arvodena under nästa budgetår höjas med 50 procent och alltså under nuvarande förhållanden utgå med respektive 150, 225 och 300 kronor. Härav föranledda merkostnader böra, liksom de merkostnader som följa av att de nu utgående arvodena överstiga de för freds-

tid bestämda, bestridas i samma ordning som övriga beredskapsutgifter. Någon höjning av det av departementschefen under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknade beloppet är sålunda icke erforderlig. I vad motionerna avse en höjning av jämväl de för fredstid fastställda arvodesbeloppen anser sig utskottet icke böra tillstyrka motionärernas yrkande. Utskottet har nämligen anledning förutsätta, att denna fråga efter återgång till fredsförhållanden kommer att bli föremål för övervägande av Kungl. Maj:t.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt i skilda avseenden under arméns avlöningsanslag föreslagit har utskottet funnit sig böra tillstyrka.

Under återopande av det anförda, får utskottet, som ansett, att bemyndigande bör lämnas Kungl. Maj:t att, liksom för innevarande budgetår skett, i staterna vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga, hemställa,

I. att riksdagen må

a) med avslag å motionerna I: 296 och II: 485, I: 297 och II: 483 ävensom I: 289 och II: 468 samt i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 294 och II: 486, med den ändringen att beställningen för hemvärnschefen skall hänföras till lönegraden Ob 2, för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid armén, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock att Kungl. Maj:t må i nämnda förteckningar vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela ej mindre särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 och den 30 juni 1943 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar budgetåren 1942/43 och 1943/44, än även de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angivna grunder utfärda bestämmelser om placering i löneklass och beräkning av tid för uppflyttning till högre löneklass för personal, som i anslutning till föreliggande förslag om befälskadrens utökning må komma att överflyttas från

övergångsstat, reservstat och reserv till officers- och underofficersbeställningar på aktiv stat vid försvarsväsendet;

d) medgiva, att anställning å civilanställningsstat enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser må under budgetåret 1944/45 medgivas dels manskap, som avgått från beställning på aktiv stat med utgången av anställningsåret 1938/39 eller senare anställningsår och därvid erhållit anställning å civilanställningsstat (motsvarande) men som på grund av rådande förhållanden måst i särskild ordning tagas i anspråk för militär-tjänstgöring och till följd därav icke kunnat beredas tjänstledighet i civilanställningssyfte, dels ock manskap, som i omedelbar anslutning till anställning på aktiv stat innehaft anställning över stat och som i övrigt uppfyller fordringarna för anställning på civilanställningsstat;

e) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 46 400 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 50 000
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, <i>förslagsvis</i>	» 100
4. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 5 725 000
5. Avlöningar till fänrikar, <i>förslagsvis</i>	» 1 290 000
6. Avlöningar till volontärer över stat, <i>förslagsvis</i>	» 740 000
7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i>	» 3 280 000
8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :	
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 4 670 000
b) bataljonsläkare vid fältläkarkåren, <i>förslagsvis</i> ..	» 120 000
c) bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren, <i>förslagsvis</i>	» 20 000

d) betjäningpersonal m. fl., <i>förslagsvis</i>	kronor	46 000	
e) musikelever	»	57 000	
f) extra sjuksköterskor m. m., <i>förslagsvis</i>	»	32 000	
g) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	»	150 000	kronor
9. Avlöningar till civil handräckningspersonal	»	2 750 000	
10. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	»	214 481	
11. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	»	836 855	
12. Stipendier för underlättande av officers- rekryteringen i Boden, <i>förslagsvis</i>	»	24 000	
13. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt in- delt manskap, <i>förslagsvis</i>	»	90 000	
14. Avgånget manskaps anställning å civil- anställningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	75 000	
15. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 009 564	
		<u>Summa kronor</u>	75 580 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	3 880 000
	<u>Nettoutgift kronor</u>	71 700 000

f) till *Armén*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 71 700 000 kronor.

II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 52 och II: 112 besluta, att under rådande beredskapsförhållanden årsarvodena till hemvärnsområdesbefälhavarna från och med budgetåret 1944/45 skola förhöjas till 150 kronor i områden med högst 100 hemvärnsmän, till 225 kronor i områden med över 100 och högst 300 hemvärnsmän samt till 300 kronor i områden med över 300 hemvärnsmän.

23:o) **Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 16), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén*: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 520 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 187) föreslagit riksdagen att till *Armén*: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kronor.

I riksstaten för innevarande år är förevarande anslag uppfört med ett belopp av 500 000 kronor, och i 1942 års försvarsbeslut har anslaget beräknats till 528 000 kronor under uppsättningsperioden och till 550 000 kronor vid genomförd organisation.

För nästa budgetår har departementschefen räknat med minskat medelsbehov under detta anslag dels på grund av den minskning av manskapskadern, som blir en följd av införande av långtjänstunderbefälsbeställningar och av att vissa civila befattningar skola inrättas i stället för manskapsbeställningar, dels ock på grund av omläggning av manskapsrekryteringen. I sistnämnda hänseende har departementschefen hänvisat till en i propositionen nr 185 (s. 39—42) lämnad redogörelse för ett av 1942 års civilanställningssakkunniga avgivet betänkande med förslag rörande manskapsrekryteringen och civilanställningsorganen m. m. Av denna redogörelse inhämtas i huvudsak följande.

Enligt de sakkunnigas förslag i fråga om manskapsrekryteringen skola förbandens egna rekryteringsorgan, rekryteringsofficerarna, bibehållas med i huvudsak samma uppgifter som hittills. Dessa organ skola dock endast i begränsad utsträckning bedriva rekryteringspropaganda. Denna skall i stället i huvudsak omhänderhavas av den centrala civilanställningsbyrån, varigenom konkurrens mellan olika förband förhindras. Rekryteringsombuden skola avskaffas, och i stället skall arbetsförmedlingen i högre grad än tidigare tagas i anspråk. Anställningssökande skall erhålla ersättning med en krona för varje dag, varunder antagningsprövning pågår. Särskilda anordningar skola vidtagas för att få till stånd utjämning av antalet sökande mellan olika förband. Denna utjämning skall omhänderhavas av civilanställningsbyrån. Till följd av att civilanställningsbyrån avses skola omhänderhava de väsentliga uppgifterna i fråga om rekryteringspropagandan fordras, att medel ställas till byråns förfogande för bestridande av de därmed förenade kostnaderna. Vidare måste till följd av de tillkomna arbetsuppgifterna personalen vid byrån ökas. Samtidigt som sålunda kostnaderna för byråns verksamhet ökas, minskas emellertid försvarsgrenarnas kostnader för rekryteringen. De sakkunniga beräknade den erforderliga höjningen av anslagen under civilanställningsbyrån till 66 000 kronor, därav 9 000 kronor för personalkostnader, 3 000 kronor för rekryteringsbroschyr, 2 000 kronor för rekryteringsblanketter, 1 000 kronor för resekostnader, 1 000 kronor för övriga kostnader, 40 000 kronor för annonser samt 10 000 kronor för annan propaganda. Minskningen av de tre försvarsgrenarnas anslag till rekryteringskostnader kunde uppskattas till samma belopp, 66 000 kronor, därav 36 000 kronor på arméns, 20 000 kronor på marinens och 10 000 kronor på flygvapnets rekryteringsanslag.

Med hänsyn till sambandet mellan de föreslagna formerna för rekryteringsarbetet å ena sidan och civilanställningsorganen å den andra och jämväl till angelägenheten av att dessa organ vore färdigorganiserade och i verksamhet, då den förstärkta försvarsberedskapen komme att upphöra, hade de sakkunniga även framlagt förslag rörande civilanställningsorganens organisation.

I de över de sakkunnigas utredning och förslag avgivna utlåtandena hade de sakkunnigas förslag så gott som enhälligt tillstyrkts. Avvikande mening hade endast anförts av chefen för flygvapnet.

Departementschefen har för egen del uttalat, att det vore hans avsikt att så snart sig göra låter för Kungl. Maj:t framlägga förslag till omorganisation av manskapsrekryteringen i huvudsaklig anslutning till vad de sakkunniga förordat och att detta i och för sig vore en fråga av beskaffenhet att kunna prövas och genomföras av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan. I tekniskt avseende inverkade förslaget genomförande emellertid på de anslag, varifrån kostnaderna för rekryteringsverksamheten bestridas.

Frågan om den lämpligaste formen för civilanställningsverksamheten syntes departementschefen böra prövas först sedan 1942 års civilanställningssakkunniga avgivit sitt slutliga betänkande rörande civilanställningens ordnande. I avvaktan därpå borde civilanställningsbyrån bestå i nuvarande form och erforderlig personalförstärkning för civilanställningsverksamheten lämpligen tillhandahållas av statens arbetsmarknadskommission, inom vilken civilanställningsbyrån sedan år 1940 är inordnad.

Mot vad de sakkunniga anfört rörande kostnaderna vid genomförandet av berörda omorganisation av manskapsrekryteringen hade departementschefen intet att erinra. De tre försvarsgrenarnas anslag till rekryteringskostnader syntes sålunda böra minskas, arméns med 36 000 kronor, marinens med 20 000 kronor och flygvapnets med 10 000 kronor. Vidare borde anslagen till centrala civilanställningsbyrån ökas med samma belopp, 66 000 kronor, därav 9 000 kronor för bestridande av kostnader för personalförstärkning borde tillföras av löningsanslaget och återstående 57 000 kronor omkostnadsanslaget.

Under anslaget till rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. vid armén har departementschefen med erinran om den sålunda lämnade redogörelsen för den avsedda omläggningen av bestyret med manskapsrekryteringen ansett det av arméförvaltningen för nästa budgetår beräknade anslagsbeloppet, 520 000 kronor, kunna minskas med 36 000 kronor. På grund av förenämnda ändring i fråga om manskapskaderns sammansättning har departementschefen funnit en minskning möjlig med 62 000 kronor. Departementschefen har sålunda funnit medelsbehovet kunna beräknas till, i avrundat tal, 420 000 kronor.

Utskottet.

Då departementschefen anmält sin avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om manskapsrekryteringsordnande i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som avgivits av 1942 års civilanställningssakkunniga, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att för civilanställningsbyrån beräknas ökade anslag i syfte att byrån skall kunna åläggas i nämnda förslag angivna ökade uppgifter i fråga om manskapsrekryteringen. Härom gör utskottet hemställan under vederbörliga punkter i det följande. Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit under rubriken Manskapsrekryteringen m. m. har icke givit utskottet anledning till någon erinran.

Medelsbehovet för nästa budgetår under nu förevarande anslag har av departementschefen beräknats under hänsynstagande till dels förenämnda avsedda omläggning av manskapsrekryteringen, dels ock den minskning av manskapskadern, som blir en följd av inrättandet av långtjänstunderbefälsbeställ-

ningar och vissa nya civila befattningar vid armén. Mot den sålunda verkställda beräkningen av anslaget har utskottet icke funnit något att erinra.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

24:o) **Armén: De värnpliktigas avlöning.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t, fjärde huvudtiteln (punkt 18), föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: De värnpliktigas avlöning för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 18 400 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 187—190) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 18 350 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 19 500 000 kronor.

Med utgångspunkt från 14 344 370 tjänstgöringsdagar för värnpliktiga har anslaget, i vad avser penningbidrag, uppskattats till, i runt tal, 16 550 000 kronor.

I detta belopp ingå emellertid icke penningbidrag till vapenfria värnpliktiga, för vilka antalet tjänstgöringsdagar beräknats till 70 000. De på dessa värnpliktiga belöpande penningbidragen hava beräknats till 80 000 kronor. För ifrågavarande värnpliktiga komma framdeles att uppstå vissa kostnader i samband med prövning av ansökningar om tillstånd till vapenfri tjänst. Jämlikt 1943 års riksdags beslut (proposition nr 18 och riksdagens skrivelse nr 91) skola nämligen tillsättas särskilda utredningsmän för att biträda vid sådan prövning. Genom beslut den 17 december 1943 har Kungl. Maj:t förordnat utredningsmän samt därvid föreskrivit, bland annat, att ersättning skall utgå dels med sex kronor för varje prövad värnpliktig, dels ock för havda resekostnader och erforderliga andra eventuella utgifter i samband med prövningsförrättning. Härav föranledda kostnader ha föreskrivits skola, i den mån de belöpa på tiden intill den 1 juli 1944, bestridas från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter. Det torde, framhåller departementschefen, ligga i sakens natur, att nämnda anslag icke bör fortsättningsvis anlitas för detta ändamål. Då särskilt anslag för ändamålet knappast synes böra äskas och förevarande anslag till de värnpliktigas avlöning icke torde böra för ändamålet anlitas, lärer det, fortsätter departementschefen, ligga närmast till hands, att berörda kostnader för ersättning åt angivna utredningsmän bestridas från förslagsanslaget till inskrivnings- och färdkostnader vid armén. Det framhålles, att vapenfria värnpliktiga endast i enstaka fall full-

göra tjänstgöring vid marinen och flygvapnet. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, synes departementschefen föreskrifter få meddelas om dylik medelsdisposition. Beslut i överensstämmelse härmed lärer icke påverka beräkningen för nästa budgetår av sistnämnda anslag.

Kostnaderna för premier till värnpliktiga hava beräknats till 1 730 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet med det ovan anförda uppgå till, i avrundat tal, 18 350 000 kronor.

Utskottet.

Med erinran att riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts proposition nr 149 angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga m. m., som i huvudsak innebär, att för närvarande gällande provisoriska bestämmelser skola definitivt fastställas, tillstyrker utskottet den verkställda beräkningen av de värnpliktigas avlöningsanslag. Såsom departementschefen framhållit komma vissa kostnader att uppstå i samband med prövning av ansökningar om tillstånd till vapenfri tjänst. I enlighet med 1943 års riksdags beslut har Kungl. Maj:t nämligen tillsatt särskilda utredningsmän för att biträda vid sådan prövning. De i samband med prövningsförrättningarna uppkommande kostnaderna hava hittills bestritts från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Mot departementschefens förslag att ifrågavarande kostnader i stället böra gäldas från anslaget till inskrivnings- och färdkostnader vid armén har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 18 350 000 kronor.

Tygmateriel m. m.

25:o) **Armén: Uppförande av vissa baracker i Visby.** Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 190) att till Armén: Uppförande av vissa baracker i Visby för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 132 000 kronor.

Utskottet.

I utlåtande denna dag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret tillstyrker utskottet medelsanvisning för iordningställande av expeditionsbyggnad för VII. militärbefälsstaben. Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag, som avser anvisande av medel för uppförande av vissa baracker, i vilka den centrалdispensär, som nu finnes inrymd i den för nämnda expeditionsbyggnad avsedda fastigheten, skall komma att beredas utrymme.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Uppförande av vissa baracker i Visby* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 132 000 kronor.

Bidrag och understöd.

26:o) **Armén: Bidrag till badinrättning i Boden.** Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 190—194) att till Armén: Bidrag till badinrättning i Boden för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

För ordnande av den i Boden för den militära personalen och för stadens befolkning aktuella badhusfrågan har 1942 års militära reparationstjänstutredning, som utrett frågan, anvisat två utvägar. Enligt det ena alternativet skulle staden erhålla bidrag med 250 000 kronor för uppförande av ett eget badhus jämte simhall, vilket vissa tider skulle få disponeras av militär personal. Anläggningen skulle inrymma en simhall av storleken 25 × 10 meter, 2 basturum, 2 omklädnadsrum med sammanlagt 150 omklädnadsplatser samt två tvagningsrum. Anläggningskostnaderna ha av utredningen beräknats till 650 000 kronor och av staden till 750 000 kronor. Enligt det andra alternativet skulle ett utslutande för militärt bruk avsett badhus uppföras för en av utredningen till 425 000 kronor beräknad engångskostnad. Bägge alternativen förutsätta, att badanläggningen förlägges intill den beslutade statliga tvättanstalten med utnyttjande av dess värmecentral, vilket funnits medföra ekonomiska fördelar. Bodens stadsfullmäktige ha alternativt föreslagit uppförande av en militär badinrättning, som vissa tider skulle få disponeras av civilbefolkningen.

Departementschefen, som ansett behov ur både civil och militär synpunkt föreligga av ett varmbadhus med simhall i Boden, har funnit rimligt att statsverket i sin mån medverkar för att tillgodose detta behov. Departementschefen har funnit det ur allmän synpunkt vara att föredraga att en gemensam badinrättning, så anordnad att den tillgodoser både militära och civila behov, kommer till stånd. Departementschefen har i princip biträtt reparationstjänstutredningens förslag att statens medverkan begränsas till medgivande av ett engångsbidrag för uppförande av ett civilt badhus, avsett jämväl för militär personal och drivet i kommunal regi, och till utgivande av ersättning för de bad, som tillhandahållas den militära personalen.

Statens bidrag till engångskostnaderna synes departementschefen kunna bestämmas till 300 000 kronor, vilket belopp anses böra uppföras å fjärde huvudtiteln. Vid närmare förhandlingar med staden har framkommit, att staden är beredd att utan särskild ersättning utöver nyssnämnda bidrag tillhandahålla tomtmark.

Vad beträffar bestridandet av de årliga driftskostnaderna har utredningen framlagt vissa beräkningsgrunder, vilka skulle leda till att kostnaden för bad komme att för statsverket — liksom för kommunen — bliva lägre vid en gemensam än vid separata sådana anläggningar. Då departementschefen ansett, att statsverket — i likhet med kommunen — bör erhålla de ekonomiska fördelar, som samdriften möjliggör, har departementschefen funnit de av reparationstjänstutredningen förordade beräkningsgrunderna vara att föredraga. Vid fortsatta förhandlingar med staden har enighet uppnåtts rörande sådan beräk-

ning av priset för militära bad, att detta vid tillämpning av 1939 års prisnivå komme att uppgå till omkring 21 öre per bad. Med hänsyn till att kostnaderna för de militära baden härigenom skulle något understiga självkostnaderna vid en enbart för militära behov byggd badinrättning har departementschefen icke haft något att erinra mot den använda beräkningsgrunden.

Departementschefen förutsätter, att anläggningen skall förläggas i anslutning till den blivande statliga tvättanstalten i Boden. Det synes departementschefen av ekonomiska skäl lämpligt, att badanläggningen utföres samtidigt med tvättanstalten.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att frågan om varmbadhus i Boden tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Med anledning av motioner vid föregående års riksdag framhöll utskottet, som icke fann tillfredsställande, att en garnison av Bodens storlek vore i avsaknad av varmbadhus, önskvärdheten av att denna fråga bragtes till sin lösning.

Utskottet vill uttala sin tillfredsställelse över att förslag i ärendet nu förelagts riksdagen. Enligt förslaget skulle statens medverkan begränsas till medgivande av ett engångsbidrag för uppförande av ett civilt badhus, avsett jämväl för militär personal och drivet i kommunal regi, och till utgivande av ersättning för de bad, som tillhandahållas den militära personalen. Utskottet kan i princip ansluta sig till detta förslag. Mot det föreslagna engångsbidraget, 300 000 kronor, har utskottet icke något att erinra och tillstyrker, att ett anslag av motsvarande storlek anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Ej heller synes något vara att invända mot de av departementschefen förordade grunderna för beräkningen av de årliga driftskostnaderna. Utskottet förutsätter i likhet med departementschefen, att anläggningen förlägges i anslutning till den blivande statliga tvättanstalten i Boden. Vad departementschefen i övrigt i ärendet anfört har utskottet lämnat utan erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till badinrättning i Boden* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

MARINEN.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

27:o **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 62), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 31 700 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 195—230) föreslagit riksdagen att

dels för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid marinen ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid marinen, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	23 300 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, förslagsvis	»	11 300
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, förslagsvis	»	100
4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, förslagsvis	»	845 000
5. Avlöningar till fänrikar, förslagsvis	»	470 000
6. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, förslagsvis	»	580 000
7. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis:		
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, förslagsvis	kronor	870 000
b) viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren, förslagsvis	»	165 000
c) betjäningsspersonal m. fl., förslagsvis	»	20 000
d) musikelever	»	13 320
e) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., förslagsvis	»	47 000
8. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	»	169 427
9. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	724 219
10. Sjötillägg m. m., förslagsvis	»	825 000
11. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, förslagsvis	»	80 000
12. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	3 854 634
	<u>Summa kronor</u>	<u>31 975 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	»	575 000
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>31 400 000</u>

dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 31 400 000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är marinens avlöningsanslag uppfört med ett belopp av 29 000 000 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet under anslaget under samma anslags- och delposter som för innevarande budgetår med tillägg av en anslagspost för avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

Vid sina anslagsberäkningar för budgetåret 1944/45 har marinförvaltningen utgått från planelig utökning av organisationen för såväl flottans som kustartilleriets del. Utan att taga ställning till de särskilda enheternas utbyggnad under nästa budgetår har departementschefen vid avvägningen av marinens anslagsbehov ansett sig kunna i huvudsak lägga de av marinförvaltningen framlagda beräkningarna rörande organisationens omfattning till grund.

I fråga om de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för marinen inhämtas av propositionen i huvudsak följande.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

För nästa budgetår ifrågasättes i fråga om *amiralitetet* ingen annan ändring i förhållande till innevarande budgetår än att den för chefen för marinförvaltningen avsedda beställningen i anledning av ämbetsverkets omorganisation bör avföras från personalförteckningen, enär dess innehavare överförs å övergångsstat. Kostnaderna för avlöning till ifrågavarande beställningshavare ha synts böra utgå från marinens anslag till avlöningar till personal å övergångsstat.

För *marindistriktens* del har departementschefen icke föreslagit någon ändring.

Vad angår *flottans* personalstater har departementschefen inledningsvis berört 1942 års försvarsbesluts beräkningar rörande personalbehovet vid genomförd organisation.

De i 1942 års beslut gjorda personalberäkningarna förutsattes endast vara vägledande vid planläggningen rörande rekrytering m. m., enär tillkomsten av nya fartyg kunde medföra rubbningar i beräkningarna. Kadrens omfattning skulle därför fastställas för varje budgetår. Med hänsyn till de förändringar i de ursprungliga beräkningarna rörande fartygsbeståndets omfattning, som inträtt i olika avseenden, har departementschefen ansett erforderligt med en översyn av de i försvarsbeslutet framlagda personalberäkningarna för flottan. Nya preliminära personalbehovsberäkningar hava också verkställts.

Enligt en inom marinstaben upprättad, den 28 januari 1944 dagtecknad promemoria kunna personalsstaterna för budgetåret 1946/47 beräknas understiga de i försvarsbeslutet beräknade med — förutom 3 fänrikar — 1 kommandörkapten av 2. graden, 5 kaptener, 6 löjtnanter, 26 flaggunderofficerare, 62 underofficerare av 2. graden, 3 högbåtsmän, 32 furirer och 145 meniga. Beräkningarna, vilka närmast varit avsedda att klargöra behovet av stat-

ökningar för nästa budgetår, måste, framhåller departementschefen, betraktas såsom i flera avseenden preliminära. Utredningarna rörande personalbehovsberäkningarna anses därför böra fullföljas av de marina myndigheterna under beaktande av såväl fredsbehovet som angelägenheten av att en ur befördringssynpunkt lämplig avvägning av beställningarna inom olika grader erhålles.

För nästa budgetår har departementschefen föreslagit följande ändringar i flottans personalstater. För kommandörkaptener av 1. graden beräknas 2 nya beställningar, avsedda för befattningarna såsom chef för Göteborgs örlogsstation och såsom chef för en av sjömanskårens avdelningar i Karlskrona. Antalet beställningar för kommandörkaptener av 2. graden föreslås ökat med 3, av vilka två avses för kompanichefer vid Stockholms och Karlskrona örlogsstationer, medan den tredje avses för förste flaggadjutanten i chefens för kustflottan stab. Vidare har departementschefen i personalförteckningen upptagit nya beställningar för 5 kaptener, 6 löjtnanter, 10 förvaltningsunderofficerare, 24 flaggunderofficerare, 30 underofficerare av 2. graden, 4 högbåtsmän, 86 furirer och 1 korpral. Av de befintliga beställningarna för meniga anses 800 böra avses för korpraler under tre månader av budgetåret. I fråga om de nya beställningarna för förvaltningsunderofficerare förutsätter departementschefen, att desamma icke skola få tillsättas förrän Kungl. Maj:t därtill lämnat särskilt medgivande. Antalet flaggkorpraler, som komma att kvarstå under nästa budgetår, beräknas till 15. Så länge flaggkorpralsbeställningar finnas besatta avses ett motsvarande antal beställningar för underofficerare av 2. graden skola hållas vakanta.

För den beslutade musikkåren vid Göteborgs örlogsstation inrättas en musikdirektörsbeställning i lönegraden Oa 2. Övrig för kåren erforderlig personal har i förslaget till personalförteckning upptagits bland flottans underofficerare och manskap.

För *kustartilleriet* har departementschefen räknat med nya beställningar för 2 överstelöjtnanter, 2 majorer, 7 kaptener, 7 löjtnanter, 3 förvaltningsunderofficerare, 13 flaggunderofficerare och 29 underofficerare av 2. graden. Antalet kvarstående flaggkorpraler har beräknats till 1. De nya förvaltningsunderofficersbeställningarna avses icke skola få tillsättas utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande.

Antalet manskapsbeställningar har beräknats på sätt i propositionen nr 143 angående inrättande av långtjänstunderbefäl angivits. Med hänsyn till att vicekorpralsgraden införts vid kustartilleriet ha beställningshavarna i lönegraden Ma 1 i förslaget till personalförteckning betecknats såsom vicekorpraler och meniga.

Vad angår *mariningenjörkåren* har departementschefen — i avvaktan på ingenjörutredningens förslag — icke funnit sig kunna tillstyrka andra förändringar med avseende å mariningenjörkårens organisation än som med hänsyn till tjänstens krav måste anses såsom oavvisliga. På grund härav har departementschefen ansett ökningen böra — ehuru myndigheterna framställt förslag om inrättande av flera nya beställningar — begränsas till att avse 4 nya

beställningar för specialingenjörer av 3. graden. Vidare förordas ett utbyte av en beställning för marindirektör av 2. graden mot en beställning för specialingenjör av 1. graden, vilket utbyte icke medför någon kostnadsökning. De nya beställningarna för specialingenjörerna avses icke skola tills vidare till sättas med ordinarie innehavare.

I fråga om *marintendenturkåren* har departementschefen icke ansett sig böra — trots förslag därom från marinförvaltningen och militära expeditionstjänstkommittén, vilken haft att verkställa utredning rörande marinintendenturkårens framtida omfattning och organisation — föreslå några ändringar, enär ytterligare utredning rörande kåren befunnits erforderlig.

Under *marinlökarkåren* har departementschefen räknat med dels en ny beställning för marinläkare av 1. graden, sjukhusläkare, i lönegraden Ca 26, vilken beställning är avsedd skola tillsättas i samband med omorganisationen av sjukhusvården i Karlskrona, dels ock en ny beställning för marinläkare av 1. graden i lönegraden Ca 22, avsedd för en biträdande läkare vid Karlskrona kustartilleriregemente. En beställning för marinläkare av 1. graden i lönegraden Ca 24, avsedd för marinens sjukhus i Karlskrona och sedan flera år vakant, har ansetts böra utgå ur personalförteckningen.

För *marinens sjukhus i Karlskrona* upptagna beställningar för 1 maskinist i lönegraden Ca 12 och 1 eldare av 1. klassen i lönegraden Ca 7 beräknas vid sjukhusets nedläggande skola utnyttjas av flottans sjömansskola, som avsetts skola taga sjukhusbyggnaden i anspråk.

Under rubriken *marinens poliskår* har departementschefen anmält, att 1939 års polisutredning den 5 februari 1944 avgivit utlåtande rörande frågan om en omorganisation av marinens poliskår, och lämnat en redogörelse för innehållet i utlåtandet, vilket för närvarande är föremål för remissbehandling. Departementschefen har ansett det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter verkställd prövning av utredningens förslag besluta om återbesättande av de marinens poliskår tillhörande beställningarna.

Under *vissa utbildningsanstalter* har departementschefen beräknat den personal, som i innevarande budgetårs personalförteckning upptagits under rubriken Marinens fasta undervisningsverk.

Medelsbehovet för löner samt för i avlöningsreglementena omförmälda fasta lönetillägg och särskilda ersättningar till de ordinarie tjänstemännen har av departementschefen ansetts böra i avlöningsstaten upptagas med ett belopp av, i avrundat tal, 23 300 000 kronor.

2. Avlöningar till personal å avgångsstat.

Medelsbehovet under förevarande anslagspost har av departementschefen för nästa år beräknats till 11 300 kronor.

3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat.

Enär ingen beställningshavare inom marinen ännu överförs till disponibilitetsstat, har departementschefen beräknat förevarande anslagspost till ett allenast formellt belopp av 100 kronor.

4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

För nästa budgetår har departementschefen räknat med en ökning av antalet arvodesbefattningar å marinens personalförteckning med 2 befattningar för officerare i löneklass Oa 10 och 6 befattningar för underofficerare i löneklass UO 7. Av officersbefattningarna avses en för marinförvaltningens sanitetsavdelning och marinöverläkarens expedition samt en för Västkustens marindistrikt. Av underofficersbefattningarna avses en för Norrlandskustens marindistrikt i samband med inrättande av egen truppregistreringsmyndighet för Härnösands kustartilleridetachment, två för Ostkustens marindistrikt och återstående tre för Västkustens marindistrikt. Därjämte har departementschefen föreslagit flyttning av en arvodesbefattning för underofficer från Sydkustens marindistrikt till sjömansskolan och en från marinens sjukhus i Karlskrona till Sydkustens marindistrikt.

Kostnaderna för löner till pensionerad personal i arvodesbefattning ha för nästa budgetår beräknats till i runt tal 845 000 kronor. Å avlöningsstatens inkomstittel beräknas pensionsmedlen till ett belopp av 575 000 kronor. Därest samtliga arvodesbefattningar vore besatta med från aktiv stat pensionsavgången personal, vilket icke låtit sig göra, skulle inkomsterna av pensionsmedel hava kunnat uppskattas till 650 000 kronor.

5. Avlöningar till fänrikar.

Medelsbehovet under denna anslagspost har för nästa budgetår beräknats till i runt tal 470 000 kronor, därvid fänrikarnas antal uppskattats till 125.

6. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

Departementschefen har för nästa budgetår räknat med, att antalet extra ordinarie köks- och servisbiträden kommer att uppgå till 235, och kostnaderna för avlöningar till dessa hava upptagits till ett belopp av 450 000 kronor.

För tillfälligt anställande av köks- och servisbiträden har departementschefen räknat med ett medelsbehov av 100 000 kronor.

Vidare har departementschefen under denna anslagspost räknat med att 16 sjukvårdsbiträden skola anställas vid marinens sjukvårdsinrättningar. Kostnaderna för dessa hava uppskattats till 30 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslagspost har alltså av departementschefen beräknats till 580 000 kronor.

7. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

a) Extra ordinarie och extra tjänstemän.

Ifrågavarande delpost är för innevarande budgetår uppförd med ett belopp av förslagsvis 800 000 kronor. För nästa budgetår har departementschefen beräknat motsvarande kostnader till förslagsvis 885 000 kronor. De av departementschefen föreslagna ändringarna i personalförteckningen innebära i huvudsak följande.

För *marinstaben* tillkomma 2 telefonvakter av 1. klass i lönegraden MEo 4, 2 telefonvakter av 2. klass i MEo 2, 1 maskinist av 2. klass i MEo 8 och 2 eldare av 2. klass i MEo 5.

Vid *marinläkarens expedition* upptages ett kontorsbiträde i lönegraden MEo 4.

Under rubriken *Norrlandskustens marindistrikt* uppföras för Härnösands kustartilleridetachment, i enlighet med vad i försvarsbeslutet förutsatts, befattningar för 1 maskinist av 2. klass i lönegraden MEo 8, 1 husmoder av 2. klass i MEo 6, 1 eldare av 2. klass i MEo 5 och 1 kontorsbiträde i MEo 4.

Vid *Ostkustens marindistrikt* tillkomma följande nya befattningar, nämligen 1 sjuksköterska i lönegraden MEo 7, avsedd för Stockholms örlogsstation, 2 telefonvakter, varav en i MEo 4 och en i MEo 2, vilka skola tjänstgöra vid Hårsfjärdens depå, samt 1 kontorsbiträde i MEo 4, avsett för Vaxholms kustartilleriregemente.

För *Gotlands marindistrikt* beräknas ytterligare 1 befattning för eldare av 2. klass i lönegraden MEo 5.

Vid *Sydskustens marindistrikt* har en kanslibiträdesbefattning, placerad vid marindistriktsstaben, uppflyttats till kontoristbefattning, och 2 förmänsbefattningar av 1. klass i lönegraden MEo 7 anses böra tillkomma för placering vid Karlskrona örlogsstation. För Blekinge kustartilleriförsvar ha upptagits vissa nya befattningar.

För *Västskustens marindistrikt* beräknas viss för Älvsborgs fästning avsedd maskinistpersonal, och därjämte hava två befattningar ändrats.

Vid *vissa utbildningsanstalter*, nämligen sjökrigsskolan och sjömansskolan, beräknas nya befattningar för 1 eldare av 2. klass i lönegraden MEo 5 respektive för 2 vaktmästare i MEo 5, 1 kontorsbiträde i MEo 4 och ett skrivbiträde i MEo 2.

Departementschefen har beräknat medelsbehovet under denna delpost till 870 000 kronor för nästa budgetår. Kostnader för extra personal, som erfordras på grund av periodiskt återkommande anhopning av arbetsuppgifter, hava från och med nästa budgetår ansetts böra beräknas under delposten till tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

b) Viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren.

I enlighet med vad som i försvarsbeslutet förutsatts hava för nästa budgetår upptagits 2 nya beställningar såsom marinläkare av 2 graden vid marinläkarkåren. Antalet marinläkarstipendiater på stat har för nästa budgetår beräknats till högst 12 i enlighet med försvarsbeslutet.

Medelsbehovet under delposten har ansetts kunna beräknas till 165 000 kronor.

c) Betjäningpersonal m. fl.

Det för kokerska å Kungsholms fort bestämda arvodet, nu 780 kronor, har föreslagits höjt till 900 kronor. Delpostens belopp har beräknats till 20 000 kronor.

d) Musikelever.

Denna delpost har för nästa budgetår beräknats till ett belopp av 13 320 kronor. Antalet musikelever har därvid beräknats till 22 vid flottan och 15 vid kustartilleriet.

e) Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

För detta ändamål har departementschefen räknat med ett medelsbehov av 47 000 kronor, varav 35 000 kronor för anställande av extra personal, som erfordras på grund av periodisk anhopning av arbetsuppgifter.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgör sålunda enligt departementschefens beräkningar 1 115 320 kronor.

8. Arvoden och ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Medelsbehovet under denna anslagspost har för nästa budgetår beräknats till sammanlagt 169 427 kronor i enlighet med särskild förteckning. För innevarande budgetår slutar förteckningen å ett belopp av 188 897 kronor. Minskningen av medelsbehovet är föranledd av att tre arvoden vid flottan och marinläkarkåren skola upphöra att utgå men främst av att arvodesbeloppen vid sjökrigsskolan och marinens underofficersskolor komma att minska till följd av den beslutade omorganisationen av utbildningen vid dessa skolor.

9. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet under denna anslagspost till 724 219 kronor i enlighet med upprättat förslag till förteckning över arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t. För innevarande budgetår slutar den gällande förteckningen å ett belopp av 523 592 kronor.

För beredande av ersättning för fullgörande av uppdrag såsom kronans ombud i vissa fall har departementschefen beräknat två nya arvoden å tillsammans 2 800 kronor

Nya arvoden för vaktkarlar och tillsynsmän tillkomma. För lärararvoden vid sjömansskolan beräknas 190 420 kronor mot 83 300 för innevarande budgetår. För arvoden till lärare vid flottans underbefälsskolor beräknas 94 200 kronor, medan dylika arvoden icke upptagits i den nu gällande förteckningen.

Härutöver hava föreslagits jämkningar i vissa arvoden.

10. Sjötillägg m. m.

För sjötillägg, förekommande flygtillägg, representationspenningar under sjötjänstgöring samt dykeriersättning för ordinarie personal har för nästa budgetår beräknats ett belopp av 825 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande år innebär en ökning med 25 000 kronor, föranledd av den avsedda personalökningen.

11. Avgånget manskaps anställning å civilanställningsstat.

Liksom under innevarande budgetår har denna anslagspost för nästa budgetår uppförts med ett belopp av 80 000 kronor.

12. Rörligt tillägg.

För nästa budgetår har för tillgodoseendet av medelsbehovet under denna anslagspost räknats med ett belopp av 3 875 000 kronor. För avjämnande av avlöningsstatens slutsumma har dock anslagsposten upptagits med 3 854 634 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. har sålunda beräknats uppgå till 31 400 000 kronor, innebärande en anslagshöjning i förhållande till innevarande budgetårs belopp med 2 400 000 kronor.

Utskottet. Den av departementschefen för nästa budgetår förordade personalförteckningen för ordinarie tjänstemän vid marinen upptager i huvudsak de nya beställningar, som erfordras för den planliga utökningen av organisationen för flottan och kustartilleriet. Vissa jämkningar hava dock befunnits påkallade. Departementschefen har sålunda, bland annat, funnit erforderligt att låta verkställa en översyn av de till grund för 1942 års beslut liggande personalbehovsberäkningarna för flottan vid genomförd organisation. För nästa budgetår har behovet av officerare, underofficerare och manskap vid flottan beräknats med hänsyn tagen till det preliminära resultatet av denna översyn. För mariningenjörkårens del har departementschefen ansett personalökningen böra i avvaktan på ingenjörutredningens resultat begränsas. Nyttillkommande beställningar hava icke ansetts böra tillsättas med ordinarie innehavare.

Utskottet har icke funnit anledning till erinringar mot de av departementschefen sålunda tillämpade grunderna för beräkning av ifrågavarande personalbehov och får därför tillstyrka, att riksdagen fastställer den föreslagna personalförteckningen för ordinarie tjänstemän vid marinen. Beräkningen av medelsbehovet under anslagsposten har utskottet lämnat utan erinran. Vidkommande anställningsformen för nytillkommande mariningenjörer torde det böra få tillsvidare ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma densamma. Utskottet finner vidare Kungl. Maj:t böra äga att efter slutlig prövning av 1939 års polisutrednings förslag rörande omorganisation av marinens poliskår meddela beslut om, i vilken utsträckning för nämnda kår beräknade beställningar skola tillsättas. Vidkommande anställningsformen för nyantaget fast anställt manskap har utskottet uppmärksammat, att 1942 års civilanställningssakkunniga i sitt under punkten 23:o i detta utlåtande omförmälda betänkande — i enlighet med vad sjöförsvarets utbildningskommission förordat — föreslagit, att nyantaget manskap vid marinen liksom fallet redan är vid armén skall under första halvåret av en anställningstid om fyra och ett halvt år vara anställt över stat och under detta halvår meddelas huvudsakligen allmänbildande undervisning. Under erinran om att i samband med 1942 års försvarsbeslut (propositionen 1942: 210, s. 512, riksdagens skrivelse nr 374, s. 35) förutsatts, att likformighet i utbildningshänseende bör, vad angår det fast anställda manskapet, eftersträvas vid de olika försvarsgrenarna, har ut-

skottet intet att erinra mot genomförande av utbildningskommissionens och civilanställningssakkunnigas förslag i denna del. Detta föranleder enligt uppgift från marininstaben under nuvarande förhållanden ingen anslagsökning, enär medel redan beräknats för den allmänbildande undervisningen och besparingar uppkomma under den i avlöningsstaten för fast anställd personal vid marinen beräknade anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän därigenom, att ett stort antal manskapsbeställningar icke nu kunna besättas. Utskottet har icke något att erinra mot att sistnämnda post, tills vidare intill dess särskild post uppföres för ändamålet, anlitas för bestridande av avlöningskostnaderna för ifrågavarande över stat anställda personal.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det av departementschefen framlagda förslaget till personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattning eller mot beräkningen av medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost.

Vad angår den av departementschefen beräknade anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har utskottet funnit den i densamma ingående delposten för avlöningar till musikelever behöva höjas från föreslagna 13 320 kronor till 15 120 kronor för att möjliggöra att antalet musikelever vid den nya musikkåren vid Göteborgs örlogsstation redan från början skall kunna bestämmas till det i försvarsbeslutet beräknade antalet. Till följd härav bör jämväl anslagspostens slutsumma höjas med ett belopp av 1 800 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Under anslagsposten till arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän har departementschefen föreslagit riksdagen beräkna ett belopp av 169 427 kronor. Därvid har förutsatts, att ett nu utgående arvode om 900 kronor till uppördsman vid Karlskrona örlogsvarvs skjutbanor skall upphöra att utgå. Enär nämnda arvode, enligt vad utskottet inhämtat, alltjämt torde böra kvarstå i förteckningen, finner utskottet anslagsposten böra för nästa budgetår upptagas med ett belopp av 170 327 kronor.

Departementschefens förslag rörande beräkningen av de anslagsposter, som icke ovan berörts av utskottet, hava icke föranlett annan erinran än att anslagsposten till rörligt tillägg torde böra i avlöningsstaten uppföras med ett belopp av 3 851 934 kronor för avjämnande av avlöningsstatens slutsumma till samma belopp som det av Kungl. Maj:t äskade.

Under återopande av det anförda får utskottet, som ansett bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t att, liksom för innevarande budgetår skett, i personalförteckningarna vidtaga de smärre ändringar, som visa sig erforderliga, hemställa,

att riksdagen må

a) för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid marinen ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänste-

män vid marinen, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock att Kungl. Maj:t må i nämnda förteckningar vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 23 300 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 11 300
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, <i>förslagsvis</i>	» 100
4. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattning, <i>förslagsvis</i>	» 845 000
5. Avlöningar till fänrikar, <i>förslagsvis</i>	» 470 000
6. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i>	» 580 000
7. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :	
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 870 000
b) viss icke-ordinarie personal vid marinläkarkåren, <i>förslagsvis</i>	» 165 000
c) betjäningsspersonalm.fl., <i>förslagsvis</i>	» 20 000
d) musikelever	» 15 120
e) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., <i>förslagsvis</i>	» 47 000
8. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	» 170 327
9. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t	» 724 219
10. Sjötillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	» 825 000

11. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, <i>förslagsvis</i>	kronor	80 000
12. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 851 934
		<hr/>
Summa kronor		31 975 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	»	575 000
		<hr/>
Nettoutgift kronor		31 400 000

d) till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 31 400 000 kronor.

28:o) **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 66), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 231) föreslagit riksdagen att till **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 365 000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är förevarande anslag uppfört med ett belopp av 315 000 kronor och i 1942 års försvarsbeslut har anslaget beräknats till 330 000 kronor såväl under uppsättningsperioden som vid genomförd organisation.

Marinförvaltningen har i sina anslagsberäkningar för nästa budgetår upptagit anslaget till ett belopp av 667 000 kronor, varav 476 000 kronor för avskedspremier, innebärande en höjning i jämförelse med innevarande budgetår med mer än 300 000 kronor. Detta medelsbehov för avskedspremier har beräknats med hänsyn till beräknad avgång i samband med försvarsberedskapens upphörande av i tjänst kvarhållet fast anställt underbefäl. Departementchefen har emellertid ansett medelsbehovet för avskedspremier böra beräknas med mera normala fredsförhållanden såsom utgångspunkt.

Vidkommande det av marinförvaltningen beräknade beloppet för rekryteringskostnader har departementchefen ansett detsamma kunna minskas med 15 000 kronor till följd av den i annat sammanhang förordade minskningen av manskapskadra och med ytterligare 20 000 kronor i anledning av den avsedda omläggningen av manskapsrekrytering.

Departementchefen har i anslutning härtill beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 365 000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet under punkten 23: o) i detta utlåtande anfört rörande beräkningen av arméns motsvarande anslag får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementchefen verkställda beräkningen av nu förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 365 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

29:o) **Marinen: De värnpliktigas avlöning.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 68), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 231 och 232) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 850 000 kronor.

Med utgångspunkt från 2 516 314 tjänstgöringsdagar för värnpliktiga hava kostnaderna för penningbidrag uppskattats till 2 958 260 kronor. Medelsbehovet för premier har beräknats till 67 875 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår har ansetts kunna reduceras till 3 000 000 kronor.

Departementschefen har erinrat, att för årets riksdag framlagts proposition angående penningbidrag och premier åt de värnpliktiga. Vad i berörda hänseende föreslagits innebär i huvudsak, att för närvarande gällande provisoriska bestämmelser skola definitivt fastställas. Den ändringen har emellertid föreslagits, att sjövärnsskårens medlemmar efter avslutande av fänriksutbildning vid kåren skola erhålla premier med 500 kronor, vilket belopp emellertid tills vidare avses skola reduceras till 250 kronor. Bifall härtill behöver icke påverka beräkningen av förevarande anslag.

Utskottet.

Med erinran att riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts proposition nr 149 angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga m. m. får utskottet, som icke haft något att invända mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Undervisning och övningar.

30:o) **Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan.** Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 232—234) att till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Under avsnittet Vissa frågor rörande utbildningen inom marinen m. m. har departementschefen framhållit, att han ansett sig böra föreslå verkstads-skolans förläggande till den s. k. bastionen Aurora i anslutning till sjömans-skolan. De ombyggnadsarbeten, som bliva erforderliga härför, avses skola utföras under nästa budgetår, och det synes departementschefen vid sådant förhållande erforderligt, att medel nu anvisas för anskaffande av maskinutrustning för skolan. Kostnaderna för erforderlig maskinutrustning ha av marinförvaltningen beräknats till 200 000 kronor, vilket belopp departementschefen tillstyrkt, oaktat kostnaderna med icke mindre än 140 000 kronor överstiga det belopp, som i försvarsbeslutet beräknats för motsvarande ändamål. Av berörda merkostnader kunna omkring 25 000 kronor hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka den äskade medelsanvisningen. Under hänvisning emellertid till vad utskottet ovan under punkt 2:o) föreslagit rörande verkstadsskolans förläggningsfråga förutsätter utskottet, att anskaffning av maskinutrustning m. m. för skolan sker under hänsynstagande till att, därest utskottets ovanberörda förslag godkännes av riksdagen, skolans lokalfråga icke nu slutligt löses.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. för sjömansskolan* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Utskottet.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

31:o) **Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder.** Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 235—237) att till Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att medel anvisas för anskaffning av utrustning för tygverkstäderna vid Stockholms kustartilleriförsvaret och vid Västkustens marindistrikt. Medelsbehovet sammanhänger med den centralisering och utökning av verkstadsdriften som enligt proposition nr 175 till innevarande års riksdag är avsedd att genomföras vid verkstäderna. Medelsanvisningen har beräknats till 160 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1943, att utgå för budgetåret 1944/45.

Utskottet, som i utlåtande denna dag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret, tillstyrker medelsäskanden avseende centralisering och modernisering av tygverkstäderna vid Stockholms kustartilleriförsvaret samt vid Västkustens marindistrikt, har icke något att erinra mot det nu begärda anslaget för anskaffning av utrustning för nämnda verkstäder.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

32:o) **Marinen: Anskaffning av viss teknisk materiel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i förenämnda proposition nr 185 framlagda förslag (s. 237) och under erinran, att 1943 års riksdag anvisat ett anslag av 1 030 000 kronor för samma ändamål, får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av viss teknisk materiel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

FLYGVAPNET.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

33:o) **Flygvapet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 104), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 22 200 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 238—260) föreslagit riksdagen att

dels för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid flygvapnet ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid flygvapnet, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

dels godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 10 650 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, förslagsvis	» 100
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, förslagsvis	» 100

4. Arvoden till pensionerad personal i avodesbefattning, förslagsvis	kronor	800 000
5. Avlöningar till fänrikar, förslagsvis	»	410 000
6. Löner till viss kontraktsanställd civil personal, förslagsvis	»	500 000
7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, förslagsvis	»	660 000
8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis:		
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, förslagsvis	kronor	1 850 000
b) viss icke-ordinarie läkarpersonal, förslagsvis	»	16 000
c) betjäningsspersonal, förslagsvis ...	»	3 000
d) musikelever	»	14 600
e) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., förslagsvis	»	34 000
9. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän	»	108 280
10. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	255 160
11. Flygtillägg m. m., förslagsvis	»	4 935 000
12. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, förslagsvis	»	5 000
13. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	2 233 760
	<u>Summa kronor</u>	<u>22 475 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor	575 000
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>21 900 000</u>

dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 21 900 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *T. Ekdahl* väckt motion (II: 484), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att garageförmännen vid flygvapnet, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 185 föreslagits till 7. lönegraden, i stället hänföras till 10. lönegraden av militära icke-ordinarie avlöningsreglementet (MEo).

Flygvapnets avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 18 400 000 kronor.

För budgetåret 1944/45 har departementschefen funnit anslaget bära beräknas under samma anslags- och delposter som under innevarande budgetår med tillägg, liksom vid de övriga försvarsgrenarna, av en anslagspost för avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

I fråga om de allmänna förutsättningarna för beräkningarna rörande me-

delsbehovet för nästa budgetår har departementschefen framhållit i huvudsak följande.

Enligt de i försvarsbeslutet angivna riktlinjerna med vissa av 1943 års riksdag beslutade jämkningar skola under budgetåret 1944/45 Hallands och Blekinge flygflottiljer organiseras samt musikkårer inrättas vid Brävalla och Blekinge flygflottiljer. Vidare skall organisationen av tredje eskaderstaben, Västra flygbasområdesstaben samt centrala flygverkstaden i Arboga fullt genomföras. Slutligen har organisationen av fjärde eskaderstaben beräknats skola påbörjas.

Flygförvaltningen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår anfört, att ämbetsverkets förslag rörande personaluppsättningen i stort sett anslöte sig till den angivna utökningen av flygvapenorganisationen. I enlighet med chefens för flygvapnet direktiv hade ämbetsverket emellertid ansett sig böra föreslå, att Norra flygbasområdesstabens organisation genomfördes helt under nästa budgetår. Däremot borde bland annat av personalskäl med den fullständiga uppsättningen av Södra flygbasområdesstaben anstå till budgetåret 1945/46. Flygförvaltningen hade vid beräkandet av personalbehovet vid flygvapnet utgått från det förslag till organiserande av den militära väderlekstjänsten, som framlagts av 1943 års militära väderleksutredning i dess den 10 maj 1943 avgivna betänkande.

De anslagsberäkningar, som departementschefen framlagt, liksom de förslag till personalförteckningar, som i särskild ordning överlämnats till riksdagen, äro uppgjorda från utgångspunkten, att flygvapnets organisation skall under budgetåret 1944/45 utbyggas i den av flygförvaltningen angivna omfattningen, dock med de jämkningar, som föranledas av 1943 års riksdags beslut rörande den militära väderlekstjänsten.

För att personalbehovet inom flygvapnet under budgetåret 1944/45 skall kunna tillgodoses räknas, i enlighet med vad som förutsattes vid 1942 års beslut om vapnets utbyggnad, med övergång till flygvapnet av officerare och underofficerare från armén och marinen samt med bibehållande av kontraktsanställd civil personal såsom ersättare för underofficerare i vissa befattningar samt för äldre underbefäl i tekniska befattningar. De föreslagna personalökningarna hava grundats på föreliggande möjligheter att kunna befordra eller nyanställa personal.

Av den av departementschefen lämnade redogörelsen för de olika anslagsposternas beräkning och för personalbehovet inhämtas i huvudsak följande.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Under rubriken *flygstaben* har departementschefen uppfört viss ordinarie personal, som tidigare varit upptagen å personalförteckningen för den militärmeteorologiska informationstjänsten.

I fråga om *personal vid flygvapnet* har för nästa budgetår i stort sett upptagits den ordinarie personal, som för budgetåret 1944/45 angivits i den preliminära plan för personalökningen under femårsperioden, som godkändes av 1942 års riksdag, dock med de avvikelser, som betingas av 1943 års riksdags

beslut rörande omorganisationen av flygförvaltningen ävensom förskjutningen beträffande uppsättandet av Norra flygbasområdesstaben. Beträffande avvikelserna från planen må följande nämnas.

Med hänsyn till befodringsläget har någon ökning av kaptensbeställningarna icke föreslagits. Antalet fanjunkare och sergeanter har på grund av befodringsläget upptagits något lägre. För manskapet har med hänsyn till den planerade uppsättningen av Hälsinge flygflottilj föreslagits något högre antal såvitt avser korpraler, vicekorpraler och meniga.

I fråga om ingenjörspersonalen föreslår departementschefen ökning med 1 flygdirektör av 1. graden, 2 flygingenjörer av 2. graden och 4 flygingenjörer av 3. graden.

Antalet mästare har befunnits kunna ökas något hastigare än som beräknades i försvarsbeslutet. Från och med nästa budgetår föreslås mästarna uppdelade på två lönegrader, Ca 14 och Ca 12, och hänföras 30 till den högre och 100 till den lägre lönegraden.

Vad angår *personal vid flygförbanden* har i förslaget till personalförteckning planenligt upptagits beställningar för maskinister, eldare av 1. klassen och förrådsvaktmästare för Hallands och Blekinge flygflottiljer samt flygvapnets centrala skolor i Västerås. Samtidigt har antalet eldare av 1. klassen vid Västmanlands flygflottilj med hänsyn till flottiljens planerade flyttning till den nya förläggningen vid Hässlö kunnat minskas från 2 till 1.

Vid centralförrådet för intendenturmateriel har upptagits en beställning för förrådsvaktmästare i lönegraden Ca 7.

Medelsbehovet under anslagsposten har av departementschefen för nästa budgetår beräknats till 10 650 000 kronor mot 9 150 000 kronor under innevarande budgetår.

2. Avlöningar till personal å avgångsstat.

3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat.

Dessa anslagsposter hava av departementschefen för nästa budgetår upptagits med allenast formella belopp, 100 kronor.

4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning.

Antalet för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar föreslås för nästa budgetår ökat med 5 för officerare och 7 för underofficerare. Rörande de nya befattningarnas placering hava uppgifter lämnats i propositionen.

Kostnaderna för arvoden motsvarande lön till de i personalförteckningen uppförda befattningshavarna hava för nästa budgetår beräknats till 800 000 kronor. De pensionsmedel, som arvodesbefattningarnas innehavare skola avstå, beräknas komma att uppgå till ett belopp av 575 000 kronor.

5. Avlöningar till fänrikar.

Medelsbehovet under denna anslagspost har för budgetåret 1944/45 beräknats till i runt tal 410 000 kronor med utgångspunkt från att lön skall utgå till 70 fänrikar under hela budgetåret och till ytterligare 75 under en tid av omkring två och en halv månader.

6. Löner till viss kontraktsanställd civil personal.

För innevarande budgetår har under denna anslagspost beräknats ett belopp av 720 000 kronor, avsett för högst 130 befattningshavare i expeditionstjänst och högst 78 befattningshavare i mekanikertjänst.

Departementschefen har för nästa budgetår beräknat behovet av personal i expeditionstjänst till 148 befattningshavare. Den civilanställda personalen i mekanikertjänst kan från och med nästa budgetår avvecklas. Med hänsyn härtill har departementschefen för budgetåret 1944/45 räknat med ett medelsbehov under anslagsposten av 500 000 kronor.

7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal.

Under denna anslagspost, som är ny, har departementschefen beräknat medel för löner till 306 extra ordinarie köks- och servisbiträden med ett belopp av 560 000 kronor. Vidare har beräknats 100 000 kronor för tillfälligt anställande av köks- och servisbiträden m. m.

Det sammanlagda medelsbehovet under denna anslagspost har alltså beräknats till 660 000 kronor.

8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

a) Extra ordinarie och extra tjänstemän.

Ifrågavarande delpost är för innevarande budgetår uppförd med ett belopp av 1 520 000 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat motsvarande kostnader till förslagsvis 1 850 000 kronor.

Beträffande personalförteckningen för nästa budgetår inhämtas av propositionen i huvudsak följande.

För flygstaben beräknas ökning med 1 befattning för 1 telefonist i lönegraden MEO 4 och med den för den militära väderlekstjänsten erforderliga extra ordinarie personalen. Vidare har vid flygstaben en befattning för skrivbiträde i lönegraden MEO 2 utbytt mot en befattning för kontorsbiträde i lönegraden MEO 4, vilken befattning är placerad vid stabens flygsäkerhets- och haveriavdelning.

Vid eskaderstaberna tillkomma planenligt 2 skrivbiträdesbefattningar.

För flygförbanden har å personalförteckningen uppförts ytterligare 1 skrivbiträdesbefattning vid vart och ett av dem med undantag av Västmanlands flygflottilj. Vidare har planenligt upptagits nya befattningar för Hallands och Blekinge flygflottiljer ävensom för den personal, som bör beräknas för nästa budgetår för den lokala väderleksorganisationen vid flygvapnet.

Av flygförvaltningen framlagda förslag om förbättrad löneställning för signalister och sjukvårdsförmän samt för garageförmän har departementschefen på anförda skäl icke funnit sig kunna tillstyrka.

Under rubriken centrala flygverkstäderna har departementschefen framhållit följande.

Avvecklandet av den nuvarande organisationen med för dessa verkstäder avsedda förrådsförvaltare synes böra planenligt äga rum vid de nuvarande beställningshavarnas avgång. Med hänsyn härtill bör i personalförteckningen för ordinarie tjänstemän intagas anmärkning av innehåll, att 2 av beställningarna som förrådsförvaltare icke må återbesättas med ordinarie innehavare utan Kungl. Maj:ts tillstånd. För fullgörandet av kassagöromålen synes böra avses civil personal, vilken åtminstone tills vidare lär böra avlönas av sakanslag. I avvaktan på närmare erfarenheter är departementschefen dock icke beredd att nu taga ställning till personalens löneställning och kan ej heller för närvarande tillstyrka, att ifrågavarande personal beredes extra ordinarie anställning. Om det emellertid av rekryteringsskäl eller av andra orsaker befinnes erforderligt att inrätta extra ordinarie befattningar för ändamålet, bör det få ankomma på Kungl. Maj:tt att besluta om löneställningen för befattningshavarna.

Vid underofficers-, signal- och tekniska skolorna tillkomma planenligt vissa befattningar.

För flygkriqshögskolan föreslås utbyte av en skrivbiträdesbefattning i lönegraden MEo 2 mot en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden MEo 4.

b) Viss icke-ordinarie läkarpersonal.

Under denna delpost beräknas för nästa budgetår medel för bestridande av avlönings- m. fl. förmåner för 4 icke-ordinarie flygläkare av 2. graden eller en mera än för innevarande budgetår. Medelsbehovet har upptagits till 16 000 kronor.

c) Betjäningpersonal.

Liksom under innevarande budgetår upptages under denna delpost ett belopp av förslagsvis 3 000 kronor, avsett för en portvakt vid Hässlö.

d) Musikelever.

För nästkommande budgetår beräknas i flygvapnets musikorganisation komma att ingå 40 musikelever. Medelsbehovet beräknas till 14 600 kronor.

e) Tillfälligt anställande av tjänstemän m. m.

Delposten för tillfälligt anställande av tjänstemän m. m. föreslås höjd med 20 000 kronor till 34 000 kronor. Højningen är föranledd av att kostnader för extra personal, vilka för innevarande budgetår beräknats under delposten för extra ordinarie och extra tjänstemän, från och med nästa budgetår anses böra belasta nu förevarande delpost.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har i enlighet med de sålunda verkställda beräkningarna av de olika delposterna upptagits med tillhoppa 1 917 600 kronor.

9. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.

Arvoden och ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän utgå enligt den för innevarande budgetår fastställda förteckningen med tillhoppa 84 595 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 108 280 kronor. Ökningen är främst föranledd av ökat elevantal i vissa skolor.

10. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

För innevarande budgetår har i avlöningsstaten upptagits ett belopp av 231 200 kronor för sådana arvoden och ersättningar, som utgå efter Kungl. Maj:ts bestämmande. För budgetåret 1944/45 har departementschefen beräknat ett belopp av 255 160 kronor bliva erforderligt för ifrågavarande ändamål. Ökningen hänför sig främst till arvoden till civila lärare vid manskaps-skolorna.

11. Flygtillägg m. m.

För bestridande av kostnader för flygtillägg m. m. har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 4 225 000 kronor. För budgetåret 1944/45 hava motsvarande kostnader uppskattats till 4 935 000 kronor. I detta belopp ingå de till 7 200 kronor beräknade kostnaderna för elevtillägg till meteorologspiranter.

12. Avgånget manskaps anställning å civilanställningsstat.

Under förevarande anslagspost har för budgetåret 1944/45 upptagits ett belopp av förslagsvis 5 000 kronor eller samma belopp, som beräknats erforderligt för innevarande budgetår.

13. Rörligt tillägg.

För rörligt tillägg har enligt sedvanliga beräkningsgrunder och med beaktande, att dylikt tillägg jämväl skall utgå till pensionerade officerare och underofficerare i arvodesbefattning, för nästkommande budgetår beräknats ett belopp av i runt tal 2 230 000 kronor, vilket dock, för avlöningsstatens jämnande, ansetts böra bestämmas till förslagsvis 2 233 760 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under flygvapnets avlöningsanslag för budgetåret 1944/45 har i enlighet med angivna beräkningar upptagits till 21 900 000 kronor.

Utskottet.

De av departementschefen föreslagna ökningarna i flygvapnets personaluppsättning äro i huvudsak föranledda av det planerliga genomförandet under budgetåret 1944/45 av den av 1942 års riksdag beslutade utökningen av flygvapnets organisation under femårsperioden 1942/47.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de av departementschefen framlagda förslagen rörande beräkningen av antalet beställnings- och befattningshavare vid flygvapnet för nästa budgetår och av de i avlöningsstaten ingående anslags- och delposterna.

Vidkommande det i motionen II: 484 gjorda yrkandet, att garageförmännen vid flygvapnet måtte uppflyttas från lönegraden MEO 7 till MEO 10 har ut-

skottet funnit skäl tala för detsamma, främst det förhållandet att dessa befattningars lämpliga rekrytering kan äventyras genom att enligt kollektivavtal anställda yrkesmän inom samma arbetsområde komma i åtnjutande av högre löneinkomster. Enär utskottet emellertid inhämtat, att frågan om en revision av tjänsteförteckningen till det militära icke-ordinariereglementet är avsedd att snarast komma till stånd och den motionsvis väckta frågan därvid kommer under övervägande har utskottet funnit sig icke för närvarande böra föreslå åtgärd i enlighet med motionärens förslag. Utskottet förutsätter, att tjänsteförteckningsrevisionen skall kunna verkställas och slutföras i så god tid, att resultatet av densamma kan föreläggas nästa års riksdag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet, som ansett att bemyndigande bör lämnas Kungl. Maj:t att, liksom för innevarande budgetår skett, i personalförteckningarna vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga, hemställa,

att riksdagen må

a) för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid flygvapnet ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid flygvapnet, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock att Kungl. Maj:t må i nämnda förteckningar vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende å de av riksdagen fastställda personalförteckningarna meddela de särskilda föreskrifter, som kunna visa sig erforderliga i samband med genomförandet av den av 1942 års riksdag godkända planen för fortsatt utbyggnad och organisation av landets försvarskrafter under budgetåren 1942/47;

c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 484 godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	10 650 000
2. Avlöningar till personal å avgångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	100
3. Avlöningar till personal å disponibilitetsstat, <i>förslagsvis</i>	»	100
4. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	800 000
5. Avlöningar till fänrikar, <i>förslagsvis</i>	»	410 000

6. Löner till viss kontraktsanställd civil personal, <i>förslagsvis</i>	kronor	500 000
7. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i>	»	660 000
8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> :		
a) extra ordinarie och extra tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 850 000
b) viss icke-ordinarie läkarpersonal, <i>förslagsvis</i>	»	16 000
c) betjäningpersonal, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
d) musikelever	»	14 600
e) tillfälligt anställande av tjänstemän m. m., <i>förslagsvis</i>	»	34 000
		» 1 917 600
9. Arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän.....	»	108 280
10. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	255 160
11. Flygtillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	4 935 000
12. Avgången manskaps anställning å civilanställningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	5 000
13. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 233 760
		<hr/>
	Summa kronor	22 475 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	575 000
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	21 900 000

d) till *Flygvapnet*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 21 900 000 kronor.

34:o) **Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** I statsverkspropositionen till årets riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 107), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 (s. 260) föreslagit riksdagen att till Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 90 000 kronor. I 1942 års försvarsbeslut har anslaget beräknats till 102 000 kronor under uppsättningsperioden och till 110 000 kronor vid genomförd organisation.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov under anslaget av 97 500 kronor.

Departementschefen har med åberopande av vad som anförts under avsnittet Manskapsrekryteringen m. m. funnit det av flygförvaltningen beräknade beloppet böra minskas med 10 000 kronor och förordat, att anslaget för nästkommande budgetår upptages till i avrundat tal 90 000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet under punkt 23:o) i detta utlåtande anført rörande beräkningen av arméns motsvarande anslag, får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

35:o) **Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 109), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 2 650 000 kronor.

Sedermere har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 261 och 262) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 650 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 400 000 kronor.

Med utgångspunkt från 2 261 300 tjänstgöringsdagar för värnpliktiga hava kostnaderna för penningbidrag uppskattats till 2 493 550 kronor. För premier har beräknats ett belopp av 159 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår utgör således, i avrundat tal, 2 650 000 kronor.

Kungl. Maj:t har för årets riksdag framlagt proposition angående penningbidrag och premier åt de värnpliktiga. Vad därvid föreslagits innebär i huvudsak, att för närvarande gällande provisoriska bestämmelser skola definitivt fastställas. Den ändringen har emellertid förordats, att till överfurir skall utgå penningbidrag med två kronor 75 öre per dag. Propositionens förslag påverkar emellertid icke nämnvärt beräkningen av förevarande anslag.

Med erinran att riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts proposition nr 149 angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga m. m. får utskottet, som

Utskottet.

icke haft något att invända mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 650 000 kronor.

Vissa till försvaret hörande institutioner.

KEMISKA ANSTALTEN.

36:o) **Kemiska anstalten: Avlöningar, Kemiska anstalten: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i förenämnda proposition nr 185 framlagda förslag (s. 263 och 264), vilka i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår innebära oförändrad medelsanvisning, får utskottet under erinran, att anslagen ifråga i årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 145), beräknats till samma belopp som nu äskats, hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Kemiska anstalten: Avlöningar* ett förslagsanslag av 129 700 kronor,

b) till *Kemiska anstalten: Omkostnader* ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

37:o) **Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet.** I innevarande års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 145), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 264—272) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 335 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 115 000 kronor.

Den vid kemiska anstalten bedrivna forskningsverksamheten har till en del — vid sidan av förevarande anslag — finansierats av de myndigheter, för vilka forskningsarbeten utföras. I 1943 års statsverksproposition ifrågasattes, om ej för vinnande av bättre överblick över medelsdispositionen den för anslaget till forskningsverksamhet fastställda staten borde upptaga även de från nämnda myndigheter till förfogande ställda medlen.

Utredning har nu verkställts i detta avseende. Riksräkenskapsverket och fabriksstyrelsen ha förordat, att vissa utgifter för forskning skola bestridas av medel, som anvisas under förevarande anslag, i stället för av medel, som av uppdragsgivarna ställas till förfogande. Utredningen innefattar även vissa förslag till anslagsäskanden, som innebära reella höjningar i jämförelse med

medelsanvisningen å riksstaten för innevarande budgetår. I fråga om avvägningen av medelsanvisningen under detta anslag föreslås följande.

För kemiska anstaltens forskningsverksamhet har under förevarande anslag för innevarande budgetår avsetts 85 000 kronor, vilket belopp departementschefen föreslår höjt med 15 000 kronor.

Till forskningsverksamhet inom sprängämnesområdet har för löpande budgetår anvisats ett anslag av 120 000 kronor. Departementschefen föreslår, att för ändamålet anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag ett belopp av 85 000 kronor.

För främjande av maskeringstekniken inom försvarsväsendet har Kungl. Maj:t tidigare ställt medel till förfogande med anlåtande av förskottsstaten för försvarsväsendet, varförutom från samma stat avsevärda belopp anvisats för utförande av aktuella maskeringsarbeten. Departementschefen föreslår, att för bedrivande fortsättningsvis av denna verksamhet medel beräknas under förevarande anslag och att härför avses ett belopp av 120 000 kronor.

I fråga om den tekniska utformningen av den stat, som bör fastställas för ifrågavarande anslag, har det syntts departementschefen bära eftersträvas, att kostnaderna för den forskningsverksamhet, som utföres vid kemiska anstalten, belasta nu förevarande anslag, som, i den mån verksamheten bedrivs på uppdrag av andra myndigheter eller eventuellt av enskilda, bör tillföras häremot svarande ersättning i form av särskilda uppbördsmedel. Luftskyddsinspektionen har alltsedan anstaltens tillkomst bidragit till forskningsverksamheten, vilket bidrag för närvarande utgör 25 000 kronor för år. Vidare ha arméförvaltningens förutvarande tygdepartement och luftskyddsinspektionen bestritt vissa kostnader vid anstalten för kontroll av gasskyddsmateriel. Departementschefen föreslår, att beloppet å 25 000 kronor bör gäldas av luftskyddsinspektionen — i den mån behov av sådan medelsanvisning av detta ämbetsverk prövas föreligga — samt att för efterprovning och efterbesiktning av gasskyddsmateriel till 30 000 kronor beräknat belopp av luftskyddsinspektionen och av arméförvaltningens tygavdelning. Detta synes departementschefen kunna ernås därigenom, att på staten för förevarande anslag upptagas nämnda belopp av tillhoppa 55 000 kronor samt att på samma stat uppföres en särskild inkomstpost för uppbördsmedel, å vilken såsom ersättning från luftskyddsinspektionen respektive tygavdelningen upptages nämnda belopp av 55 000 kronor. Under samma inkomstpost bör vidare beräknas en formell delpost av 100 kronor, i samband varmed bör föreskrivas, att ersättningar för andra vid anstalten utförda arbeten — exempelvis avgifter, som sammanhånga med verksamheten vid det under nästa punkt omnämnda kölldlaboratoriet — skola redovisas såsom uppbördsmedel under delposten. Utöver å anslaget beräknade utgifter synes departementschefen bära å anslaget få avföras utgifter för forskningsverksamhet intill det belopp, varmed uppbördsmedel tillförts anslaget. Departementschefen förutsätter, att resekostnader vid redovisningen skola särskiljas från andra omkostnader.

I enlighet med det ovan anförda beräknas anslaget till, i avrundat tal, 335 000 kronor.

Departementschefen har förutskickat, att vissa avvikelser från den nu angivna kostnadsfördelningen kunna bliva erforderliga, i vilket hänseende Kungl. Maj:t bör äga fatta beslut.

Utskottet.

Utskottet har icke något att erinra mot den förordade avvägningen av medelsanvisningen under förevarande anslag liksom ej heller mot förslaget, i vad det avser den tekniska utformningen av den stat, som bör fastställas för anslaget. Till vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit kan utskottet ansluta sig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 335 000 kronor.

38:o) **Kemiska anstalten: Utrustning av köldlaboratorium.** Kungl. Maj:t har i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 272) att till **Kemiska anstalten: Utrustning av köldlaboratorium** för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

I propositionen nr 175 till innevarande års riksdag har under kapitalbudgeten å försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, föreslagits, att för budgetåret 1944/45 skall beräknas ett belopp av 301 000 kronor, motsvarande enligt prisläget den 1 juli 1941 260 000 kronor, för vissa byggnadsföretag vid kemiska anstalten. Av förstnämnda belopp belöpa 270 000 kronor på anläggande av ett köldlaboratorium, avsett att anknytas till den militära forskningsverksamhet, som bedrivs vid anstalten.

För utrustning av laboratoriet har ett belopp av 30 000 kronor ansetts erforderligt, varav för lös inredning och instrumentutrustning 28 000 kronor samt för diverse oförutsedda utgifter 2 000 kronor. Departementschefen föreslår, att ett särskilt reservationsanslag å riksstaten uppföres för ändamålet.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker i utlåtande denna dag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret, att medel i enlighet med departementschefens förslag beräknas för anläggande av ett köldlaboratorium. Mot det för laboratoriets utrustning m. m. nu äskade anslaget har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Kemiska anstalten: Utrustning av köldlaboratorium* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

CENTRALA CIVILANSTÄLLNINGSBYRÅN.

39:o) **Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar.** I innevarande års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 146), har Kungl. Maj:t föreslagit

riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 272 och 273) att

dels höja vissa å avlöningsstaten för centrala civilanställningsbyrån uppförda anslagsposter med av departementschefen angivna belopp,

dels och till Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 25 300 kronor.

Såsom ovan under punkten 23:o) anförts har departementschefen ansett sig icke kunna förorda en definitiv personalreglering redan nu för civilanställningsverksamhetens handhavande. Med hänsyn emellertid till de nya uppgifter i fråga om manskapsrekryteringen, som torde komma att åläggas centrala civilanställningsbyrån, beräknas för nästa budgetår viss personalförstärkning, innebärande en höjning av nu förevarande anslag med 9 000 kronor. Vidare föreslås med hänsyn till erforderlig löneklassuppflyttning en ökning av anslaget med 200 kronor. Nämnda belopp, 9 200 kronor, synes departementschefen böra fördelas så, att den i avlöningsstaten för byrån upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ökas med 8 000 kronor och posten till rörligt tillägg med 1 200 kronor. De i staten uppförda posterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till sammanträdesarvoden böra ej under nästa budgetår få av byrån disponeras, därest de funktioner, som åvila byråns styrelse, under nämnda budgetår handhavas av statens arbetsmarknadskommission. Liksom hittills bör emellertid, fortsätter departementschefen, Kungl. Maj:t äga medgiva undantag härifrån.

Under hänvisning till vad utskottet anført under punkt 23:o) i detta utlåtande tillstyrker utskottet den förordade höjningen av förevarande anslag och har icke något att erinra mot vad departementschefen i övrigt föreslagit.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) höja den i avlöningsstaten för centrala civilanställningsbyrån uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 8 000 kronor till 28 600 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 1 200 kronor till 4 200 kronor samt förty höja avlöningsstatens slutsumma till 34 500 kronor,

b) till *Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 kronor.

40:o) **Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 147), har Kungl. Maj:t föreslagit riks-

dagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader för budgetåret 1944/45 beräkna ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 273) att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 4 000 kronor.

I enlighet med vad som anförts ovan under punkt 23:o) bör anslaget ökas med 57 000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra avrundas till 60 000 kronor.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till vad utskottet anført under punkt 23:o) i detta utlåtande hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

Diverse.

41:o) **Civilanställnings befrämjande.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 168), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Civilanställnings befrämjande för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 274) att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Anslaget har med hänsyn till befintliga reservationer upptagits med allenast formella belopp för budgetåren 1942/43 och 1943/44.

1942 års civilanställningssakkunniga hava ansett sig förhindrade att framlägga förslag till åtgärder beträffande civilanställningsverksamheten utom såvitt angår civilanställningsorganens organisation. Ehuru vissa reservationer finnas å förevarande anslag, har departementschefen, med hänsyn till omfattningen av de åtgärder för civilanställnings befrämjande som kunna beräknas bliva erforderliga under nästa budgetår, ansett försiktigheten bjuda, att anslaget höjes till 10 000 kronor.

Utskottet.

Mot det för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår äskade anslaget har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Civilanställnings befrämjande* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

42:o) **Viss militär forskningsverksamhet.** I innevarande års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkt 169), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Militärfysisk verksamhet för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 310 000 kronor.

I förenämnda proposition nr 185 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (s. 274—276) att till Viss militär forskningsverksamhet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 520 000 kronor.

Å riksstaten har från och med budgetåret 1940/41 funnits uppfört ett reservationsanslag till militärfysisk verksamhet. För nästa budgetår synes för ifrågavarande ändamål ävensom för bestridande av de på nämnda budgetår belöpande kostnaderna för teleteknisk forskning böra anvisas ett gemensamt anslag, benämnt Viss militär forskningsverksamhet, under rubriken Diverse.

Till militärfysisk verksamhet har för budgetåret 1943/44 uppförts ett anslag av 310 000 kronor, varjämte innevarande års riksdag å tilläggsstat anvisat ytterligare 100 000 kronor. Till teleteknisk forskning har å tilläggsstat för nämnda budgetår anvisats 20 000 kronor.

Med avseende å den militärfysiska verksamheten har departementschefen med hänsyn till de viktiga arbeten, som pågå på området, förordat, att för ändamålet anvisas för nästa budgetår ett sammanlagt belopp av 450 000 kronor, varav 150 000 kronor böra utanordnas först efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall efter hörande av försvarets forskningsnämnd.

Vidkommande den teletekniska forskningen har chefen för försvarsstaben föreslagit, att en för samtliga försvarsgrenar gemensam teleteknisk forskningsanstalt skulle inrättas. För påbörjandet av här avsedda forskningsuppgifter vore minimibehovet av personal en forskare och två laboratoriebiträden. Årskostnaden för anställande av nämnda personal beräknades sålunda: för forskare 12 000 kronor samt för ettvarvt av två biträden 9 000 kronor inklusive tillägg, eller sålunda tillhoppa omkring 30 000 kronor. För verksamheten i övrigt erfordrades ett årsanslag av 40 000 kronor. Medelsbehovet kunde alltså uppskattas till 70 000 kronor, vilket belopp departementschefen tillstyrkt.

Till det reservationsanslag å 520 000 kronor, som sålunda bör för ändamålet uppföras å riksstaten, synes departementschefen vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förefintliga reservationer å anslaget till militärfysisk verksamhet få överföras.

Utskottet tillstyrker, att medelsbehovet för militärfysisk verksamhet för nästa budgetår beräknas till 450 000 kronor. I fråga om den teletekniska forskningsverksamheten synes icke något vara att invända mot det härför begärda beloppet, 70 000 kronor. Det synes utskottet lämpligt, att för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande båda ändamål för budgetåret 1944/45 anvisas ett gemensamt anslag under benämningen Viss militär forskningsverksamhet.

Då utskottet lämnat utan erinran vad departementschefen i övrigt i ämnet anfört och föreslagit, får utskottet under återopande av det anförda hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Viss militär forskningsverksamhet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 520 000 kronor.

43:o) **Industriens krigsorganisation.** I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln (punkterna 46, 98 och 134), hava, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1944/45 beräknats dels till Armén: Industriell krigsberedskap ett reservationsanslag av 100 kronor, dels till Marinen: Industriens krigsorganisation ett reservationsanslag av 100 kronor, dels ock till Flygvapnet: Industriens krigsorganisation ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 276—279) att till Industriens krigsorganisation för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Enligt en av krigsmaterielverket verkställd utredning föreligger behov av medel för här ifrågavarande ändamål icke blott för försvarsgrensförvaltningarnas utan även för krigsmaterielverkets del. Vid sådant förhållande synes det departementschefen lämpligast, att anslagsmedlen för ändamålet ställas till förfogande under ett gemensamt anslag, uppfört såsom reservationsanslag under fjärde huvudtitelns huvudrubrik E. Diverse.

Medelsbehovet för industriens krigsorganisation har för nästa budgetår beräknats till sammanlagt 400 000 kronor, vilket belopp ansetts kunna med hänsyn till förefintliga reservationer, vilka föreslagits böra vid utgången av innevarande budgetår överföras till förevarande anslag, sänkas till 200 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med departementschefen lämpligt, att försvarsgrenarnas anslag till industriell krigsberedskap och industriens krigsorganisation sammanföras under ett gemensamt anslag under benämningen Industriens krigsorganisation och tillstyrker alltså förslaget härom. Mot den verkställda beräkningen av det sålunda förordade anslaget har utskottet icke något att erinra liksom ej heller mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Industriens krigsorganisation* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

44:o) **Försvarsfilm.** I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, fjärde huvudtiteln (punkt 174), har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarsfilm för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 185 föreslagit riksdagen (s. 279—296) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

Inom försvarsväsendet har framställts och distribuerats film av två slag, nämligen dels undervisningsfilm, avsedd att användas såsom åskådnings-

material i den militära utbildningen, och dels upplysnings- och propagandafilm, avsedd att för stärkande av den civila försvarsberedskapen visas för allmänheten på de offentliga biograferna. Filmverksamhet av det förra slaget har bedrivits sedan lång tid tillbaka. Verksamheten har handhåfts av föreningen Armé-, Marin- och Flygfilm och det i anslutning till denna förening stående aktiebolaget Kinematografiska anstalten. Filmverksamhet av det senare slaget har bedrivits under beredskapstiden, närmast av försvarstabens filmdetalj.

Betydande anslag av statsmedel hava under de senaste åren utgått för framställande av militär undervisnings- samt upplysnings- och propagandafilm. Denna filmverksamhet har föranlett erinringar vid en granskning, som på initiativ från försvarsstaben utförts genom arméförvaltningens civila departements försorg. Erinringarna hava synts departementschefen vara av den beskaffenhet, att en närmare undersökning varit påkallad. De sakkunniga, som på förslag av civila departementet med anledning härav tillkallats och bland vilka ingått både revisions- och filmteknisk expertis, hava verkställt en ingående granskning av de framställda erinringarna och av verksamheten i övrigt.

Departementschefen har i korthet redogjort för de sakkunnigas utlåtande, i vad det innehåller dels resultatet av granskningen, dels ock förslag i fråga om verksamhetens bedrivande, ävensom för i ämnet avgivna remissyttranden. För egen del har departementschefen anfört, bland annat, följande.

Enligt den lämnade redogörelsen har aktiebolaget Kinematografiska anstalten sedan dess bildande år 1928 för föreningen Armé-, Marin- och Flygfilms räkning handhaft den produktion av militär undervisningsfilm, till vilken anslag beviljats av statsmedel. Detta samarbete mellan föreningen och bolaget synes vid det förhållandet, att bolaget är ett helt privat företag, ha utgjort den huvudsakliga grunden till de betänkligheter, som yppats mot den hittillsvarande organisationen av filmverksamheten inom försvarsväsendet. Dessa betänkligheter ha ökat därigenom, att den under beredskapstiden inledda verksamheten för framställning av militär upplysnings- och propagandafilm stått under samma ledning som bolaget och föreningen och även i övrigt haft ett nära samband med dessa.

Syftet med bolagsbildningen har enligt vad de sakkunnigas utredning givit vid handen varit att finansiellt stödja föreningen vid en tidpunkt, då dess fortsatta verksamhet varit hotad av ekonomiska svårigheter. Utvecklingen av verksamheten efter bolagets tillkomst synes emellertid ha givit stiftarna tillfälle att väl gottgöra sig för de risker av ekonomisk art de iklätt sig genom sina kapitalinsatser i bolaget. Att denna gottgörelse skulle ha skett genom utnyttjande av föreningen och således i sista hand av de statsmedel, som anslagits till militär filmverksamhet, synes likväl såvitt av de sakkunnigas utredning framgår icke kunna göras gällande.

Vad angår förhållandet mellan bolaget och föreningen ha de sakkunniga beträffande den ersättning, som utgått från bolaget till föreningen i form av s. k. omsättningsrabatter och som varit av väsentlig betydelse för regleringen av de inbördes ekonomiska mellanhavandena, funnit föreningen icke vara tillförsäkrad betryggande garantier för framtiden i fråga om tillgodonjutande av dylik ersättning samt framhållit angelägenheten av att sådana garantier skapas i händelse av verksamhetens fortsättande i nuvarande organisationsform. Vidare ha de sakkunniga funnit en av bestämmelserna i ett mellan

bolaget och föreningen gällande avtal vara av beskaffenhet att på ett oskäligt sätt gynna bolaget på föreningens bekostnad samt förklarat sig förut-sätta, att avtalet på denna punkt undergår ändring. Jag finner dessa synpunkter böra beaktas. Bolagets styrelse har i avgivet yttrande förklarat sig vilja medverka till rättelse i berörda hänseenden. Lämpligen bör det uppdragas åt de sakkunniga att i samband med det fortsatta utredningsarbetet åvägbringa avtal härutinnan.

I fråga om av föreningen verkställd debitering för viss leverans till chefen för armén ha de sakkunniga ansett rättelse böra ske så att föreningen gottskriver statsverket ett belopp av 3 866 kronor 40 öre. Enär föreningen på sätt framgår av vad från dess sida anförts numera är beredd att verkställa denna återbetalning, anser jag mig icke böra närmare ingå på denna fråga.

Den av de sakkunniga i övrigt verkställda utredningen ger mig icke anledning till annat uttalande än att ifrågavarande filmverksamhet — såsom de sakkunniga framhållit och riksräkenskapsverket understrukit — icke varit ordnad på ett ur kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Det är ofrånkomligt, att en verksamhet i den hittillsvarande formen med ett privatägt bolag i samverkan med en förening, som för sin existens är beroende av statliga anslag, från statens sida måste medföra anspråk på noggrann kontroll över användningen av anvisade medel. Huruvida man för att i detta hänseende erhålla betryggande garantier bör sträcka sig så långt att — såsom riksräkenskapsverket antytt — på rent statliga organ överflytta anskaffningen av film för försvarets räkning, finner jag tveksamt. Denna fråga torde emellertid komma under öfvervägande vid den fortsatta utredningen, vid vilken få mot varandra vägas fördelarna och nackdelarna vid en lösning av frågan enligt de av riksräkenskapsverket angivna riktlinjerna i jämförelse med nuvarande ordning. Däremot finner jag det uppenbart, att särskilda kontrollåtgärder redan nu böra vidtagas. Bolaget och föreningen ha i sina yttranden förklarat sig icke ha något att erinra mot att i enlighet med de sakkunnigas förslag inom bolaget och föreningen av Kungl. Maj:t utses en gemensam representant i styrelserna och en revisor, vilkas ersättning skola gäldas av bolaget respektive föreningen, samt att föreningens stadgar skola underställas Kungl. Maj:t för godkännande. I avbiden på den ytterligare utredning, som enligt det föregående avses skola ske, anser jag, att detta medgivande av staten bör utnyttjas endast för det fall att utredningen giver vid handen, att sådana anordningar böra på längre sikt vidtagas. Tills vidare bör kontrollen utövas på sådant sätt, att bolaget — liksom även föreningen — skall vara skyldig ställa sina räkenskaper till förfogande för granskning.

Från dessa förutsättningar är jag beredd att förorda fortsatt medelsanvisning för förevarande ändamål.

För nästkommande budgetår ha de sakkunniga förordat en ökad produktion av militär undervisningsfilm. Jag finner det ådagalagt, att filmen, rätt utnyttjad, utgör ett värdefullt hjälpmedel vid den militära undervisningen, även om dess betydelse härutinnan icke bör överskattas. Genom filmen kunna de olika försvarsmedlens uppgifter åskådliggöras på ett sätt som eljest icke skulle vara möjligt ens genom anordnandet av omfattande övningar. Genom lämpliga instruktionsfilmer kan bibringas en bättre uppfattning om värdet av samverkan inom förband och mellan olika förband. Visning av filmer om spräng- och mintjänst kan i viss mån ersätta riskfyllda praktiska tillämpningsövningar. Materielens funktionssätt kan åskådliggöras o. s. v.

Det är självfallet, att sådana filmer för att kunna tjäna sitt syfte måste äga aktualitet. De filmer, som för närvarande stå till förfogande för den militära undervisningen, fylla i stor omfattning icke detta krav. Detta för-

hållande har sin grund dels däri att filmverksamheten under beredskapstiden till stor del varit inriktad på framställning av upplysnings- och propagandafilm, och dels däri att vapen och stridsmetoder under det pågående kriget undergått en utveckling, som filmproduktionen icke hunnit följa.

Med beaktande av dessa omständigheter finner jag det från de militära myndigheternas sida framställda och av de sakkunniga biträdda önskemålet om en ökad produktion av militär undervisningsfilm böra tillmötesgås. Det önskemål, som på sätt framgår av det föregående uttalats i fråga om framställning av ett ökat antal kopior av filmerna, är betingat därav, att med hänsyn till parallelliteten i utbildningen vid de olika förbanden ett relativt stort antal kopior erfordras, medan för närvarande endast ett fåtal sådana står till förfogande. För att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av filmerna synes det mig vara av vikt, att sistberörda önskemål tillgodoses. De sakkunniga ha funnit sig böra av praktiska skäl förorda en begränsning av produktionen i förhållande till vad som föreslagits från de olika försvarsgrenarna. I anslutning härtill och med godtagande av de sakkunnigas kostnadsförslag beräknar jag, att för framställning av militär undervisningsfilm under budgetåret 1944/45 erfordras ett belopp av 100 000 kronor. Såsom av de sakkunnigas utredning framgår innebär detta en höjning med något över 10 % i förhållande till de belopp, som under år 1943 från olika anslag disponerats för hithörande ändamål.

I likhet med de sakkunniga förordar jag, att såsom fallet varit under innevarande budgetår ett belopp av 5 000 kronor ställes till marinförvaltningens förfogande, att av chefen för marinen disponeras för upprättande och underhåll av filmdepåer.

I sitt förslag beträffande produktion av militär upplysnings- och propagandafilm har chefen för armén räknat med ett minimibehov av 6 kortfilmer och 8 journalfilmer per budgetår. Det synes mig tveksamt, huruvida efter ett freds slut en produktion av denna omfattning kan antagas bli erforderlig. Med hänsyn till rådande beredskapsläge finner jag mig emellertid kunna tillstyrka, att för nästkommande budgetår kostnaderna för ifrågavarande ändamål beräknas med utgångspunkt från en produktion av den angivna omfattningen. I anslutning härtill och med tillämpning av de föreslagna kostnads kalkylerna beräknar jag utgifterna för militär upplysnings- och propagandafilm för nästa budgetår till 40 000 kronor. Motsvarande utgifter under den hittills förflutna beredskapstiden ha enligt det föregående uppgått till omkring 106 000 kronor per budgetår.

Vad angår formen för medelsanvisningen finnes från min sida icke anledning till erinran mot chefens för försvarsstaben förslag, att medel till militär upplysnings- och propagandafilm uppföras å riksstaten. Jag tillstyrker vidare, att såsom de sakkunniga föreslagit medel för såväl nyssnämnda ändamål som övrig filmverksamhet inom försvarsväsendet anvisas under ett gemensamt anslag. Härvid förutsätter jag, att i fortsättningen medel för ifrågavarande ändamål icke annat än i undantagsfall tagas i anspråk från andra anslag å riksstaten. Riksräkenskapsverket har föreslagit, att jämväl truppförbandens årsavgifter till föreningen, vilka för närvarande utgå av förbandens andelar i undervisnings- och övningsanslagen, skola utgå från nu ifrågavarande anslag. Denna fråga synes böra övervägas i samband med förutnämnda fortsatta utredning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera efter förslag av försvarets civilförvaltning fastställa närmare plan för anslaget fördelning.

Jag förutsätter, att de medel som inflyta genom den återbetalning, som enligt det föregående skall verkställas av förutnämnd förening, tillföras förvarande anslag såsom uppbördsmedel.

Departementschefen har slutligen framhållit, att anslagshöjningen — 95 000 kronor — till väsentlig del belöper på överförande till förevarande anslag av kostnader, som tidigare bestritts i annan ordning.

Riksdagens revisorer hava i sin år 1943 avgivna berättelse under försvarsdepartementet, § 12, framställt vissa erinringar beträffande de ekonomiska mellanhavandena mellan försvarsstabens filmdetalj, föreningen armé-, marin- och flygfilm samt Aktiebolaget Kinematografiska anstalten (Del I, s. 44—48).

Revisorerna hava sammanfattat sina iakttagelser på förevarande område i följande allmänna uttalande.

Den av arméförvaltningens civila departement verkställda utredningen beträffande de ekonomiska mellanhavandena mellan försvarsstabens filmdetalj och AMF — vilken utredning revisorerna på sakens nuvarande ståndpunkt ansetts förtjäna vitsord — synes giva vid handen, att dessa mellanhavanden icke alltid handhafs på ett ur statsverkets synpunkt tillfredsställande sätt. Den prissättning å film- och kameramateriel, som AMF tillämpat vid leveranser till försvarets myndigheter, synes därjämte hava medfört, att statsverket fått vidkännas alltför höga kostnader. Det måste sålunda anses anmärkningsvärt, att chefen för filmdetaljen, som samtidigt varit verkställande direktör i AMF och AKA vid vissa leveranser till försvaret låtit nämnda företag uppträda såsom mellanhänder, vilket fördyrat nyanskaffningen.

Med anledning av ovan relaterade förhållanden beträffande samröret mellan AMF och AKA har utölandet av erforderlig kontroll från statsverkets sida försvårats. Revisorerna hava på grund av det anförda kommit till den uppfattningen, att statsbidrag till AMF:s verksamhet i fortsättningen bör utgå endast under förutsättning att betryggande kontrollmöjligheter skapas.

Vad sålunda förekommit hava revisorerna ansett sig böra bringa till riksdagens kännedom.

Utskottet.

Såsom statsrevisorerna gjort gällande och numera blivit bestyrkt av de för utredning rörande filmverksamheten inom försvarsväsendet tillkallade sakkunniga har ifrågavarande verksamhet icke varit ordnad på ett ur kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Fortsatt medelsanvisning synes utskottet böra ifrågakomma endast under förutsättning, att betryggande kontrollmöjligheter skapas. Departementschefen har intagit samma ståndpunkt. Enligt departementschefens mening bör kontrollen emellertid tills vidare och i avvaktan på den ytterligare utredning i ämnet, som de sakkunniga avse att förebringa, utövas på så sätt, att Aktiebolaget Kinematografiska anstalten liksom föreningen Armé-, Marin- och Flygfilm skola vara skyldiga ställa sina räkenskaper till förfogande för granskning. Då härigenom en förbättring torde kunna åstadkommas i fråga om övervakningen av medelsanvändningen, synes utskottet förslaget kunna godtagas.

Utskottet kan under angivna förutsättning tillstyrka, att medel till militär upplysnings- och propagandafilm uppföras å riksstaten och har icke något att invända mot att medel såväl för detta ändamål som för övrig filmverksamhet inom försvarsväsendet anvisas under ett gemensamt anslag. Ej heller vill utskottet framställa någon erinran mot den föreslagna medelsanvisningen, som innebär en anslagshöjning av 95 000 kronor, vilken till väsentlig del belöper

på överförande till förevarande anslag av kostnader, som tidigare bestritts i annan ordning. Utskottet vill uttala sin förväntan, att medel för ifrågasvarande ändamål hädanefter icke tagas i anspråk från andra anslag å riksstaten.

Vad departementschefen anfört i de delar, varom utskottet icke här yttrat sig, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsfilm* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

45:o) **Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågasvarande ändamål (statsverkspropositionen, fjärde huvudtiteln, punkt 176, propositionen nr 185, s. 296 och 297) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

46:o) **Försvarets forskningsnämnd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 185 framlagda förslag (s. 298), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en minskning med 2 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsnämnd* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 37 000 kronor.

Stockholm den 16 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava nävarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Lindström, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Bäcklund, Holmström, Emil Petersson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Bergström, Danielsson, Ward, Mårtensson, Olsson* i Kullenbergstorp, *Wallentheim, Viklund, Staxäng* och *Hoppe*.

Reservation

vid punkten 22:o) (Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.) av herrar *Holmström* och *Emil Petersson*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 296 och II: 485 samt I: 297 och II: 483 och alltså hemställa,

I. att riksdagen må

a) med avslag å motionerna I: 289 och II: 468 samt med bifall till motionerna I: 296, II: 485, I: 297 och II: 483 ävensom i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 294 och II: 486, med de ändringar, att befattningarna såsom avdelningschef vid arméinspektionens trängavdelning och såsom fälttygmästare skola hänföras till lönegraden Ob 1 samt beställningen såsom hemvärnschef till lönegraden Ob 2, för budgetåret 1944/45 fastställa de personalförteckningar för ordinarie tjänstemän samt för pensionerad personal i arvodesbefattning vid armén ävensom den förteckning å arvoden och övriga ersättningar utöver lön till ordinarie tjänstemän vid armén, vilka i särskild ordning överlämnats till riksdagen, dock att Kungl. Maj:t må i nämnda förteckningar vidtaga de smärre ändringar, som må visa sig erforderliga;

- b) bemyndiga Kungl. — — — budgetåren 1942/47;
 - c) bemyndiga Kungl. — — — vid försvarsväsendet;
 - d) medgiva, att — — — på civilanställningsstat;
 - e) godkänna följande — — — kronor 71 700 000;
 - f) till *Armén* — — — 71 700 000.
- II. att riksdagen — — — 300 hemvärnsmän.
-